

ALLAHIN VARLIĞI NAKLİ DELİLLER

Allahın varlığı konusunda tek söz sahibi elbetteki Allahın kendisidir. Söz odur,onundur ve ona derler. O halde O’nu yine O’ndan dinleyelim:

“Acaba onlar herhangi bir yaratıcısız (boşluktan) mı yaratıldılar? Yoksa kendileri yaratıcı mıdır?”^[1]

Âyetler ışığında Kur’ana baktığımızda onun dörtte birinin Allahın varlığıyla ilgili olduğunu görürüz.

O’nun varlığına delalet eden Kur’an âyetlerini de çeşitli açılardan ele alarakta incelemek mümkündür.^[2]

“Allah kime doğru yolu gösterir,imana muvaffak ederse,onun göğsünü İslâm için açar.”^[3]

“Allahın göğsünde müslümanlık için inşirah verdiği bir kimse ki Rabbinden bir nur üzerinedir. Kalbini mühürlediği kişi gibimidir.”^[4]

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:”İnsanlar Allah hakkında her soruyu soracaklar. En son olarak,Her şeyi Allah yarattı,ya Allahu kim yarattı? diyeceklerdir.

Alemde teselsül batıldır. Yani bunu bir önceki,onu da ondan önceki yapmış ve yaratmıştır,diyerek,bir yerde durmayıp sonsuza kadar gitmek batıldır. Çünkü herşey için bir baba,bir ilk baba ve ata ve Âdem baba vardır. İnsan için olduğu gibi...

Alem hâdistir. Sonradan olmuştur. Her hâdisin bir muhdisi,yapanı,yaratanı vardır. Alemin muhdiside Allaktır.

Mesela,üç vagonlu bir tren düşünelim. Üçüncü vagon ikinci vagona,o birinci vagona bağlıdır. Ve o çeker.Birinci vagona lokomotifine bağlıdır ki buda hepsini çeker. Çünkü bu çeken,diğerleri çekilendir. Artık buda nereye bağlı denilmez. Eğer oda bir yere bağlı olmuş olsa,ona lokomotif değil,vagon demek lazım gelir. Oysa çekicilik lokomotifin bizzat kendi özelliğindedir.

Veya M.Eğitim Bakanlığını ele alacak olursak;öğretmen müdüre,müdür İl milli eğitim müdürüne,onlarda milli eğitim bakanına bağlı olup,ondan emir alırlar. Emirler direk bakandan çıkar. Artık bakanda nereye bağlı dersek,o zaman bakanda bir memur gibi emreden değil,kendisine emredilen olması lazım gelir.

Bu iki misal gibide,varlıkların oluşumu birbirine bağlı,hepsinin varlığı da birine bağlıdır. İşte oda Allaktır.

“Allah her an yaratma halindedir.”^[5]

“Allah üç değildir.”^[6]

“Oysa o hristiyanlar,Allah için üçüncüsüdür,derler.”^[7]

“Göklerde ve yerde nice âyetler vardır ki,onlar bu delillerden yüzlerini çevirip geçerler.”^[8]

“Allah,görmekte olduğunuz gökleri direksiz olarak yükselten,sonra arş üzerine istiva eden (kurulan),güneşi ve ayı emrine boyun eğdiredir. (Bunların) her biri muayyen bir vakte kadar akıp gitmektedir. O,rabbimize kavuşacağımıza kesin olarak inanmanız için (mahlukat ile ilgili) işi düzenleyip âyetleri açıklayandır.”^[9]

Gökten suyu indiren O’dur. O sudan size hem içecekler vardır,hem de ondan ağaç (ve ot) meydana gelir ve orada hayvanlarınızı otlatırsınız.”^[10]

“Yer yüzünde sizin için rengâ renk yarattıklarında da öğüt alan bir toplum için büyük bir ibret vardır.”^[11]

“Allah gökten bir su indirdi ve onunla yer yüzünü ölümünden sonra diriltti. Şüphesiz ki

bunda dinleyen toplum için bir ibret vardır.”^[12]

Sonra meyvelerin her birinden ye ve Rabbinin sana kolaylaştırdığı yaylım yollarına git. Onların karınlarından renkleri çeşitli bir şerbet (bal) çıkar. Onda insanlar için bir şifa vardır.

Elbette bunda düşünen bir kavim için ibret vardır.”^[13]

“İnsanların anne karnındaki geçirdiği devreler bebeklik,gençlik devreleri ve ölümleri,ölü arzın dirilmeleri hep onun varlığının delillerindendir.”^[14]

“Elbette onların hepsi (hesab vermek üzere) karşımıza dikilecekler.”^[15]

Ve meâlen:”Onun rahmetiyle varlıklar var ve istifade etmektedir.”^[16]

“Gece ve gündüz,güneş ve ay onun âyetlerindendir. Eğer Allaha ibadet etmek istiyorsanız,güneşede,ayada secde etmeyin. Onları yaratan Allaha secde edin.”^[17]

“Ufuklarda ve kendi nefislerinde âyetlerimizi insanlara göstereceğiz ki o Kur’an) ın gerçek olduğu onlara iyice belli olsun. Rabbinin herşeye şahid olması yetmez mi?”^[18]

“Denizde dağlar gibi akıp giden (gemi) lerde onun âyetlerindendir.”^[19]

“İşte bunlar,Allahın âyetleridir. Sana bunları doğrulukla okuyoruz. Artık Allahtan ve onun âyetlerinden sonra hangi söze inanacaklar.”^[20]

“Söyleyin öyleyse dökmekte olduğunuz meni nedir? Onu yaratıp insan haline getiren siz misiniz,yoksa biz miyiz?

...Peki,yakmakta olduğunuz ateşe ne dersiniz?Onun ağacını siz mi yarattınız. Yoksa yaratan biz miyiz?”^[21]

“İnsanlar acaba deveye bakıpta biraz olsun düşünmezler mi,deve nasıl yaratıldı? Göğe bakmazlar mı nasıl kaldırıldı? Dağlara bakmazlar mı nasıl dikildi? Yeryüzüne bakmazlar mı nasıl düz kılındı?”^[22]

“Ey insanlar. Allahın size olan nimetini hatırlayın. Allahtan başka size gökten ve yerden rızık verecek bir yaratıcı var mı? Ondan başka ilâh yoktur. Nasıl oluyor da (tevhidden küfre) çevriliyor sunuz?”^[23]

“İlâhınız bir tek ilâhtır. Ondan başka ilâh yoktur. O Rahmandır,Rahimdir.”^[24]

“Rahimlerde sizi dilediği gibi şekillendiren O’dur. O’ndan başka ilâh yoktur.”^[25]

“Söz bakımından O’ndan daha doğru kim vardır?”^[26]

“Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O’nundur.”^[27]

“Allahla beraber başka ilâhlarda olduğuna yoksa siz mi şahitlik ediyorsunuz? Deki,ben buna şahitlik etmem. O ancak bir tek ilâhtır. Ben sizin ortak koştuğunuz şeylerden uzağım.”^[28]

“(Putlarınız) Eğer size cevap vermezlerse,bilin ki o ancak Allahın ilmiyle indirilmiştir ve ondan başkada ilâh yoktur. O halde müslüman oluyor musunuz?”^[29]

“De ki:Göklerin ve yerin Rabbi kimdir? De ki:Allahtır. O halde,de,onu bırakıpta bizzat kendilerine fayda yada zarar verme gücüne sahip olmayan dostlar mı edindiniz? De ki,körle gören bir olur mu hiç? Yada karanlıklarla aydınlık eşit olur mu? Yoksa onun yarattığı gibi,yaratan ortaklar buldular da bu yaratma onlarca birbirine benzer mi göründü?

Deki,Allah her şeyi yaratandır. Ve o birdir,güçlüdür ve kahredicidir.”^[30]

“Fakat ahirete inanmayanlar var ya,onların kalbleri inkârcı,kendileri de böbürlenen kimselerdir.”^[31]

“Deki:Eğer söyledikleri gibi Allah ile birlikte başka ilâhlarda bulunsaydı,o takdirde bu ilâhlar,arşın sahibi olan Allaha ulaşmak (üstün gelmek veya yakınlaşmak) için çareler arayacaklardı.”^[32]

“Eğer,yerde ve gökte Allahtan başka ilahlar bulunsaydı,yer ve gök (bunların nizamı) kesinlikle bozulup gitmişti.”^[33]

“Aksi takdirde her ilâh kendi yarattığını sevki idare eder ve bir gün mutlaka onlardan biri diğerine galebe çalardı.”^[34]

Bu âyetler Allahın Vahdaniyetine yani bir olduğuna delalet eden âyetlerdir. Vücuduna yani varlığına delalet eden âyetler ise:

Yer ve göğün muhteşem varlığını gören İbrahim peygamberin istidlal yani delil getirme yoluyla yıldız,aya,güneşe bakıp,bu batanların ilâh olamayacağını söyleyerek,ancak batmayan,zâil olmayan,sönüp gitmeyen bir yaratıcının olup,onunda Allah olduğunu ifade eder.^[35]

Böylece:”Allah mı hayırlı,yoksa ona koştukları ortaklar mı? Allah onların koştukları ortaklardan çok yücedir,münezzehdir.”^[36]

“(Rasulüm) Deki:Düşündünüz mü hiç? Eğer Allah üzerinizde geceyi tâ kıyamet gününe kadar aralıksız devam ettirirse,Allahtan başka size bir ışık getirecek ilâh kimdir? Hâla işitmeyecek misiniz?

Deki:Söyleyin bakalım,eğer Allah üzerinizde gündüzü tâ kıyamet gününe kadar aralıksız devam ettirirse,Allahtan başka,istirahat edeceğiniz geceyi size getirecek ilâh kimdir? Hâla görmeyecek misiniz?

Acımasından ötürü Allah,geceyi ve gündüzü yarattı ki,gecele-yin dinlenesi-niz,(Gündüzün) ise O’nun fazlu kereminden (rızkınızı) arayasınız. Umulur ki şükredersiniz.”^[37]

Andolsun ki onlara,-gökleri ve yeri yaratan,güneşi ve ayı buyruğu altında tutan kimdir?-diye sorsan,mutlaka –Allah-derler. O halde nasıl (haktan) çevrilip döndürülüyorlar? Andolsun ki onlara,-gökten su indirip,onunla ölümünün ardından yeryüzünü canlandıran kimdir?-diye sorsan mutlaka,-Allah-derler. Deki: (öyleyse) Hamd'de Allaha mahsustur. Fakat çokları akıllarını kullanmazlar.”^[38]

“O ilktir,sondur,zâhirdir,bâtındır. O her şeyi bilendir.”^[39]

Peygamberimizde:”Allah vardı ve O’ndan önce hiçbir şey yoktu.”(Sahihi Buhari)

Ve yatarken okunmasını emrettiği duada:”Allahım evvel sensin,senden evvel hiçbir şey yoktur.Ahir sensin,senden sonrada hiçbir şey (var) olmayacaktır.”(Sahihi Müslim)

“Kuşları havada tutan O’dur. Deki:Suyunuz çekilecek olsa,söyleyin bakalım,size kim bir akar su getirebilir?”^[40]

Allahın yaratıcı olduğuna dair âyetler ise:

“Hiçbir şey yok,ölü iken dirilten,her şeyi yaratan elbette Allahtır.”^[41]

“Dilediğini yaratan O’dur.”^[42]

“Allah yer yüzündekilerin hepsini imha etmek isterse Allaha kim bir şey yapabilecektir?”^[43]

“O,gökleri ve yeri hak ve hikmetle yaratandır. Ol dediği gün (her şey) oluverir. Şüphesiz Allah tohumu ve çekirdeği yaran,ölüden diri,diriden ölü çıkarandır. Gökleri ve yeri yoktan var eden O’dur. O’nun eşi olmadığı halde,nasıl çocuğu olabilir?”^[44]

“Yaratmakta,emretmekte O’na mahsustur.”^[45]

“Her varlığı sudan yarattı.”^[46]

“İlkin yaratıpta bu yaratmayı tekrar edecek olanda O’dur.”^[47]

”Her şeyi güzel ve çamurdan yaratan O’dur.”^[48]

“Her şeyi ölçüye göre ve bir anda yaratır.”^[49]

“Yahut (o kâfirlerin duygu,düşünce ve davranışları) engin bir denizdeki yoğun karanlıklar gibidir. (öyle bir deniz) ki,onu dalga üstüne dalga kaphıyor,üstünde de bulut...

Birbiri üstüne karanlıklar...İnsan,elini çıkarıp uzatsa nerdeyse onu dahi göremez. Bir kimseye Allah nur (hidayet) vermemişse,sağır,dilsiz,kör olup hakkı görmezler.”[50]

Ebu Hureyreden rivayet edildiği üzere,sahabeden bir kısım peygamberimize:”İçimizde öyle şeyler hissediyoruz ki,onu söylemeyi bile büyük günah sayıyoruz.” demesi üzerine peygamberimiz:”Gerçekten böyle bir şey hissettiniz mi?” sorusuna;-Evet- dediklerinde,”Bu imanın tâ kendisidir.”

Abdullah bin Mesudun rivayetinde:”Bu imanın halis olanıdır.”buyurmuşlardır.(Sahihi Müslim)

Yani Allahın varlığı hususunda akla gelen şüphelerde O’nun varlığının delillerindedir. Aslında iman insan için kaçınılmaz bir sonudur.

İnsanlar er geç bu meselede,maddi terakkide ilerleyip mânevi boyutlara vararak veya aciz kalarakta olsa tasdik etmek ve teslim olmaktan başka bir yol da bulamayacaktır.

Hadiste:”Yer yüzünün şehrinde ve köyünde hiçbir ev kalmıyacaktır ki,müslümanlık oraya girmesin. Bu,kuvvetlinin kuvveti ve zayıfın aczi sayesinde mümkün olacaktır. Allah,ya insanları yüceltip İslâma layık kılacak veya zayıf düşürüp ona boyun eğdirecektir.”[51]

Üç ilâh inancına gelince;buda ne akli nede nakli hiçbir delile dayanmamaktadır.”[52]

Kur’anda:”İsanın (yaratılışının) meseli,Âdemin yaratılışı gibidir.”[53] Belki ondan daha da kolaydır. Yani Hz. Âdemi hiçten yaratan Allah,İsa-yı babasız yaratması onun kudretinin nişanıdır. Babasız oluşu,ilâh olmasını gerektirmez.

Her insan babasına nisbet edilirken,Hz. İsa annesine nisbet edilmektedir. Meryem oğlu İsa... Bilinende budur. Kişiy kimin oğlusun denildiğinde,babasının ismiyle kendisini tanıtır. Buda İsanın doğum neticesinin,Meryem-in oğlu olduğunun bir delilidir.

Hz. İsanın beşikte konuşması,[54] Hz. Meryeminde pâk ve temiz olarak,kimsenin kendisine değmediğini ifade edişi,[55] yaratma işinin Allahın kudretiyle olduğunu gösterir.

Allah âyette:”Allah hiçbir evlad edinmemiştir. Ona ortak hiçbir ilâhta yoktur. Eğer böyle olsaydı,her ilâh kendi yarattığını götürür,bazısı üzerine üstün gelirdi. Allah Taâla,onların vasıfladıkları şirkten münezzehtir.”[56]

“Gemiye bindikleri zaman –Dini yalnız kendisine (Allaha) tahsis etmek suretiyle muhlisler olarak- Allahı çağırırlar. Fakat biz onları selâmetle karaya çıkarınca da hemen Allaha eş katanlar onlardır.”[57]

Yani,eğer rüzgar durulmayaydı,biz kurtulamazdık,cahilane sözleri gibi.

Peygamber Efendimiz şair Lebidi tasdik ederek:”Şairlerin söyledikleri sözün en doğrusu Lebidin;”Allahtan başka her şey batıldır.”sözüdür.”buyurur.”[58]

Âyette:”Yer ve gökte Allahtan başka ilâhlar olsaydı,yer ve gök fesada girerdi.”[59] Yani bir hayatın yaratılışında,biri yaratmayı irade ederken,biride etmezse...veya ikisinin de gerçekleşirse,bu ise imkânsızdır. Veya birininki gerçekleşir,diğerininki gerçekleşmezse,buda diğerinin mağlubiyetini netice verir ki,oda ilâh olamaz.

Eğer biri diğerine muvafakat edecek olursa,buda ya mecburilikten veya istekten olur. Mecburiyetten olsa bu acizliğin ifadesidir. İsteğiyle olsa buda,ihtilafında olabileceği ihtimalini doğurur ki,bununda imkânsız olduğunu gösterir.

Cenâb-ı Hak Kur’an-da:”Gökleri ve yeri yaratıp,melekler ikişer,üçer,dörder kanatlı elçiler yapan Allaha hamdolsun.”[60] Bununla varlıkların sonradan var edildiğini ve:”Bir şeyede –Ol- demesiyle olduğunu,[61] varlıklarında Esir denilen bir maddeden yaratılıp,her şeyinde onun üzerine bina edildiğini ifade etmektedir.”[62]

Peygamberimiz:”Bütün peygamberler anaları ayrı,babaları bir olan kardeşlerdir ve dinleri birdir.”(Buhari-Müslim)

Hepside insanları Tevhide davet etmektedirler.

“Senden önce hiçbir rasul göndermedik ki ona –Benden başka ilâh yoktur,şu halde

bana kulluk edin- diye vahyetmiş olmayalım.”[63]

“Elçilerimize senden önce gönderdiklerimize sor. Rahmandan başka tapılacak ilâhlar yapmış mıyız.”[64]

“Andolsun ki biz –Allaha kulluk edin ve putlardan sakının-diye (emretmeleri için) her millete,bir peygamber gönderdik. Allah,onlardan bir kısmını doğru yola ilettiler. Onlardan bir kısmı içinde sapıklığa düşmek hak oldu. Yer yüzünde gezinde görün. İnkâr edenlerin sonu nasıl olmuştur”.[65]

Özellikle Kur’an-ı kerimin bütün Mekkî (Mekkedede nazil) olan âyetleriyle,Allah insanları imana davet eder.[66]

Ve insanın yaratılıp bu dünyaya gönderilmesindeki gerçek sebebin,hikmet ve gâyenin,kâinatın yaratıcısı olan Allahı tanımak ve bilmek ve ona ibadet etmek olduğunu açıklar.[67]

Kur’an-da.”Her kim,Allaha şirk koşarsa öyle olur ki sanki semadan düşmüş de,kendisini kuşlar kapışıyor veya rüzgar onu ücra bir yere sürüklüyordur.” [68] İnançsızlıkta;boşlukta yürümek,boşlukta yaşamak,her şeyden tecrid edilmiş bir vaziyette büyük bir kopukluk ve boşluk,doldurulması imkânsız bir boşluk... Zira o boşluğun sahibi,Allaha imandır. Onun ebediliği,o sonsuz boyutlu insanın boşluğunu doldurur. Çünkü onun dışındaki herşey sonlu ve eksiktir. Yok olmaya mahkumdur. Sonsuzluk duygusu ancak sonsuzla dolar. Başkaları bir avutmaca,yalancı ve aldatıcı bir memedir.

Âyette:”Kalbler ancak O’nunla mutmain olur,doyar.”[69]

İnançsız insana her şey düşman,dost durumundaki kuşlar bile,yırtıcı ve parçalayıcı,vahşi birer mahlukturlar.

İnançsız bir kişi yaprak gibi iradesiz,kendi istikameti doğrultusunda değil,rüzgarın estiği yöne giden,iradesiz bir kişidir.

Putları kırılan putperestler Hz. İbrahim yaptıklarını bildiklerinden,neden kırdığını sorduklarında cevaben:”Yonttuğunuz (ellerinizle yaptığımız) şeylere mi ibadet edersiniz?

Oysaki sizi ve yapmakta olduklarınızı (taptıklarınızı) Allah yarattı,[70] demiştir.

Putuna saldırılan putperest,oyuncağı alınan çocuk gibidir. Gerçek bir kayıptan dolayı değil,eğlencesini kaybetmeden dolayı feryad eder. Gerçek kayıptan habersiz olarak...

Bir gün Hz. Ömer güler ve arkasındanda ağlayınca sebebini sorduklarında şöyle cevap verir:Gülmemin sebebi,ticaret için kervanla yola çıktığımızda hanımlarımıza hamur yaptırır,onu put yaparak tapar,arkasındanda taptığımız bu hamuru acıkınca da yedik. Ağlamam ise,kızları diri diri gömerde,acımazdık,der.

Elinle yaptığına tap. İşitmez,anlamaz,bilmez. Akıllı geçinenin taşlardan meded umması.İşte cehalet. Ya hiçbir şeyden meded ummayan cahil okumuşlar. İşte en büyük cehalet,cehli mürekkebe.

“Yüzünü (namazda) artık mescidi haram tarafına çevir. (Ey müslümanlar) Sizde nerede olursanız olun,(namazda) yüzlerinizi o tarafa çevirin.”[71]

“Nereden yola çıkarsan (namazda) yüzünü mescidi haram tarafına çevir.”[72]

“Ve yüzünü muvahhid olarak hak dinine döndür,sakın müşriklerden olma,denildi.”[73]

“(Rasulüm) Sen yüzünü –Hanif- olarak dine,yani,Allah insanları hangi –fitrat- üzere yaratmış ise o fitrata çevir. Allahın yaratışında değişme yoktur. İşte dosdoğru din budur,fakat insanların çoğu bilmezler.”[74]

Hanif;eğriliğe sapmaksızın doğru yoldan giden demektir. Değim olarak,İbrahim peygamberin Tevhid,yani Allahı bir tanıma dini mânasında kullanılır.

“Allah katından,dönüşü olmayan bir gün (kıyamet günü) gelmeden önce yüzünü dosdoğru dine çevir. O gün,(insanlar) bölük bölük ayrılacaklardır.”[75]

Allah için yön ve cihette muhaldir. Çünkü bunların varlığı hakiki olmayıp,nisbidir.

Yani varlıkların durumuna göre nisbetlenirler. Mesela tavanda gezen bir karıncaya göre biz altta,o üsttedir. Yerde gezen karıncada bize göre altta,biz ona göre üstteyiz. Kâinat ve dünya yaratılmadan önce altı cihet (sağ-sol-ön-arka-üst-alt) yoktu. Sonradan insanlar işlerinin düzenlenmesinde onları kendilerine göre düzenlediler. Göğsünün hizasında olana ön,onun karşısında olana da arka diyerek ifade edildi.

Allah ise ne varlıklar nede yönler yok iken de var idi. O halde yön onun için değil,bizim için geçerlidir. Kul nereye dönerse o oradadır.

Bir cihetle onun nur isminin bir tecellisi olan güneş gibi ki,insan nereye dönerse,güneş nuruyla oradadır. Yani altı cihetinde de vardır.

“(Rasulüm) Deki,eğer biliyorsanız,(söyleyin bakalım) bu dünya ve onda bulunanlar,kime aittir? –Allaha aittir.-diyecekler,öyle ise siz hiç düşünüp taşınmaz mısınız,de. Yedi kat göklerin rabbi,azametli arşın rabbi kimdir,diye sor. Bunlarda –Allahın’dır-diycekler. Şu halde siz Allah’dan korkmaz mısınız,de.

Eğer biliyorsanız(söyleyin),her şeyin melekûtu (mülkiyatı ve yönetimi,iç yüzü) kendisinin elinde olan,kendisi her şeyi koruyup kollayan,fakat kendisi korunmayan (buna muhtaç olamayan) kimdir? diye sor. (Bunların hepsi) Allahın’dır,diyecekler. Öyle ise nasıl olup da büyülenirsiniz? de.”[76]

Neml.59-64. âyetleri arasında sorular halinde;”İnsanları seçilmiş kılan,gökten yağmur indiren,bahçeler bitiren,yeryüzünü,nehirleri,dağları yaratan,tatlı su ile tuzlu su arasına katılmalarını engelleyen perdeler koyan,sıkıntılının sıkıntısını gideren,insanları yer yüzünün hakimi kılan,rüzgarları yağmura müjdeci kılan,devamlı yaratıp rızıklandıran Allah mı hayırlıdır,tekdir,ortağı yoktur,yoksa ona koştukları ortak mı vardır?...

Bu kadar varlığına delilden sonra”Siz kesin delilinizi getirin haydi..”âyetiyle akla ve düşünceye havale eder.

İslâm dininde her şey Tevhidin etrafında toplanır.

Yemin edilirken Allaha yemin edilir.

Ka’benin Rabbi hakkı için...

Allah adına kesilmeyen hayvanlar yenilmez.[77]

Allahtan başka hürmet,saygı ve sevgi beslenenlerin,Allah sevgisini arttırmasından dolayı sevlilmeye layık olacaktır. (Peygamberimiz gibi.)[78]

Peygambere itaât,Allaha itaât sayılmıştır.[79]

Ancak Allaha secde edilip,başka şeylere edilemeyeceği belirtilmiştir.

Her insanın en büyük özelliğinin Allahın kulu olmasıdır.

Ka’be ve mabedler tapacak değil,O’na ibadet edilecek yerlerdir.[80]

Peygamber Efendimiz:”Her bir taş ve ağaç yanında Allahı hatırlayınız.”buyurur. Yani bir ağaç veya taşı gördüğünüzde,yahut varlık alemini okuduğunuzda,onu hiç yoktan var eden kudret sahibini düşünmenizdir. Kâinatta bulunan her şey mutlaka O’nun varlığına ve birliğine bir delildir. Hâl dili ile onu tesbih eder,noksan sıfatlardan tenzih eder. Çünkü var olan her şeyi O yaratmıştır. Yaratılan her şey ise,yaratıcının varlığını isbata bir delildir.”[81]

Bu durum bütün eserler içinde geçerli olup,her şey tevhid gözü ve gözlüğüyle okunabilir.

Hadiste ifade edilen şu mânada –Şiddeti Zuhur- yani nihayet açıklıkta olduğunu gösterir.

Ebu Musa (RA) anlatıyor:”Rasulullah (SAM) aramızda ayağa kalkıp şu beş cümleyi söyledi:”Allah Taâla hazretleri uyumaz,zaten ona uykuda yakışmaz.”[82] Kısıt (tartıyı,rızkı) indirir ve kaldırır. Geceleyin yapılan amel gündüzleyin yapılandı önce,gündüzleyin yapılan amelde geceleyin yapılan amelden önce Allaha yükseltilir. O’nun hicabı nurdur. Eğer o perdeyi açacak olsa vechinin sübûhatı (bütün noksan sıfatlardan beri oluşu),basarının ihata ettiği bütün mahlukatını yakardı.”[83]

Hafaza meleklerinin yaptıkları görevle devamlı gözetim altındadırlar.

Rasulullah (SAM),Allah ile kul veya Hâlıkla mahluk arasındaki perdenin maddi

olmayıp,nurani olduğunu bildirmiştir.

Şu halde nur,nar ve hatta madde,müşterek bir özün farklı kesafetteki temeyyüünden (akıcılığından),Esmâ-i İlâhiyenin feyzi ilâhi suretinde farklı mertebelerdeki tecellisinden ibarettir. Hepsinin aslım,bazı hadislerde geldiği üzere,Nûru Muhammedi denilen bir ilk,bir irade-i kün teşkil etmektedir. Öyle ise Hâlıkla mahluk arasındaki –Hicab- izafî bir vâkıâdır. Mahluktan Hâlıkta perdedir,görülmesine manidir. Hâlıktan mahluka nurdur,aydınlıktır,görmesine engel değildir. Allah evveldir,ahirdir,zâhirdir,bâtındır,her şeyi bilendir.

Yani:"Allahı kullara karşı perdeleyen nurlardan bir nur inkişaf edecek olsa,bu nur,değeceği her şeyi helak eder,tıpkı böyle bir inkişafta Hz. Musanın bayılıp düşmesi ve Allahın tecelli etmesiyle dağların parça parça olması gibi." [84]

Peygamber Efendimiz."Nur,kalb girince kalb açılır,genişler."buyurdu. Bunun alameti nedir,ey Allahın Rasulü? diye sordular."Ebedilik yurduna yönelmek,aldanma yurdundan yüz çevirmek ve gelmeden önce ölüme hazırlanmak" diye buyurmuşlardır.(Tirmizi-Câmi.)

Hakiki nur ise Allaha imanın vermiş olduğu nurdur.

Şirk ve küfür bütün kötülüklerin anasıdır. Bundan dolayı:"Putlar için inşa edilen şirk yerlerinin yıkılması (küfre götürecektir,sevkedecek),meyhane ve diğer batakhanelerin yıkılmasından Allaha ve Rasulüne daha sevimli,İslâm dini ve müslümanlar için daha faydalıdır. [85]

Tevhidin en özlü mânası İhlas sûresinde görülür."Çünkü İhlas sûresinde ilm-i itikadi tevhidin yüceliği,Allahın her ortaklığı reddeden tekliğinin isbatı,mahlukatın ulvisinin ve süflisinin daima kendisine muhtaç oluşu ve O'na yönelişiyle birlikte her yüceliğin isbatını ihtiva eden Samediyetin ortaya konuluşu,doğmamış ve doğurulmamışlığın asıl,fürû' ve eş ve benzerin reddedilmesini ihtiva eden,eş ve benzerliğin reddi gibi yalnızca bu sûrede bulunan ve Kur'anın üçte birine denk açıklamalar söz konusudur. O'nun Samed isminde,bütün kemâlin ortaya konuluşu yer alır. Eş ve benzerinin olmadığı açıklanmasında,benzer ve örnekten uzak oluşu söz konusudur. Birliğinde,Celâl sahibi Allaha herhangi bir ortak bulunmadığı belirtilir. Bu üç esas,tevhidin özüdür. [86]

Kalb yaratılmış olduğu gayesi doğrultusunda kullanılırsa,şu hadisi kudsideki mâna tezahür eder:"Ben yere ve göğe sığmam,mü'min kulunun kalbine sığarım."

Kalb ilâhi bir makamdır. O yer ancak O'nun yeridir. Ve ancak O'nunla tatmin olur. Nitekim:"Göz yaratılmış olduğu görme özelliğini,kulak yaratılmış olduğu işitme özelliğini ve dil yaratılmış olduğu konuşma özelliğini kaybederse,mükemmelliğini kaybetmiş olur.

Kalb yaratıcısını bilmek,sevmek,tek olarak tanımak,O'nunla sevinmek,sevgisiyle coşmak,O'ndan hoşnud olmak,O'na güvenmek,O'nun için sevmek,O'nun için düşmanlık etmek,sürekli O'nu anmak,O bütün şeylerden kendisine daha sevgili olmak..her şeyden daha çok O'ndan ümit etmek, kalbinde her şeyden çok O'na yer vermek, nimet,sevinç ve lezzetin hatta hayatın ancak böylece olduğunu gönlüne yerleştirmek için yaratılmıştır. Bu onun için gıda,sağlık ve hayat mesabesindedir. Bunları kaybedince üzüntü,gam ve keder her yandan hızla onu sarar,sürekli teslim alır.

Kalbin en önemli hastalıkları,şirk,günah,gaflet,Allahın sevdiklerini ve hoşnudluk gösterdiklerini önemsemeyiş,işi O'na havale etmeme,O'na az güvenme,O'ndan başkasına meyil gösterme,takdirine öfkelenme ve verdiği sözde ve tehditte şüpheye düşmedir. [87]

AKLÎ DELİLLER

Termodinamik kanunu kâinatın belli bir zaman diliminde var edildiğini söylemektedir. Bir başlangıcının olması gerekmektedir. Nitekim her sonu olanın birde başlangıcının olması gerektiği gibi...

İlim adamlarının tahminine göre,dünyamız beş milyon sene önce ortaya çıkmıştır. O halde bu çıkış ya kendi kendine ve tesadüfen olmalı veya bir ilâhi kudret neticesinde bilerek var edilmiş olmalıdır. Aksi takdirde üçüncü bir yol mümkün değildir.

Birinci yol ise tam bir imkânsızlıklar girdabıdır. Çıkışı olmayan bir yol. Karanlıklar deryası...

İkincisi ise gayet kolay ve mantıkîdir. Yunusumuzun dediği gibi:”Yerden göğe küp dizseler,altından birini çekseler,seyreyle gümbürtüyü,seyreyle.”

Elbette böyle intizamlı,nizamlı,tesbih tanesi gibi dizilen kâinat,kendi kendine var olamaz.

Her sanat sahibi eseriyle tanındığı gibi,Allah da eserleriyle tanınır. Her eser kendisini bir yönüyle gösterirse,ustasını ve yapıcısını binlerce yönüyle gösterir. Yani O'nun maharetini,ilmini,hayatlılığını,bir çok özelliklere sahip olduğunu ilan eder.

Elbetteki usta,bir şeyi yapan yaptığı şeye benzemez. Onun cinsinden de değildir. Nitekim araba yapan arabaya,sobayı yapan sobaya benzemediği gibi. Bir çok yönleriyle onlardan ayrılmakta,ancak özellikleriyle bilinmektedir.

Yaratıcı olan Allah'ta elbette mümkinat cinsinden değildir. Çünkü biri yaratan,öbürü yaratılan. Hiç ölenle öldürülen bir olur mu? Elbette olamaz. Biri hayat sahibi,diğeri ölü. Hakikatta ise her şey ölü,ancak hayatı ve ölümü yaratan Allah ezeli ve ebedidir.

Hiçbir şey ezeli değildir. Nitekim fizik ilmi,içerisinde bulunduğumuz galaksinin on milyon seneyi aşmayan bir ömrünün olup,her şeyin mutlaka geçici olduğunu söylemektedir.

Allah ezeli ve ebedidir. Mutlak bir kemâl sahibidir. İnsan ise aciz ve noksan bir varlıktır. Elbette mükemmel noksanlarla ölçülmez ve ihata edilip kavranılmaz. Nitekim kovayla kuyunun suyunu ölçen birinin,aynı kovayla okyanusun suyunu ölçmeye kalkışması abes ve gülünç olacaktır. Zira onun küçük kovası okyanusla boy ölçüşemez,ölçüme gelmez.

Kafasının taşı ve hacmi küçük olan bir insanın Allah'ı kavraması ve ihatası elbette düşünülemez. Çünkü biri kısıtlı,diğeri ise sınırsız. Elbette sonlu sonsuzu içine alamaz,onda aranmaz. İki gözüyle bir akvaryumu kuşatan bir kişi,okyanusu da kuşatamaz ve kavrayamaz.

Varlığının başlangıcı olan insanın sonu da vardır. Allah ise varlığının başlangıcı olmadığından sonu da yoktur. O ilkinde ilkidir. Yani zamandan ve her şeyden önce vardır. Nitekim üçten önce iki,ikiden önce bir,birden önce ise sayı yoktur. Çünkü sıfır sayı değildir. Rakamsal bir değeri olmayıp,başkasıyla bir değer alır. Allah bir ve tekdir. Eşi ve benzeri de yoktur.

Allah aynı zamanda sonunda sonudur. Kendisinden sonraya hiçbir sonun kalmayacağı bir sondur.

Allah büyüktür. Ondan büyük bir şey ise düşünülemez. Nitekim sonsuzdan büyük başka bir şey düşünülemediği gibi.

İki sonsuz düşünülemez. Yani ikisinden biri diğerinden öndedir. Buda öbürünü sınırlaması demektir.

Evet,Allah vardır. Her şey onun varlığının delili ve şahididir. Allah yoktur,diyebilmek için,bütün kâinatı ince elekten eler gibi elemek lazımdır ki,yokluğuna bir delil olmak üzere bir şahid olsun. Oysa oda en müşkil,imkânsız olmakla beraber,bir şahidde bulamaz. Zira varlığının zıddı olan yokluğu yoktur ki,yokluğunun varlığı isbat edilsin! O halde şahidsiz bir iddiaya itibar edilmez. Böylece;imansızlık öyle bir hastalıktır ki;tedavisi ve devası mümkün değildir.

Kâinatta görülen eserler fiile,fiiller isimlere,isimler sıfatlara,sıfatlar işlere (şuûnata),işler ise mukaddes olan bir zâta zincirleme olarak delalet eder,gösterir.

Nitekim Selimiye Camii gibi bir şaheser onu yapma fiiline,onu yapma fiili ustalığa,ustalık sıfatı o işle uğraştığına dair bir belgeye,diplomaya,daha önce yaptığı işlere (şuûna),onun maharetliliğine ve neticede o işi yapanın varlığına ve üstünlüğüne delalet edip,göstermektedir.

Bir köy muhtarsız olmaz,bir iğne ustasız olmaz. O halde nasıl olurda bu koca alem ustasız ve sahipsiz olur? Elbette bir ustası vardır. Oda Allah'tır.

Her sanatın bir sanatkârı,her fiilin bir fâili,yapıcısı olduğu gibi,bu alemde bir yapıcısı vardır. Oda Allah'tır.

Her kitab bir kâtibin olduğunu gösterdiği gibi,şu koca kâinatta elbette kendi kâtibini bizlere ve gözlere gösterir ki;O kâtibte Allah'tır.

En küçük bir işin dahi yapmanı olmaması nasıl mümkün değilse,elbette bu intizamlı,büyük,sanathlı kâinatın dahi bir ustası olacaktır. Bir yapıcısı,idare edip yaratanı olacaktır ki,Oda Allah'tır.

Nasıl ki bir evin bir usta tarafından yapıldığını biliriz. Aynen böylede,şu dünya evi dahi

bir usta tarafından yapılmıştır ki,Oda Allah'tır.

Basit bir naylon çiçeğinin dahi nasıl ki gören,işiten,hayat sahibi bir ustası var ise,baharda açan canlı çiçeğinde bir yapanı vardır ki,Oda Allah'tır.

Dünyamızı intizamla,güneş,ay ve yıldızları birbirine çarptırmadan idare eden elbette birisi vardır ki,Oda Allah'tır.

Nitekim trafiğin kalabalık olduğu bir yere habersiz yukarıdan bakan başka dünyalı birisi,arabaların kendi kendine hareket ettiğini söylemesi nasıl mânasız ise,aynen onun gibide,şu uzay boşluğunda gezen binlerce gezegenlerde kendiliklerinden hareket etmemektedirler. Elbette onları hareket ettiren bir güç ve kuvvet vardır ki,Oda Allah'tır.

Dünyada bulunan ağaç ve meyve gibi şeylerin birbirine benzemesi,hayvanlardaki benzerlik yani Türkiye'deki koyunlar ile Mekke'deki koyunların bir olması,onlara basılan mührün aynı oluşu,onların yaratıcılarının da bir olmasını gerektirir. Yani Türkiye'deki meyveleri yaratan kim ise,dünyanın diğer yerlerindeki meyveleri de yaratan O'dur. İşte Oda Allah'tır.

Nasıl ki bir fabrikadan çıkan malların üzerinde nereye ait olduğunu belirten 'Made in Türkiye' gibi -Türk malı- yazılı ise;her göz sahibi ibretle baktığı zaman toprak gibi basit bir fabrikadan çıkan,tabiattaki bütün maddelerin üzerinde de 'Made in Allah' -Allah yapısı' yazdığını akıl,kalb,vicdan gözüyle görebilir ve anlayabilir.

Her bir varlığın diğer varlıklarla sıkı ilgisi vardır. Yani insan her şey ile alakalıdır. O halde insanı yaratan kim ise,baharı,dünyayı,güneşi,havayı,yıldızları ve her şeyi yaratanda o olması gerekir. Oda Allah'tır.

Her ne kadar bir insan:"Beni yaratan yoktur,beni yaratan yoktur. Kabul etmiyorum." dese de,bu şuna benzer: Bir soba insan gibi akıllı,konuşabilir olsa;-Beni yapan bir usta yoktur.- diye tekrar be tekrar bağırsa da,o ancak kendi kendini yalanlamış olur,yapanını değil...

Veya bir robot içinde öyle. İsteddiği kadar, ben kendi kendime oldum,beni yapan yoktur,dese de ancak ona gülünür,geçilir. Veya düğmesine,fişine basılarak kapatılır ve susturulur.

İnkârcı insanın durumu da bundan farklı ve geri değildir. Belki ileridir. Oysa o insan hiçbir şeye engel olamamakta,müdahale edememekte,en önemlisi kabir kapısını kapatamamaktadır.

Senelerden beri güneşi gaz yağsız,bitmeden,tükenmeden yandıran,onu boşlukta döndüren elbette birisi vardır ki,Oda Allah'tır.

Nasıl ki bir duvar ustası,duvar cinsinden olmayıp,duvarda kendisi değil,kendisinin bilgisi,hüneri,ustalığı görünüyorsa,aynen böylede,bizi yaratan Allahın bizim cinsimizden madde olması da düşünülemez. Ancak Allah'ında bizde sanatkârlığı,ustalığı,bilgisi ile bilinmesi söz konusudur.

O halde diyebiliriz ki,Allah'ı tanıyan ve itaat eden zindanda dahi olsa bahtiyardır,talihlidir,huzurludur. Onu unutan saraylarda dahi olsa zindandadır,bedbahttır,talihsiz ve mutsuzdur.

Kimya ilmince de tesbit edilmiştir ki,bazı maddeler zevale doğru gitmektedirler. Buda maddenin ebedi olmadığını,ebedi olmayanın ezeli de olmayacağını gösterir. Ancak sonradan yaratılanlara benzemeyen ezeli ve ebedidir.

Her insan vicdani olarak,vicdanen onun varlığını içinde hissetmesi bile yeterli bir delildir.

İnsanda duyuların ötesinde akıl vardır,bununla mücerred hakikatları anlıyabilir. Bu hakikatlar her düşünülebilen insan için aynıdır,değişmez. İnsan,bilgilerinin hepsini dış eşyadan almaz. Bunların bir kısmını o feyizli kaynaktan,Allah Taâladan alır ve bu bilgiler onun saadetinin vesilesidir.

Allah'ı tanıdığın takdirde bütün eşyanın hakikatlarına vakıf olabilirsiniz,fakat dünya hayatında Allahın tam olarak bilinmesine imkân yoktur. İbadetler ve dini hayat bu yoldaki basiretimizi artırır. [88]

Elbetteki gayri mütenahi,mütenahiye kavranmaz. Sınırlı sınırsız ne derece anlayabilir,kavrar?

Tabiatta tesadüfe tesadüf edilmez. Mesela,canlı hücrelerin temel maddelerinden olan

protein beş elemandan oluşur. Karbon, hidrojen, Azot, Oksijen ve kükürt. Bir ünite proteinde kırk bin kadar molekül bulunur. Şimdiye kadar bilinen yüz küsür element tabiatta gayrı muntazam olarak serpiştirilmiştir. Bu durumda tesadüf yoluyla bu beş elemanın bir araya gelerek sadece bir ünite protein meydana getirmesi ihtimali matematikçilere göre, on üstü yüz altmışta bir olduğunu ifade etmişlerdir. Yani on rakamı yüz atmış defa kendisiyle çarpılarak meydana gelen sayıya nisbetle bir ihtimal. Bu rakamı kelimelerle yazmak ise zordur. Birde bu iş için gerekli zaman on üzeri ikiyüzkırkçüç yıl olarak hesap edilmiştir. Bu kimyevi olayın tesadüfen meydana gelmesi için yer yüzünü birkaç milyon defa doldurup boşaltan maddeye de ihtiyaç vardır. **[89]**

O halde tesadüf bunun neresinde? Birde bunların birleşme şekilleri de var ki, değişik birleşimle zararlı ve zehirleyici olabilir. İngiliz alim J.B. Leathes bir ünite proteinin meydana geliş şekillerini hesapta, on üzeri kırksekiz olduğunu bulmuştur. Proteinde hayatlı olmadığı halde, bu kimyevi maddede bir hayatıyet görülür...

İnsanda bulunan güzel ahlak, vakar, şeref, cömertlik, fazilet, inkârdan değil, hep bu yüce varlığın mevcudiyetinden doğar. Fitri olarak insanın içinden gelen Allaha yalvarış hissi, ondan yardım dileme ihtiyacı ve ona yaklaşma arzusu, dindarlığın insanda yaratılıştan mevcut olduğunu gösterir. İlimde bunu kabul etmek mecburiyetindedir. **[90]**

İnsanın kendisini bilmesi, kendisine dönmeyi düşünmesi, meselenin kilometrelerce uzağından değil içine girmesi, sathi olmayan her şeyi ince elekten eler gibi tefekkür edip düşünmesi, ben kimim? Neyim? Nasıl var oldum? Beni gönderen kim? Ben ve alem nasıl meydana geldi? Nedir bu işler? Nedir bu geliş gidişler? Bu insanlar neden ve nasıl doğdu? Niçin ölmektedirler? Bu işlerin bir sonu var mı? O sonunda bir sonu mu, bir başlangıcı var mı? Nedir bu dolup boşalmalar? Yoksa tecrübe mi oluyoruz? Yapan kim? Neden şu insanlar hep ondan bahsediyor, bende düşünüyorum? Neden içinden çıkamıyorum? Yoksa çıkılmaz mı? Oysa inkâr öyle bir çıkılmaz ki, bir anlık değil, her anlık bir ölüm ve bocalama hali. Acaba inanmakla bazı sorumlulukların yüklenilmesi mi ağır geliyor? Yoksa hayvanca yaşayıp da, zahiren bir lezzet mi aranyor? Peki ebedi bir azab için değer mi bu geçici lezzetler? Lezzet gitmekle şimdiden yerini eleme terk etmektedir. Hiçbir şey kendiliğinden olur mu? O halde ya bu koca alem?

Tabiat ki, oda aciz. İnsanın derdine derman olabilir mi? Kendisine olamazken???

İnsan kendine bu benzeri soruları sorsa, şeytanı ve nefsinin kendisine tam bir üstad ve öncü kabul etmedikçe, ölçüsüzlüğü ölçü bilmedikçe, hak ve hakikatı araştırma isteği olduktan sonra kabul etmemesi imkân haricidir. Kabul etmese bile aciz kaldığını anlayacaktır.

Zira şeytan bile bu hakikatlara karşı aciz kalmış, Kur'an hakikatlarının ışığından gözleri kamaşarak kör ve lâl olmuştur.

Ama inad ve kibir onu bırakmamaktadır.

İnsanın gerek kendisini, gerekse de yaratıcısını bulup anlayamamasındaki en büyük sebep, kendisini yüzeysel, sathi olarak ele alıp düşünmesinden ileri gelir.

Derinlemesine, ruh alemini, iç alemini, iç duygularını, hatta ebedi istek ve arzularının boyutlarıyla düşünecek olsa, kendisine bu duygularıda koyanı anlayacaktır. Maddesinin maddi alemden geldiğini düşünelim. Ya bu görünmeyen manevi duygular? Onları ona kim koydu? Kim taktı?

İnsanların Âdemden beri maddi yapıları birbirine benzememekle beraber, manevi yapıları ve duyguları da birbirine benzememektedir. Yani her bir insan başlı başına bir alem. Bunları birbirinden ayırıp, farklılığı yapan kim?

Yağan bunca kar tanelerindeki bu nakışlar kim tarafından işlenmekte? Çünkü her biri diğerinden farklı özellikler taşımaktadır.

Yağmur taneleri birbirine çarpıp, büyük kütleler halinde neden inmemekte?

Atmosfer bir süzgeç olarak kim tarafından yerleştirilmiştir?

Güneş nasıl dengeli bir yere oturulup, kim tarafından dünya tavanına lamba olarak çakılmış?

Aya takvimcilik kim tarafından öğretilmiş? Gece lambası olarak kılınmış?

Nedir bu sayısız, hesabsız güzel görünümlü yıldızlar, gezegenler, görevliler mi, yoksa onlarda mı bizim gibi başıboş? Yoksa başlarında birimi var? İdaremi ediliyorlar?

Yaratılalı beri milyonlarca yıldır,bir çok yıldızın yeni yeni dünyamıza ışığı gelmekte,acaba niçin geliyor? Bir ihtiyacımız mı var? Yoksa bilen biri tarafından mı gönderiliyor?

Gök yüzüne baktığımız zaman bir çatlak,bir eğri büğrülük,bir düzensizlik ve intizamsızlık ve nizamsızlık göremiyoruz. Oda boşlukta duruyor,ama nasıl?

Akıllı ve düşünebilen insanlar bir iş için bir araya geldiklerinde,bir karar vereceklerinde,sayının çok olması nisbetinde isabetli karar almak zorlaşıyor.Bir ihtilaf,gürültü ve patırtılar oluyor. Bazen kabul edilse de uzun ömürlü olmayıp aksamalar görülüyor.

Ya alem? Acaba bunlar nasıl anlaştılar? Nasıl karara vardılar? Bizlerin gelmesine ve ihtiyaçlarımıza atomlar ve elementler nasıl karar verdiler?

Yoksa onların ötesinde bir karar veren mi var?

Yer ile gök arasında tam bir denge ve bir alış veriş, sanki bir anlaşma var...Gök yüzü her yönüyle muhteşem ve muntazam...

Elbette bir yerde nizam,intizam ve asayiş varsa,onu tesis edende vardır. Alemdeki nizamda onu koyanı göstermektedir.

Gök yüzü böyle muhteşemde,yer yüzü değil mi? Oda ondan geri kalası değil...

Mevsimlerin düzenli bir şekilde gidip-gelmeleri,asla şaşırılmamaları...

Bitkilerin karbondioksit alıp oksijen vermeleri,insanların oksijen alıp karbondioksit vermeleri. İki zıd şeyde hayat...

Hidrojen,oksijen,karbondioksit ve azotun tabiattaki dengeli dağılımları,fazlası ve azının da ölüm oluşu. O halde kimdir bunu ayarlayan?

Yazın sıcaklığında yaprakların yem yeşil ve taze kalması,yanıp sararmaması,işlerin tabii olmadığını gösteriyor.

Meyvelerin tat ve renkleri hiç toprağın işi olabilir mi? Yoksa boya ve şeker fabrikaları mı var?

Canlılar içerisinde her canlı hayatından memnun görülmektedir. O halde bunları kim memnun etmektedir?

Canlıların doğup ölmelerinde yine bir düzensizlik görülmemektedir. Ne bir aşırı artma,nede azalma. Tam bir denge...

Dünya sanki bir depo. Her ihtiyaç sahibi ihtiyacını alırken bitmemekte...

Bu kâinat sahifesinde yazılan bu yazılar,kağıt durumunda olan tabiatın işi olmadığı gibi,kalemde işi değil. Belki kalemi tutan el sahibinin işidir ki,böyle mükemmel olarak yazmıştır.

Alem sahifesine baktığımızda devamlı yazılıp değişmekte,silinmekte,her ân ve saniye farklılaşmaktadır. Buda onun maddi olup değişme özelliğindedir. Ancak bu onu yazanında değişmeye maruz olmasını gerektirmez. Hele o cisim değil,maddenin üstünde bir kudret ise!

İnsanların iman etmemelerinde en büyük sebeplerden biride;

Allahın sıfatlarını bilememekten ileri gelmektedir.

Kişi bunca işleri bir kudrete verememenin sıkıntısını yaşayarak kendisince kısa olan inkâr etme yoluna sapmaktadır.

Burada iki yol bulunmaktadır:1)Kabul etmemek.(Ademi kabul)

2)Yokluğu kabul.(Kabulü adem)

Birincisi körü körüne bir iş yapmamaktan ve inkârdan doğar. Ancak ikincisinde,olmayan bir şeyin varlığını kabullenmekle beraber,kabul ettirme düşüncesinden ileri gelir. Olmayan bir şeyi kabul etmek. Oysa Allahın varlığının zıddı olan yokluk yoktur ki,varlığı isbat edilsin,varlığı kabul edilsin.

“Allahın bütün sıfatları ezelde vardır. Yaratıkların sıfatları böyle değildir.Allah bilir,fakat bizim bilgimiz gibi değil. Allahın gücü yeter,fakat bizim gücümüz gibi değil. Allah görür,fakat bizim gördüğümüz gibi değil. Allah konuşur,fakat bizim konuşmamız gibi değil. Bizler âletler,uzuvlar ve harfler yardımıyla konuşuruz. Allah Taâla ise,âletsiz ve harfsiz olarak konuşur. Harfler yaratılmıştır. Allah kelâmı ise yaratılmış değildir.”^[91]

Âyette:”İnsanlar bilgi bakımından Allah-u Taâlayı ihata edemezler.”^[92]

Peygamberimizde:”Senin kendini medhettiğin gibi bir senâ bilmiyorum.”(Müslim)

Âcizlik ve künhüne varamamak ifade edilmektedir. Âcizlikte büyük kudret ve bilgi

vardır. Nitekim her hangi bir şeyin künhünü idrâkten âciz kaldığını kavramak bir nevi idrâk,zâtullahın sırrını araştırmak bir nevi işraktır (şirkir)” Ve Ziya Paşanın: İdrâk-i meâli bu küçük akla gerekmez.

Zira bu terazi bu kadar sıkleti çekmez. **[93]**

Buda her şeyin ilmimize münhasır olmadığını gösterir. Bilmemek anlaşılmasını,anlaşılmazlığını gerektirmez.

Kişi Allah'ı hakiki yönüyle tanımasa bile,mefhum itibariyle zihninde bir ilâh tasavvur eder. Ve yanlış olarak o putu kendine ilâh edinir.

Kur'an burada zihinlerdeki sahte,asılsız ve köksüz,hakikatı olmayan,bir mefhumdan ibaret olan ilâh inancını yıkarak,yerine hakiki tevhidi tesis etmiştir.

Öyle ki,şairin dediği gibi:”Üzerine tilkilerin bevletmekle zelil ve aşağı kıldığı,başına tilkilerin bevlettiği rab olur mu?” Elbette olmaz ve olamaz.

Zira o put ki kendisinin üzerine bevleden,küçük abdestini yapan,tilkiden kurtaramamaktadır.

Kendisi muhtâcı himmet bir dede

Nerde kaldı gayre himmet ede.

Bu durum yaratıcıyı bulamamanın vermiş olduğu bir şaşkınlığın ifadesidir ki,firavun bile Mûsâyı öldürmeye gittiğinde,denizde boğulacağı zaman:”Biz,İsrail oğullarını denizden geçirdik. Ama firavun ve askerleri zulmetmek ve saldırmak üzere arkalarından onlara yetiştirdik. Nihayet denizde boğulma haline gelince-Gerçekten İsrail oğullarının inandığı ilâhtan başka ilâh olmadığına bende iman ettim. Bende müslümanlardanım,dedi. Cenâb-ı Hakta

cevaben:Şimdi (iman ettin) halbuki daha önce isyan etmiş ve bozgunculardan olmuştun.”**[94]**

Bununla da kalmayıp:”Ben sizin en büyük rabbinizim.”**[95]** demişti. Ve sihirbazları da iman edip,ancak:”Bunun üzerine sihirbazlar secdeye kapandılar. Harunun ve Mûsanın rabbine iman ettik,dediler.”**[96]**

Kendi bilip inandıklarına değil,gerçeğe,Mûsa ve Harunun inandığına... **[97]**

Çünkü doğru olan tevhidde budur. Oysa gerek Fir'avn,gerekse müşrikler Allaha âid hiçbir isimle onu çağtırmamaktadırlar. Oysa iman edenlerin durumu:”De ki,ister Allah

deyin,ister Rahman deyin. Hangisini deseniz olur. Çünkü en güzel isimler ona hastır.”**[98]**

İslâm alimleri Allahın varlığını isbat ederken,iki isbat tarzını uygulamışlardır.Birisi,Bürhan-ı İllette denilen Bürhan-ı Limmi. Yani sebebiyyet,niçinlik ve nedenlik ifade eder. İkincisi,Bürhan-ı Delalette denilen Bürhan-ı İnni. Yani tahkik ve kuvvetliliği ifade eder.

Bürhan-ı Limmi:Kanunlardan hadiselerine,sebeplerden neticelerine ve müessirden esere olan istidlal. Yani eseri meydana getirenden esere olan delil. Kabli değil. Ateşin dumana delil olması gibi...

Kelime-i Şehadetin iki kelâmı birbirine şahittir. Birincisi ikincisine Bürhan-ı Limmidir. İkincisi birincisine Bürhan-ı İnnidir.

Bürhan-ı İnni: Hadiselerden kanunlarına,neticelerden sebeplerine ve eserden müessire olan delil. Dumanın ateşe delil olması gibi. **[99]**

Bu alem umumen onun yaratmasıdır. Her bir varlık onun varlığına delalet eden bir delildir.

İkinci yol yani eserden müessire,birinci yoldan daha geniştir.

Tasavvuftaki Vahdetül Vücut ise,”tevhidde istiğraktır ve nazara sığmayan bir tevhidi zevkidir.”**[100]** Bir meşreb ve bir hal ve nakıs bir mertebedir. Fakat zevkli,neşeli olduğundan,seyri sülukte o mertebeye girdikleri vakit çoğu çıkmak istemiyorlar. Orada

kahyorlar. En münteha mertebe zannediyorlar. **[101]**

Vahdetül Vücut namı altında Vahdetüş Şühud yani Vacibul Vücutuna hasrı nazar edip,sair mevcudatı o vücubu vacibe nisbeten o kadar zayıf gölge görür ki,vücut ismine layık olmadığına hükmedip,hayal perdesine sarıp,terki mâsiva makamında onları hiç saymak,hatta

madum (yok) tasavvur etmek,yalnız cilve-i esma-i ilâhiyeye hayali bir ayne vaziyeti vermek. **[102]**

Ehli Vahdetül Vücutun dedikleri gibi mevcudat,evham ve hayalat değil,görünen eşya dahi,Cenâb-ı Hakkın âsârıdır.”Heme Ost” değil,”Heme Ezost”dur. Yani her şey

O’dur,değil,her şey O’ndandır. Çünkü hadisat,aynı kadim olamaz. **[103]**

Her şey O’dur,diyen eğer istiğrak halindeki kişi ise o mazurdur. Ve şuna hamledilir:- Mevcudat yok ancak görünen eşya hep onun esma ve sıfatının tecellisinden ibarettir Yani eserden müessire intikal eder. Doğrudan müessire,Allaha,yaratana geçer. Müessiri düşününce eseri unuturuz. Eser yok olmaya mahkumdur.”Yer yüzünde bulunan her şey fânidir.” **[104]** Biz ise bâki ile alakadarız. Ne fâniler nede dâr-ı fena bizi ilgilendirmez. Bu suretle her yerde hep onu görürüz. **[105]** Şeyh Galib-de:

Ben bilmez idim gizli ayân hep sen imişsin.
Tenlerde vü canlarda nihân hep sen imişsin.
Senden bu cihan içre nişan ister idim ben.
Ahir şunu bildim ki cihan hep sen imişsin.
Ve Şairin:

Her neye baksa gözün,sırrı sübhan ondadır.
Her ne işitse kulağın,mağz-ı Kur’an ondadır.
Her neye mahluk gözüyle baksan ol mahluk olur.
Hak gözüyle bak ki,bîşek,nûr-i yezdan ondadır.
İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn.

Teselsül batıldır. Gazalinin de ifade ettiği üzere,bir şey sonsuzsa o tekdir. Ondan başka son yoktur. Başkası onu geçiyorsa,o sonlu demektir. O halde sonsuz tek olduğundan ona bir şeyde ilave edilmez. İlave ancak sonlu için geçerlidir.

Mesela,sonsuz olan bir deryaya bir damla su eklense artmayacağı,bir damla su alınsa eksilmeyecektir. Sonsuz için artı bir veya eksi bir söz konusu değildir.

Bir şeyden (toprak gibi) her şeyi,(çeşitli meyve,sebze,insan) ve her şeyden de (yenilen çeşitli yiyeceklerden de et,kemik,kan olması gibi) bir şeyi yaratmak,her şeyin yaratıcısı olan Allaha mahsus bir iştir.

Bir şeyin yaratılmasında takib edilecek yollar dördtür:1)Sebebler neticesinde: O sebebler ki,her şeyden önce kendileri yaratılmış olup,yaratılarda yaratıcı olamaz. Çünkü her şeyden önce kendisi muhtaç durumdadır.

Bunlar ki akıl ve şuurdan nihayet uzaktadırlar. Bir kasab ki ancak dükkanında olanı verebilir. Dükkanında bulunmayan kumaşı,elektronik cihazı veremez. Çünkü o et satmaktadır. Elbette şuuruz sebebler de kendilerinde bulunmayı varlıklara,özellikle insana veremezler.

Mesela,birden yüze kadar karışık sayıların ard arda gelmesinin imkânsızlığı zâhirdir,bilinir.

Veya bir eczaneadaki ince ölçülerle alınan raflarda bulunan ilaçların bir rüzgar ile veya bir hastanın içeriye girmesiyle devrilip,maddelerin bir araya gelerek ilaç olması elbette mümkün değildir.

A-dan Z-ye kadar karışık harflerin tesadüfen yan yana dizilip yedi harfli bir ‘Tesadüf’ yazılması bile imkan haricidir..

2)Kendi kendine meydana gelmesi: Dağınık bir vaziyette bulunan atom parçalarının bir araya gelip de insan veya insanın bir âzasını oluşturması düşünülemez.

Atomlar içerisinde özel seçilmiş atomlar ayrı ayrı insanları oluştururken,burada bir seçilme olayı görülmektedir. Buda bir irade sahibinin seçmiş olduğunu göstermektedir. Hiçbir insan birbirine benzememektedir. Bununla beraber esas organlarda bir benzerlik oluşu,sonsuz bir ilmin işi olduğunu göstermektedir.

Akıllı bir insanın bile işi olmayan bu iş,bir atomun hiç mi hiç işi olamaz.

3) Tabiat neticesinde olması: Tabiat yaratıcı değildir. Tabiat bir kanun olup,kudret sahibi olmadığından kanun koyucuda değildir.

Suç işleyen insanı bile,kanunlar bilfiil,kanunun kendisi yakalayarak,kişiyi

cezalandırmaz. Cezalandıran kanun koyucudur. Güç kanunun kendisinde değil, kanun koyucudan gelmektedir.

Nitekim kanun koyucular o kanunu değiştirmeleri halinde o kanununda bir fonksiyonu kalmaz. İcradan menedilmiş olduğundan anlamsızlık ifade ederler. İşte tabiatta böyle bir kanundur. Kanun koyucu değildir.

Tabiat bir matbaadır. Matbaacısız bir matbaa tasavvur edilemez.

Milyonlar senede kalsa kağıt, mürekkebi bir araya gelerek matbaada kitap olamaz. İllâki bir matbaacının varlığıyla mümkündür.

Tabiatta mükemmel olarak harflerin dizilmesiyle var olan bir matbaadır. Harflerde birbirini icad edip yaratamayacağına göre, hepsini yaratan bir ilim ve kudret sahibinin olması gerekir ki, oda ancak ve ancak Allah'tır.

4) Yukarıda sayılanların hiç biri neticesinde olmayacağına ve olamayacağına göre, gerçek güç ve kudret sahibi Allahın yaratmasıyla var olabilir. Atomdan güneş sistemine kadar, silsile halinde yaratılan her şey bunun isbatıdır.

Varlığına delil gayet çok, yokluğuna ise hiçbir delil yok.

En büyük deliller, Allahın kitabı Kur'an'dır ki, kendisi kendisinden haber vermektedir.

Peygamberler gibi güvenilir ve doğru olan o insanlar, O'ndan haber vermektedirler.

Tabiat kitabı ki, onun sahifeleri olan insan, hayvan ve bitkiler O'ndan haber vermektedirler.

Mükemmel bir saraya giren bir insan, saray hakkındaki malumatları içine alan bir defteri görüpte, saray sahibini tanımayan ve bilmeyen o insanın, sarayın tanzimatını o deftere vermesi, elbette mantıklı bir iş değildir.

Kâinatta; elsiz, ayaksız, akılsız, kalbsiz, ruhsuz, göz ve kulaktan mahrum olan varlıklara verilemez.

Allah ancak O'dur. O'ndan başka ilah yoktur. Şairin ifadesiyle: "Aşk başka değil, ebedi olan tek sevgiliden gayri her şeyi yakan bir şüledir. (ışık) Allahdan gayrısını yok etmek için – Lâ- 'yoktur' kılıcı sallandı. -Lâ- dan sonrasına bak, ne kalmıştır. Müjdeler olsun dostum, geri kalan hep yandı, yaratan Rabbimizden başkası kalmadı." [106]

Çünkü ilahlık tek hakimiyeti ister.

Varlıklar üç kısma ayrılır: 1) Vacib : Varlığı kesin olan. Varlığı başkasının varlığına var olmayıp, bizâtihi var olan. Varlığı kendinden olan. Bu Allah için kullanılır. Vacibul Vücut, varlığı kesin olan demektir.

2) Mümteni' : Var olması imkânsız olan yani var olmayan demektir.

3) İmkân : Olması da olmaması da mümkün olup, bir tercih ve tahsis edicinin tercihi neticesinde var olan demektir. İnsan ve alem gibi. Allahın dışındaki her şey.

Böylece varlığı kesin, Vacib-ul Vücut olan Allah var olup, varlığı ne kül, ne cüz, ne zarf (içine alan), nede mazruf, (mektub gibi) olmaksızın vardır. [107]

Balık su ile vardır. Susuz balığa ne derece var denilir. O ancak kokmuş ve kokuşmuş bir varlık olur.

Havasız insan da öyle değil midir? O halde balık için suyu yaratan kim ise, insan içinde havayı yaratanın aynı olması gerekir.

İnsanın hakiki, mânevi havası –balığa nisbeten su mesabesindeki durumu da- ancak iman ile olur.

İnsanların susuzluğu ancak Allaha iman ile giderilir. Mânevi hayatı ve duyguları da yine ancak onunla tatmin olur.

İnsanın diğer cansız, akılsız ve şuursuz varlıklardan farklı olması gerek.

Onlar kendilerini yapan sanatkârın farkında değiller. İşte insanın farklılığı buradandır ki, kendisini yaratamı bilmesiyle olur. Bilmediği takdirde diğerlerinden ne farkı kalır?

Varlıklara baktığımızda her şeyde bir birlik eseri görülmektedir. Elbette bütün bunlar bir bir-e delalet eder ve gösterir. Yani elma kimin işi ise, ağaçta, bahçede, baharda ve neticede umum kâinatta onundur.

Peygamber Efendimiz: "Allahın kürsisine nisbeten, bütün kevnü mekânlar, arşına nisbeten kürsi, çöle atılmış bir halka gibidir." [108] İşte haşmet... İbrahim Hakkı da:

Sıgmam dedi Hak, arzu semaya
Kenzen bilindi, dil ma'deninden.

كُنْتُ كَثْرًا مَخْفِيًّا فَخَلَقْتُ الْخَلْقَ لِيَعْرِفُونِي

hadîs-i

“Nitekim Muhyiddin-i Arabî, şerifinin beyanında: "Mahlukatı yarattım ki, bana bir âyine olsun ve o âyinede cemalimi göreyim." demiştir.”[109]

Her sanat sahibi yaptığı eseri hem kendi görmek hemde başkasına göstermek ister. Kıymetli bir şey ki gizli kalıp bilinmezse, anlaşılmaz. İçerisinde her çeşit antıkların bulunduğu bir müze gizli kalırsa, içerisindeki harikalıklar, güzelliklerde gizli kalacaktır. Bir ressam yaptığı resme hem kendi bakar, hem de başkalarına gösterir. Onların Mâşaallah ve Bârekâllah ile takdir etmelerini ister. Güzellik haddi zatında görünmek ister.

Allah ise varlıkların tebrik ve takdirine muhtaç değildir. Ancak bütün kemâlatı kendisinde bulunduran, bin bir isim ve sıfatla vasıflanmış olan Allahta yaptığı eserlerine hem kendi bakmak, hemde mahluklarına göstermek ister. İnsan bir ayna gibi Cenâb-ı Hakkın bin bir ismini gösteren mükemmel bir yansıtıcıdır. İnsanda Allahın Cemâl, Kemâl, Rahman, Rahim gibi isimleri tecelli etmekle, o gizli hazine açığa çıkmaktadır. İnsan konuşmakla, Allahın Kelâm sıfatına mazhar olduğunu gösterip, o ismin açığa çıkmasına sebep olmaktadır. Aksi takdirde o isim gizli bir hazine gibi, açığa çıkmamış, gizlenmiş olacaktır.

Eski filozofların, -Görmediğim şeye inanmam. -hasta görüşünü bu zamanda savunmak akıllıca bir iş değildir. Bu kör olanın bir çok şeyi inkâr etmesine benzer.

İlmin ortaya koyup, insan gözünün idrâk edemediği hususları inkâr ilimle bağdaşmaz. Normal durumda bile insan kâinata bir anahtar deliğinden bakmaktadır.

Gözümüz milyonlarca farklı dalga boylarına sahip ışının çok az bir kısmına hassastır.

Gama ve X ışınlarının çok azını görmekteyiz. Mesela güneş, gördüğümüzden hariç başka ışıklarda, ışıklarda neşreder. Bunlar gözün hissedemeyeceği uzunluktadırlar. Fakat deri onların etkisini sıcaklık olarak duyar.

Bunun gibi gözümüzle göremediğimiz halde tesirlerinden dolayı varlığını kabullendiğimiz ışınlar sayısızdır. Mesela bulunduğumuz yerdeki radyo, tv, telsiz vs. dalgalar ve ışınlar gibi. Bu dalgaları göremediğimiz halde, radyoyu açtığımızda duyacağımız seslerle radyo dalgalarının varlığını anlayabiliriz. Ve göz yanılması da böyle. Mikropları çıplak gözle göremeyiz. Mimari bir şaheserde mimarını göremememiz, mimarsız olmasını gerektirmez.

Bir meçhulü çözmek, bin yeni meçhul getiriyor. İlmin ve insanın kaderi bu. En büyük meçhul Allah.. Ona sığınmaktan başka çaremiz yok. Meçhuller meçhulünü malum hale getiren bu gerçeği kabul etmeden hiçbir şey halledilemez. Meçhulleri aramakta Allahı aramaktır. Onun içindir ki bu tarz bir ilim ibadetle eş tutulmuştur. (Prof.R.Doksat)

“Cenab-ı Hakk'a malûm ve maruf ünvanıyla bakacak olursan, meçhul ve menkûr olur. Çünkü bu malûmiyet, örfî bir ülfet, taklidî bir sema'dır. Hakikatı i'lam edecek bir ifade de değildir. Maahaza, o ünvan ile fehme gelen mâna, sıfât-ı mutlakayı beraberce alıp zihne ilka edemez. Ancak Zât-ı Akdes'i mülâhaza için bir nevi ünvanıdır. Amma Cenab-ı Hakk'a mevcud-u meçhul ünvanıyla bakılırsa, marufiyet şuaları bir derece tebarüz eder. Ve kâinatta tecelli eden sıfat-ı mutlaka-i muhita ile, bu mevsufun o ünvandandan tulû' etmesi ağır gelmez.”[110]

Diğer taraftan bir kimseye çorbanın tadına bakması söylendiğinde bu şahıs görmediği şeye inanmama hurafesiyle başını çorbaya batırıp gözleriyle tat arasa, gözlerini kör edecektir. Buradaki -bak- emri, -tat- mânasınadır.

Aynı şekilde bir şeyin sıcaklığına bakarken elimizi istimal ediyoruz. Ve hâkeza.

Zahiri duygularımız böyle olduğu gibi, batini duygularımızda da durum aynıdır.

Şefkatın, çekme, itme kanunlarının, bir sanattaki mimar, bir harfteki kâtibin görülmemesi gibi. [111]

Sütün içerisindeki yağ, yoğurt ve ayrıntı görülmemesi, aklın, kalbin, ruhun, vicdanın, kablolardaki elektriğin, sesin, ısının görülmemesi... Yani görmediğimiz şeyler, gördüğümüz şeylerden gayet çoktur.

“Gözümün görmediğine inanmam.” diyenler, dilin vazifesini yapamayan göze, aklın

vazifesini yüklemekte,böylece hem nefislerine zulmetmekte,hemde ehli hakikat nazarında maskara olmaktadır. **[112]**

Bir şeyki kendisinde olmayanı veremez. Kendisi noksanlıklarla yoğrulmuş olan kâinata,elbette mükemmeli veremez ve yapamaz. Hele bu mükemmel varlık insan ise...

O halde eşyadaki mükemmellik,mükemmel olan birisinin eseri ve sanatıdır.

Arı mükemmel yaratılmış,bahı da... Gel her yönüyle mükemmel,harika ve şifa olan bu balı, akılsız bir arıya ver. Hiç mümkün mü? Arı nerde,bal nerde?

Şuursuz varlıklarda,şuurluca iş...Bu şuursuz varlıkların değil,bir bilen yaratıcının işidir.

Hiç merkebden küheylan beklenir mi? Milyon senede kalsa?

Kuşun yumurta yapıp,içinden kuş çıkmasında ne gibi rolü vardır?

İntizamla dönen kâinatın bir hesabı mı var? Hedefi nedir? Nereye gitmektedir? Belki gitmekte değil,götürülmektedir...

Bütün varlıkları gözümüzün önüne getirdiğimizde hiç birisinin bir hesabının olduğunu göremeyiz.Olan işler,akıllı denilen insanın bile iradesinin dışında cereyan etmektedir...

O halde bütün bunların üzerinde bir irade eden zat vardır ki,oda Allah'tır.

Allah için yok diye bir şey yoktur. Yokluk insan içindir. Allahın ilim ve kudretinin sonu yoktur ki,varlıklar onun dışına gidip yok olsun,kaybolsunlar?

Yokluk insan için geçerlidir. Bu nisbi olup,nisbetle bilinebilir. Yani bende şu var,şu yok. Diğerinde ise bende olmayan var,var olan yok. Hakikatta ise Allah için yokluk düşünülemez. Onun varlığının sınırı yok ki,varlıklar onun dışına gidip de,yokluğa karışsın. Yokluğa gittiğini düşündüğümüz bir çok şey,Allah için var ve mevcuttur.

Sadece varlıklar Allahın ilim dairesinden,kudret dairesine geçmiş olmaktadır.

Kâinat ve her şey var olmadan önce Allahın ilminde mevcut iken,şimdi kudretiyle,onları yaratmasıyla vücuda çıkıp var olmuşlardır.

İnançsızlığın kaynaklandığı noktalardan biriside:"Düşüncede neslin ilhadı,tamamen bilgisizlikten,terkib kabiliyetine sahip olamamadan,kalb ve ruh gıdasızlığından kaynaklanmaktadır. Zira insan,çok iyi bildiğini – ve hele meziyetleri de varsa-

sever,bilmediğine karşı ise,düşman kesilir,en azında alakasız kalır. **[113]**

"Kişi bilmediğinin düşmanıdır."kuralı gereğince,bilmediği ve eli yetişmediği şeye düşman olur. Bildiği şeyde,kalbin tasdik ve onayından geçmedikçe o ilim,kişi için bir yük ve belâ olur.

Kabukla uğraşmak ilim değildir. O uğraşma insanı öze götürdükçe o ilim ilimdir. Kâinattaki ilimlerde insanı marifete,Allahı bilmeye götürmedikçe,o ilim denilen şey bir kışır,bir kabuk ve bir iskeletten ibaret,ruhsuz bir mahiyete sahiptir. Yunusun dediği gibi:

İlim ilim bilmektir.

İlim kendin bilmektir.

Sen kendin bilmezsen

Ya nice okumaktır.

Hedef insanın kendisini bilmesidir. Kendisini bilen Rabbisini de bilir. Yine gençlik ve delikanlılığın vermiş olduğu deliliktir ki,tam serbestlik,istediğini yapma,helal haram dinlememe,kısaca bir kayıt ve bağ altına girmeme düşünce ve sevdasıdır ki,inkârda önemli rol oynamaktadır.

Yani eğer Allaha inanırsa,kitaplarına,meleklerine ve peygamberlerine de inanacak.

Onlara inanmak demek,kendisinin devamlı bir murakabe ve gözetim altında olup,hareketlerinin,ğayrı meşru zevklerinin sınırlandırılmasını gerektirecek. İnsan ise fitratı gereği,hazır bir dirhem lezzeti,ilerde verilecek batmanlarla elem ve ızdıraba tercih eder.

Sade insanlar Allahı,güneşin harareti ve bir çiçeğin kokusu kadar tabii olarak hissederler.

Nefsin,şeytanın,kötü insanların yardımında ki,inkârda direktmesine sebep oluyor.

İşe kader açısından bakacağımız zaman şu da vardır:Yılandan hiçbir zaman bal beklenemez. Çünkü yapısı ve kabiliyeti müsaid değildir. Efendimizin de buyurduğu gibi:"İnsanlar tıpkı madenler gibidirler. Cahiliyede hayırlı olanı,İslâmiyette de hayırlıdır." Yani bir kişi altın ve elmas madeni ise,işlemekle o hali alır. Ancak kömür madeni bin yılda

kalsa altın madenliğine yükselmez. Âyette de:”Deki,herkes yapısı,tineti üzere hareket eder.” **[114]**Böylece insanlar ayar ayara. İnkârcı ise,ayarsız...

İnsanlar ilmen perdeyi yırtıp,bu perde atom olur,atmosfer olur,gezegenler olur ve uzayda gezme olur. Cıvciv misal kabuğunu kırıp geniş alemde gezdiğinde hakiki hakikat olan Allahı görecektir. Kabuğunu kırmayan ve kıramayan cıvciv için gerçek alem kabuğun içidir. Fiziği metafizikten ayıramayız.

Paul Davies:”Mutlak Vakum (kesin boşluk) da yeni ve güçlü kuantların yeniden doğmasıyla”Allahın varlığı fizik olarak kesinleşti.” demiştir. **[115]**

Fizikte Allahın varlığına şahadet etmektedir,her ilim gibi...

Peygamberlerin gösterdikleri mucizeler,keramet ehli olan evliyaların kerametleri de

Allahın varlığının delillerindendir. Zira bu zatlar Allaha dayanarak o işi yapmaktadırlar. **[116]**

Ve ekseriyetle ehli imanın galibiyet ve üstünlükleri de Allaha güvenmenin neticelerindendir.

Öyle ki küfür ehli bütün güç ,kuvvet ve saltanatları olduğu halde zayıf olan peygamberlere ve Allaha iman edenlere mağlub olmaktadır.

İşte bütün bunlarda onun varlığına,kendisine iman edenleri bu dünyada da rezil ve rüsvay etmeyeceğinin alametlerindendir.

Ehli küfrün teknik ve teknolojisi var ama bir şeyi yok;imani... Ehli imanın ise bir şeyle her şeyi var;Allahı...İşte kimmiş üstün?

“O’nu bulan neyi kaybeder.O’nu kaybeden neyi bulur.”

En büyük şahid Kur’andır. Eşi ve benzeri yapılmayan,her yönüyle mucize olup,beşer tâkatinin fevkinde olan Kur’an’da her bir âyetiyle onun varlığına şahadet eder.

Maddi ve mânevi huzur O’nda...Alemin tılsımı ve şifresi O’nda...O kitab yaratıklarla bir uyum arz eder. O halde bu kâinatta her halde kitab sahibinin eseri olacaktır.

Aynı zamanda meyve kimin eseri ise,ağaçta onundur. Ağaç kimin ise,baharda onun eseridir. Bahar kimin ise,güneşte onundur. Güneş kimin ise,gezegenler ve umum kâinatta elbette ve elbette onun sun’u ve eseri olacaktır. Zira bir şey her şeyle,her şeyde bir şeyle bağlantılıdır.

Allahın sanatı karşısında hayran kalan insan oğlunun,Allaha hayran kalmaması cidden şaşılacak bir durumdur.

Mümkün olsa da insan her varlığın içerisinde sultan Ahmed Camiini,Selimiye’yi gezer gibi gezer. Hatta değil her şeyin,bir insanın içerisinde gezebilse,değil sanata,sanatkâra olan hayranlığını,-Mâsaallah,Bârekallah- larla ifade edecektir. Hz. Alinin dediği gibi:”Sen kendini küçük bir cirim zannedersin. Oysa büyük alem sende toplanmıştır.” Sen küçük bir alem,alem ise büyük bir insandır. Yani insan büyütülse kâinat,kâinat küçültülse insan olacaktır. İşte böyle bir insanın içerisinde gezmek,onu keşfetmek,esrarını çözmek,asırlara dar gelecektir. Her bir yapı hayranlık,işleyişi şaşkınlık,düzeni hayret,noksanlık ve mükemmelliğiyle insana Allahu Ekber,Sübhanallah dedirtecektir.

“Vücudumuz yan yana dizilmiş atomlardan müteşekkildir.O halde biz boşluk içinde yüzen son derece küçük maddi parçacıklardan başka bir şey değiliz. İşte bizi şaşırta bir keyfiyet...

Prof. Joliot Curie:”Eğer vücudumuzun atomlarını,çekirdekleri arasında boşluk kalmayacak kadar sıkıştırabilseydik,vücudumuz mercekle zorlukla görülebilir bir toz zerresine müncer olacaktı. Fakat bu toz zerresi tabii yine 72 kilo ağırlığında olacaktı.

Aynı zamanda gözle görülemeyen bir amipe bakın ki,yaşıyor,hareket ediyor,beslenip teneffüs de bulunuyor ve artıklarını da dışarı atıyor. Gelişmesi tamamlanınca da yeni bir canlı meydana getirmek için iki kısma ayrılıyor. **[117]**

Aynı zamanda bütün bu varlıkların uykuya da ihtiyaçları var. Gecenin insana,varlıklara istirahat vesilesi kılınması lazım. Onu da bizler kılmış değiliz.”Gece gündüz uyumanız ve fazlından rızık aramanızda O’nun alametlerindendir. Şüphesiz ki bunda dinleyen bir kavim için ibretler vardır.” **[118]**

Tesadüf mü? Hangi şey tesadüf? H.Nurbâki-nin naklettiği üzere;bir İngiliz ilim adamı

şöyle diyor:10 tane düzgün taş alın.Üzerlerine birden ona kadar yazıp kapalı bir torbaya atın. Şimdi 7 numaralı taşı görmeden çekmek ihtimaliniz yüzde kaçtır? Bu ihtimal,ihtimali hesap kaidesine göre yüzde ondur. Yine aynı riyazi kaideye göre bu ihtimal yüzde birdir. Aynı usulle beş,altı,yedi numaralı taşları sıra ile çekebilmek ihtimali on milyarda birdir. On tane taşın şuarsuz olarak ardarda sıralanması ihtimali on milyarda bir olduğuna göre,insanı meydana getiren tek bir hücrenin otuz trilyon adedine kadar sıra ile dizilmek ihtimali yüzde kaç olur? $1/00=0$

Demek ki insan neslinin şuarsuz olarak meydana gelebilmek ihtimali sıfırdır. Bu hale nazaran eğer kâinatta bir şuur olmasaydı ve nesiller tesadüfen meydana gelseydi milyarlarca gebe kadından ancak iki üç tanesi çocuk doğurabilirdi. Her gebe mutlaka yakın bir ekseriyetle doğduğuna göre kâinatta şuur,mutlak bir şuur âhengi vardır. Buda Allahın –ol- emrinin ikâmesinden ibarettir.”

Allah hiçbir şeyle ölçüye girmez.”Malumdur ki,iki şeyin birbiriyle mukayese edilebilmesi için,aralarında müşterek noktalar bulunması lazımdır. Mesela insanın mahiyeti,nebatat ve hayvanatın mahiyetleriyle hiçbir cihetle kıyasa girmez. Farklı mahiyetteki iki varlık dahi birbiriyle kıyasa girmezken,vacib mümkün ile,Hâlık mahluk ile,mutlak mukayyed ile nasıl mukayese edilebilir?”**[119]**

Kendini kavrayamayan bir insan ne derece rabbini idrâk eder? Nitekim bir eser ne derece sanatkârını idrâk edebilir?

Elmalı-lı Allahın ezeldeki durumu hakkında:”Allahu Azimuşşan ezelde-inayeti ezeliyesini,yani alemi takdir,halk ve icad fiillerini isdar ediyordu. Diğer bir tabirle –Kün-emrini veriyordu. Alemin yaratılması bunu takib etti. Binaenaleyh halk (yaratma fiili) ezeli,mahluk (yaratılma ise) zamanî (zamana bağlı,mukayyed) oldu.”

Şu anda ne yapıyor?: denilecek olursa;İmamı Âzamin bir Dehriyyuna,yani tabiata tapan birisine verdiği cevabla cevap veririz;Kapının önünde oturan imam ona sen buraya gel,bende oraya geleyim,orada cevabımı vereyim,deyince,Dehriyyun kabul eder ve onun bulunduğu yere geçerek o Dehriyyuna:”Şu anda Allah senin gibi bir inançsız buradan indirerek,beni çıkartmaktadır ve çıkarmıştır.”der.

Cenâb-ı Hak devamlı tasarrufta ve tecellidedir. Bir an varlıklar onun tecellisinden hariç kalacak olsalar,yok olurlar...

İSLÂM ALİMLERİNDEN DELİLLER

Allahın varlığı konusunda en muteber olanı,bu konuda mütehassıs ve yetkili olan İslâm alimlerinin görüşüdür.

Zira onlar bu hak olan iddialarına binlerce de delil getirmişlerdir. Sadece bir iddiadan ibaret olmayıp,bir isbattır. Kaynağı ilâhi kaynaklıdır. Selim,istikametli ve ölçülülüğün ürünüdür. Kalbin tasdikiyle sabit olup,umum iman edenlerin akıl süzgecinden süzölmüş hakikatlar topluluğudur.

İmamı Şâfiî hazretlerine Allahın varlığının delili nedir? dediklerinde şöyle cevap vermiştir:Dut yaprağıdır. Çünkü aynı yaprakları koyun yer süt yapar. Arı yer bal yapar. Geyik yer misk yapar. Tırtıl yer ipek yapar. Tadı,renge,kokusu ve maddesi bir olan şeyden bu kadar farklı güzellikleri yaratmak,ancak Allaha mahsustur.”

Hamdi Yazır:”Bizce gayb,görölmeyen demektir. Biz delilsiz olan gayba değil,delili olan gaybı mâkule iman ediyoruz.

His ile bilme hayvanların sahası. Hissini akla hizmet ettirip anlama,kavrama ve nihayet inanma ise,insanın vazifesi.”

3 kişi gelerek İmamı Âzama 3 soru sorar. Bunlar:1)Allahı göstermesini. 2)Cin ateşten olduğu halde,cehennem nasıl yakar? 3) Her şey kader diyorsun,oysa herkes mecbur olarak yapıyor.

İmamı Âzam onların yüzüne toprak atarak üç soruya birden cevap verir.Onlarda Kadıya şikâyet edince,cevaben der:

1)Topraktan gözün acıdığı halde,acıyı görmüyorsun.

2)Topraktan olduğun halde,toprak seni rahatsız etti

3)Benim atmamda bir mecburilik görmeyip,beni Kadıya şikâyet ettiniz.”der.

[120]

Yine İmamı Âzam bir Dehriyyunla yapacağı münazaraya belirlenen saatten sonra gelir. Adam gururlanır ve korktuğunu söyler. İmam gelir ve geç kalışının sebebini şöyle anlatır: Bizim ev nehrin öbür tarafındadır. Sabah kalkıp geleceğimde, baktım ki köprü yıkılmış. Birden orada bulunan ağaçlar devrildi. Bir araya gelerek sal oldu. Bende ondan dolayı biraz geç kaldım, der.

Adam ise alaycı bir ifadeyle; akıllı dediğiniz bilgin çocuk bu mu? Baksanıza söylediklerine? Hiç ağaçlar devrilip de bir araya gelerek sal olur mu? Buna nasıl inanılır? İnanacağımı mı sanıyorsunuz?

Kasıtlı olarak geç geldiğini söyleyen imam, her şeyi tabiata ve tesadüfe veren o inkârcıya cevaben, taşı gediğine koyarak der: Madem bu işler kendi kendine olmaz. Mümkün değil diyorsun. O halde nasıl olurda şu muntazam ve mükemmel alem kendi kendine olabilir? Madem olmaz, o halde elbette bir yapan vardır. Oda Allah'tır.

Dehriyyun cevabını almıştır, geriye sıvışmak kalmaktadır.

Gazaliye göre: "Allahın varlığını bilmek için, ilk istifade edilecek nur ve takib edilecek isabetli yol, Kur'anın gösterdiği delillerdir. Âli ve münezzeh olan Allahın beyanının ötesinde bir beyan yoktur." **[121]**

Maturidiye göre: "Kişi aklı ve düşüncesiyle alemde Allahın varlığını, eşyanın yaratılışını düşünerek bulması zaruridir ve vacibdir."

İmamı Âzam şöyle der: "Engin bir denizin ortasında, azgın dalgaların ve sert rüzgarların çevrelediği yük dolu bir gemiyi düşünelim. Bu geminin idare edici bir kaptanı olmaksızın, kendi başına selamete seyredebileceğini akıl kabul eder mi? Aynen öylede, çeşitli halleri ve değişik hadiselerle birlikte şu kâinatında bir yaratıcısı, bir idare edici ve koruyucusu olmadan varlığını devam ettirebileceğine aklımız hiçbir zaman ihtimal vermez." **[122]**

Eş'aride yine mantık yoluyla: İnsanın bir meniden kendiliğinden insan haline gelemeyeceği, işlenmemiş bir pamuğunda yine kendiliğinden kumaş olamayacağı, bir arazide tuğlaların bir araya gelip de ev olamayacağını da mantık açısından isbat etmektedir. **[123]**

Maturidide de hakezâ aynı sistemle Allahın isbatına gider.

Bediüzzamanın ifadesiyle: "Her şeyi maddede arayanların akılları gözlerindedir. Göz ise mânevîyatta kördür, görmez." Her şeyi maddede arayan maddiyyun maddecilerde Allahı ve maddenin dışındakileri inkâr etmekle her şeyin halledileceğini zannetmekle hata etmektedirler. Oysa hayat ne demektir? Ne ile izah edilecektir? Nasıl bir kılıf uydurulacaktır?

Nitekim maddeci Spinoza şöyle itiraf etmektedir: "Hayatı tarif etmek lazım. Ama bunun imkânsız olduğu kanısındayım."

Bire nâdân, bir hayatı inkâr edemezken, onu ifadeden aciz kalırken, heyhat ki ilâhi kudreti, o hayatı vereni inkâr etmekte. Bir Allahı kabul etmeye bedel, hem dünyada, hem ahirette seni rezil edecek zor ve çıkmaz bir yola girmekte.

Oysa bugün materyalistlerde artık iflas durumundadırlar. Zira pozitif ilimler Allahın varlığını incelemekte ve o yola gitmektedir.

Dünyadaki görünmeyen kanunları inceler. Kanun varsa, kanun koyucuda vardır. Kanunlar kuvvetini, kanun koyucudan alırlar. Nasıl ki kanunlar bulunmadan öncede var idiyse, inkârcının aklında bulunmayan Allahın varlığı onun tarafından bulunmadığından yokluğunu gerektirmez. Hariçte ve hakikatta var olup, her ne kadar onun boş zihninde olmasa da...

Fizik metafizikle var ve kâimdir. Kişi tabiata tabiat penceresinden bakarsa, Allahın varlığını görür. Ancak tabiat penceresine bakarsa, sadece maddeyi görür. Böyle bir kişi ise sadece bakmaktadır, ancak görmemektedir. Bakar kör...

İbni Haldun Mukaddimesinde: "Sağır bir insan kulakla, körde gözle idrâk edebilen şeyleri kabul etmiyerek duyu vasıtalarını nasıl dörde indiriyorsa, kendi idrâk sahasının dışında varlık tanımayanlar da büyük gerçeğin kör ve sağırıdırlar." **[124]**

Tıpkı kör bir insanın gündüz vakti güneşin varlığını inkâr etmesi gibi. Ona itibar etmek

ise kör olmak demektir.

İhata ettiklerinin dışındakileri inkâr eden insanlar,kısır anlayışlı ve dar sahanın insanlarıdır.

İmamı Gazaliye göre Tevhid,sahili bulunmayan uçsuz bucaksız bir deryadır.

İnsanında bu deryada şu dört aşamayı aşması,bulması gerekir. Öz,özün özü,kabuk,kabuğun kabuğu. Ceviz misalindeki cevizin iki kabuğu ve bir özü vardır. Özününde yağı var ki,özün özü budur.

Gerçek Tevhid her şeyin özünün özüne inmek ve onu bulmaktır ki gerçek Tevhidde budur. **[125]**

Gazali özetle şunu der:"Her şeyde faili hakikin Allah olduğunu bilmendir.Yaratıklar rızık,atâ,men',hayat,ölüm,zenginlik,yoksulluk ve benzeri kendisine isim verilen her mevcudun icad ve ihtira ile teklesen,Allah-u Taâladır. Onun bu işlerde ortağı yoktur. Bu hal sana keşfolup açıklandığı vakit,artık başkasına bakma. Korkun ondan,ümidin ona olsun. Ondan kuvvet al ve ona dayan. Çünkü tek başına gerçek yapıcı odur,başkaları değildir. Ondan başka her şey onun emrine musahhardır.Onun iradesi olmadan kimsenin bir zerre kıymılda imkânı yoktur. Mükâsefe kapısı sana açıldığı vakit,gözünle gördüğünden daha açık ve net bir şekilde bu gerçeği anlarsın. **[126]**

Mânevi meseleleri madde ile ölçmek kıyasa girmez. Zira değeri,takdiri hangi maddi terazi tartabilir. Mânevi değerlerde maddi kefelelerde ölçülmez.

İmamı Şâfiî:"Kim Allahı aramaya kalkışırda kendi düşüncesine kadar varan bir varlığa ulaşırsa,bu kimse Allahı yaratıklara benzetmiş olur.Eğer bu arama sonunda sırf yokluğa varırsa,Allahu Taalayı muattal (terkedilmiş,boş) kılan kişidir. Eğer bir varlığa dayanırda bu varlığı anlamaktan aciz kalırsa,bu kimse Allahı birleyen bir muvahhidir."

Hz. Aliye Tevhid nedir,diye sorulunca cevaben:Hatırına gelen,yahut hatırına getirdiğin,yahut herhangi bir halde düşündüğün varlıklar Allahtan başkadır. Yahut Allah onlardan başkadır."der.

Cüneydi Bağdadi de:"Tevhid kadimliği (ezeli oluşu) hâdislikten (sonradan yaratılmış olmaktan) ayırmaktadır. Çünkü senin hatırına hâdis,yani yaratılmıştan başka bir şey gelmez. Kadimliği tecrid etmek,Allahın ne zâtı,nede sıfatı hakkında yaratıklardan hiç birine benzeme hükmünü vermemendir. Zira Allahın zâtına hiçbir şey benzemez. Sıfatlarına da hiçbir sıfat benzemez. Kur'anda:"Allah gibi hiçbir varlık yoktur. O,her şeyi işiten,her şeyi görendir." **[127]**

İbni Subki:"Allah Taâlanın hakikatı,diğer varlıkların hakikatına muhaliftir."der. **[128]**

Buda bize Allahın bilinmesi hususunda şu hadisi hatırlatır:" Her şey hakkında düşünün,fakat Allahın Zâtı hakkında düşünmeyin."

Bir şair:"Allaha giden yollar mahlukatın nefesleri sayısındadır."der.

Belki atomlar,varlıkları sayısınca Allahın varlığına bakan pencereler vardır.

Ebu Hanife de:"Gökleri ve yeri,kendi yaratılışını görüp düşünen kimse için Allahı bilmemek konusunda bir mazeret yoktur."der. Delil olarak:"Gökleri ve yeri yaratan Allahın varlığında şüphe mi vardır?" **[129]**

Ve:"Onlara gökleri ve yeri kim yarattı,diye sorsanız,elbette Allah yarattı,derler." **[130]**

Hadiste de:"Her doğan İslâm fitratı üzerine doğar. Sonra ana babası onu yahudileştirir,hristiyanlaştırır,yahut mecusileştirirler."(Buhari)

Maturidi:"Anlama (rüşd)çağına gelen çocuk hakkında,böyle kimse üzerine Allahı tanımak farz olur."

Eş'ariye göre ise:"Bir duyurucu olmadıkça farz olmadığını" söylemektedir. **[131]**

Bize göre amelden sorumlu değil. Çünkü dağ başında,ücre bir yerde,peygamber dâveti ulaşmamıştır. Eş'arilere göre ise,imandan da sorumlu olmaz.

Taftazaniye göre Tevhid üç şekilde gerçekleşir: Allahın ulûhiyetini kabul etmek,Birliğini tasdik etmek ve her türlü şeriki ondan nefyetmektir. **[132]**

Nitekim İbrahim (AS) böyle bir tevhide ulaşmak için şöyle bir delile baş vurmuştu. Bununla uzakta yaşayıp,Keldanilerden olan kavmini kınayıp,onları düşünmeye davet

ediyordu.”Böylece biz (birlik ve kudretimize) kesin iman edenlerden olması için İbrahime göklerin ve yerin muhteşem varlıklarını gösteriyorduk. Gece karanlığını üstüne örtünce bir yıldız gördü. –Rabbim budur-dedi. Yıldız batıncada –Batanları sevmem,sevilmeye de layık değildir.-dedi. Ayı doğarken görünce –Rabbim budur.-dedi. Oda batınca;-Rabbim bana doğru yolu göstermezse,elbette (doğru yoldan) sapanlardan olurum,dedi.

Güneş doğarken görünce-Rabbim budur,zira bu daha büyük-dedi. Oda batınca,dediki,-Ey kavmim. Ben sizin (Allaha) ortak koştüğünüz şeylerden uzağım. Çünkü ben yüzümü gökleri ve yeri yoktan yaratan Allaha çevirdim ve ben ona ortak koşanlardan değilim.”[133]

Böylece ilâh olsa bunlar olabilir. Bunlar da sönüp,batıp,kaybolduğuna göre,hiç yok olan ilâh olabilir mi? O halde ancak ilâh bunları da,her şeyi de doğurup,batırandır ki,oda her şeyin yaratıcısı olan Allahdır,demektedir.

O halde ilâh öyle bir zat olmalıdır ki,her şey son bulsa da o son bulmamalı. Kur’anın ifadesiyle:”Onun zatından başka her şey helak olacaktır.”[134]

Ve:”O,her şeyden öncedir,kendisinden sonraya hiçbir şeyin kalmayacağı sondur.

Varlığı aşikârdır,gerçek mahiyeti insan için gizlidir.”[135]

Âyetin tahliline gelince:

a)Evvel ancak odur. İnsan zihni ne kadar evveller düşünürse düşünsün,düşündüğü ve düşünülen evvellerden evvel ancak odur. Evvel olmakla bir sınırı ve başlangıcı yoktur.

b)Sonda odur. Aynı şekilde insan sonun kim olacağını düşünürse düşünsün,düşünülen sonlardan en sonraya kalacak olan Allahdır. Ondan sonra gelecek bir son olmadığı için onun sonu yoktur.

c)O aşikârdır. Onun apaçıklığı varlık aleminin yaratıcı olması ve alemin onun varlığına en açık delil bulunması ve onu göstermesidir.

d)O gizlidir. Onun gizli oluşu hakikat,mahiyet ve künhünün ne olduğunun bilinmemesidir.[136]

Yani şiddeti zuhurundan gizlenmiştir. Gizliliği nihayet açıklığındadır.

Şairin dediği gibi:”Her şeyde onun varlığına deliller vardır.”,(Ve fi külli şey’in lehû âyetün tedullü alâ ennehu vâhid.”[137]

Nitekim Şinasi:

Varlığın bilmeye ne hâcet kürre-i âlem ile.

Yeter isbatına halkettiğin bir zerre bile.

İstanbul Üsküdar’da medfun Meşhur mutasavvıf Aziz Mahmud Hudâ-î-de:

Hudâyâ hamdu minnet evvelu âhir

Ki oldur zâhiru batında zâhir

Zuhûru perde olmuştur zuhûra

Gözü olan delil ister mi nûra

Güneş zâhir değil midir karındaş?

Ne var görmezse ânı çeşmi huffaş

Hudâ zâhir durur,mahluk mestur

Hilafı anlayıp olma haktan dûr...

Acaba gizli olan Allah mı,yoksa insan ve mahluk mu? Kimmiş perdeli? Kimmiş mestur? İşte bizi perdeleyenler;maddi olan her şey.Bunlar;atmosfer,dünya,gece,gaflet,dalâlet,duyu organlarımızın sınırlılığı...

Onun varlığına ise milyonlarca delil...Dünyada,gece de ,madde de...Nerde,hani münkirin elinde bir delil? O halde ya iman etmeli veya ebediyen olmalı zelil ...

İman insanı insan eder,belki de insanı sultan. Küfür insanı eder,canavar hayvan.

Aman Allahım! Ne büyük bir vahşet ki,O’nun mülkünde yaşa,O’ndan haberdar olma?

Cihan ârâ cihan içredir,bilmezler

Ol mahiler ki derya içredir,deryayı bilmezler...

Dünyada yaşa,dünyayı bilme. Denizde yaşa suyu bilme...

Herkes er geç bilecek...ölünce...Balığın sudan çıkınca bildiği gibi.

Hiç uykudaki uyanık gibi olur mu? Mü’min uyanık,münkir uyumakta...

Hadiste:”İnsanlar uykudadır,ölünce uyanırlar.”

Yine gaybi ses imdada yetişiyor:”Ölmeden evvel ölünüz.”

Ölmeden evvel gaflet ve dalâlet uykusundan uyanınız. Onlar sizi pâyimal etmeden..güneş batmadan..haydiyin denilmeden...

Hüseyini Cisrinin dediği gibi,âsarî medeniyetle müzeyyen ve bütün zinetlere müstemil bir eve giren bir zât,ev sahibini göremediğinden,o zineti,o esasatı,tesadüfe ve tabiata isnad etmeye mecbur olmuştur.

“Kezalik nizam-ı âlemdeki bütün hikmetlerin, faidelerin tam bir ihtiyara ve şamil bir ilme ve kâmil bir kudrete yaptıkları şhadetten gaflet eden gafiller, sathî nazarlarınca, tesir-i hakikîyi esbab-ı camideye vermeye mecbur kalmışlardır.”[138]

O kudreti ilâhiyeye bak ki,Yenişehirli Avni Beyin de ifade ettiği gibi:”Yüz binlerce taneden bir harmanı teşkil eden kudreti ilâhiye,bir taneye bir harman sığdırmıştır.”

Kelâmcılar:”Aklına her ne gelirse,Allah ondan başkadır.”derler.

Tasavvuf ehli de:”Aklına ne gelirse o onun verâsının verâsının verâsında (ötesinde) dır. Ve sen daima perdelerle mahcubsun.(perdelenmişsin)”der.

Alman edibi Geothe:”Seni bin bir isminle anıyorlar,ey mevcudu meçhul! Bin değil,seni binlerce isminle ansam,yinede seni senâ etmiş sayılmam. Çünkü sen her türlü tavsifin verâsındasın.”[139]

İmamı Gazali:”Leyse fil imkâni ebdeû mimma kâne”(Mümkinat,varlıklar aleminde var olandan daha harika bir şey yoktur.) der. Alemin yaratılışı nihayet kemâl,mükemmellik ve sanattadır.

Peyami Safa-nın.”Sizde mi Allaha inanıyorsunuz? Diyen bir ateiste (inançsız) verdiği cevabta:” Ey koca kafalı,dünyanın Eflatundan Farabiye,İbni Sinaya,Mevlânaya,Newtona,Hegele,Einsteine,Bergsona ve bu gün hayatta bulunan doğulu,batılı meşhur ilim adamları ve filozoflara varıncaya kadar ‘Kafası işleyen’ ve ‘Mantıkları sağlam’ yüz binlerce dâhi ve mütefekkir,Allaha inanır.

Kafası dalâvereden başka bir şeye işlemeyen karaborsacılar,vurguncular,düzenbazlar ve çeşit çeşit günahkârlar arasında Allaha inanmayanlar pek çoktur.

Allahı körü körüne inkâr etmek kolaydır ve çok kârlı görünür. İnsanı hesap vermekten,mesuliyetten,vicdan azabından,ceza korkusundan kurtarır.

Fakat Allahı,metafizik,felsefi ve ilmi delillerle inkâr etmek,isbat etmekten daha zordur. Allaha inanmak değil,inanmamak insanın boyunu aşar. Allah fikri öyle bir güneştir ki,onsuz bir izah karanlıkta kalır. Allah-sız filozoflar bile hedefini şaşırmayan karanlık bir tabiat şuuruna inanmışlardır. Arada bir kelime ve derece farkından başka bir şey kalmaz. Mahiyet aynıdır.

Unutma ki,insanlar arasında Allaha inanan dehâlar ve büyük zekâlar pek çoktur. Eşekler arasında ise,hiç yoktur.”

Yani bu inkâr fikrini kabul etmek üzere,eşek kat kat eşek olsa,sonra dönse insan olsa,-Eğer insan olmak bu fikri kabul etmek ise,ben bu fikri kabul etmiyorum,insanlıktan istifa ediyorum.-diyerek kaçacaktır.

Eşekler arasında bile bu inkâr fikri barınmaz. Böylece inkârcıya eşekler arasında bile yer yoktur. Bundandır ki dünyadan,insanlıktan ihracına karar verilmiştir.

Bediüzzamanın ifadesiyle:Kâinattaki şu görünen mütemadiyen değişmeler,ilâhi bir tecellinin yansımalarıdır. Cenâb-ı Hak her gün bir kâinat götürür,bir kâinatı getirir. Varlıkların –mesela insan gibi- bu mütemadiyen farklı farklı,çeşit çeşit olmaları,tecellilerin farklılığından ileri gelmektedir. [140]

Âyette:”O,her ân kâinata tasarruf etmektedir.”[141]

Kâinat bir sinema perdesi gibi,Allahın isimlerinin tecellileri ise,devamlı değişmekte ve varlıkları değiştirmektedir.

Peygamber Efendimize:”Külle yevmin hüve fi şe’nin”(Cenâb-ı hak her gün bir iştedir.) [142] âyeti sorulduğunda,yani ‘Ya Rasulallah o şe’n,o iş,o güç nedir?’ cevaben:Günahları mağfîret etmek,hüzünleri feraha tebdil eylemek,bir kavmi yükseltip başkalarını alçaltmak

Şuûnu İlâhiyye cümlesindedir.”buyurmuşlardır. Yani:”Allah her ân başka bir tecelli ile mütecellidir..tecelli etmektedir.” Nitekim denilmiş:Allah bir sûrete iki defa tecelli etmediği gibi,iki sûrete bir tecellide bulunmaz.”

Bu hususta Mevlâna der:”Şuûnatın en hafifi,her gün üç ordu sevk etmesidir. O üç ordunun biri;rahimlerde nebat, hayat yetişsin diye,babaların belinden analara sevk edilen nutfelerdir. (Bütün canlı hayvani babalar ve analarda düşünölsün)

İkinci bir ordu;Dünyanın erkek ve dişi ile dolması için rahimlerden cihana sevk edilen çocuklar ve yavrulardır.

Üçüncü bir orduda;amellerinin mükâfat ve mucâzatını ahirette görsünler diye dünyadan ukbâya gönderilenlerdir. Kısaca Şuûnatı İlâhiyyenin sonu yoktur.”[143]

Bunları görmemek ise aklın hastalığındandır. Şairin dediği gibi:”Kişi gözünün hastalığından dolayı güneşin ışığını inkâr eder. Ağızda hastalığındandır ki,yemeğin tadını inkâr eder.”

İnkâr da devasız bir hastalıktır. Öldürmez,sahibine çektirir.

“Sür,çıkır hatırdan inkârı,tecelli ede hak..

Padişah konmaz saraya hâne mamur olmadan.

İnkârcıya son olarak söylenecek söz,İbrahim Edhem'in şu sözü olsa gerek:

Devrin zalim kişilerinden biri,artık hayatının son günlerinin yaklaştığını düşünerek öğüt ister. Adamın mânevi inancının olmadığını anlayan İ. Edhem hazretleri ona şu altı öğüdü verir:

1)Allaha isyan edip,karşı gelme fikri içinden gittikçe,Allahın yarattığı rızıklarında yememeyi kararlaştır. Allaha isyan ettiğin gibi,yarattığı rızıklarında isyan et,der.

Adam irkilerek;peki Allahın rızıklarını yemeden,içmeden nasıl yaşayacağım?

İ.Edhem:Öyle ise yaşamana vesile olan,rızıklarımı ihsan ve ikram eden Rabbına isyan edip,onu inkâr etmek revâmıdır?

2)Allaha isyan edeceksen,onun yarattığı dünyasında oturma.

Bu birincisinden de kötü ve güç. Çünkü bütün dünya onun,nereye gideyim ya İbrahim?

O halde rızıkımı yediğin,dünyasında yaşadığın,yurdunda barındığın kudret sahibi

Rabbine isyanı nasıl revâ görüyorsun?

3)Üçüncüsüne gelince:Ey Hâhkımı inkâr eden kişi... Allaha isyan edeceksen,seni görmesin.

İnkârcı irkilerek,bu mümkün mü? Her şeyi görüyor,iç yüzünü biliyor.

-Peki..rızıkımı yediğin,dünyasında yaşadığın kudret sahibini göre göre isyan etmen doğru mu?

4)Allahı inkâr edip,isyan edeceksen ve onun emirlerine karşı gelip gizli bir şey söyleyeceksen,öyle yerde söyleki,Rabbin duymasın ve görmesin.

-Adam irkilip,Allahın duymadığı,işitmediği,görmediği hiçbir şey yok ki...

-Mademki bunu bilirsin,neden isyan edip inkâr edersin?

5)Dinle beni,bak,bana geldin neden? Ömrün bitip,hayatın sona ereceğini anladığın için.

Son anda ruhunu teslim edeceğin zaman,Azraile deki,Ey Azrail,bana biraz mühlet ver de tevbe edeyim.

-Adam irkilip,Vermez ki... demiş.

6.Öğüdüm)İsyan ettiğin Allahın havasından hiç teneffüs etmeyip,onun yarattığı havasının haricinde hava ile teneffüs edip yaşamaya devam et.

-Adam:Buna imkân yok ki...

İbrahim Edhem hazretleri sormuş:Bütün bunları bildiğine göre,neden nefsinde uyup,Rabbına isyan edip,nefsini nedâmetle tevbe için yetmeyecek kadar günahlarla doldurdun ey zalim kişi?...

Hisse alabilene ne mutlu... [144]

Muhyiddini Arabi:Meydana gelebilme onun sırrıdır. Asıl olan teklik alemi yani odur. Çokluk onun yansıyan,devam eden alternatif bir hikmetidir.

Necmeddini Kübrâ:Allah gönüllerde yine kendi sırrıyla sezilir,bilinir.

Feridüddin Attar: O çokluğa yansıdı,maddeye bile kendi güzelliğini seyretme yolu açtı,toprağa imar verdi.

Abdulkadiri Geylani:O karşı konulamayan bir emir,nazarda sevgi ve mekânlarda ilim gibi yansır. Her şeyin mutlak gerçeği odur.

Hacı Bayram:O varlığını hissettirince,var gibi görülenler yok olur.

Onu inkâr ile devleşen nice Fir'avun,Nemrud,Şeddad,Ebu Cehil,Lenin,Marx,Mao,daha nice bilmem kimseler cüceleşir.

Cüce ve küçük görülen,hakir zannedilenler ise devleşir. Akıl ve hayal bile kuşatamaz,onlara yetişemez.

Hz. Ali:Organsız işiten,araçsız gören,dokunmayan duyan,ara bırakmadan belli olan,görüntüsüz gören odur.

Abdurrahman Câmi:O,kendini arayanla beraber elini tutmuş yürür,berikide onu bulacağım diye aramı durur.

Elmalıya göre:Marifetullah matlubunda ilk vazolunacak sual şudur:”Ey imansızlar,ey likâullahı ümidi olmayan,ey mahluka Hâlık rütbesi vermek isteyen müşrikler! Sizin Allaha karşı kendilerinde bir tesir ve kudret,menfaat ve mazarratınızda ona mukabil bir hakimiyet farz-u tahayyül edipte,tapındığımız birer ilâh gibi ümidler bağladığımız ve mahlukiyette şerikiniz olan yani sizin gibi mahluk bulunan esbab ve avâmil silsilesi içinde aklı idrâkten nasibleri olmadığı cihetle zevil ukul üzerinde hükmü tasarrufa kudretleri bulunmadığı aşikâr olan putlar gibi suveri cemâdat mâkûlesi şeyler şöyle dursun,zevil ukulden bulunanlarında bile bir halkı tâ mebdeinden yapacak,sonrada onu ifnâ edip tekrar yani baştan halk ile iâde edecek ferd veya cemaat hiç kimse var mıdır? Yani ne mümkün...^[145]

Ve”Haydi,de,getirin bürhanınızı.”^[146] Âyetin tefsirinde de:”Yani Allahtan başka ilâh ittihaz edenlerin dâvalarını isbat edebilecek aklî ve naklî hiçbir delilleri yoktur. Halbuki umûru diniye de ve bahusus böyle en hatarlı bir dâvada delilsiz söylenen sözlerinde hükmü yoktur. Binaenaleyh bu beyandan sonra dillerini boğazlarına tıkmak ve hadlerini bildirmek için Ya Muhammed,onlara deki,haydi o dâvanıza bir bürhan getirmek mümkün ise,getirin bakayım.”^[147]

İmamı Âzamın ifadesiyle:”Bütün âfak-enfüs Cenâb-ı hakkın varlığına delalet ettiği için,^[148] Hak taâlayı bilip tasdik etmemek hususunda hiçbir kimse için bir mazeret dermeyân etmeğe imkân yoktur.”^[149]

Manzume halinde yazılan,aynı zamanda tevhidi işleyen Manzum -Emâli- kitabının başlangıcında,Ebul Hasan Siracuddin,tevhide inci gibi şu nazımlarla başlar:”Bütün varlıkların,mahlukatın ilâhı,yegâne Hâlık olan Mevlâmız kadimdir ve kemâl vasıflarıyla muttasıftır. O,hayat sahibidir. Her şeyi tedbir,idare eden O’dur.Hak olan ve her şeyi belli bir ölçü ile takdir eden,Celâl sahibi bulunan ancak O’dur.”

Her şeyde bir münasebet var. Nitekim konfeksiyona gidip enva-i çeşit giyeceklerden birisini beğeniyor,diğerleri hoşunuza gitmiyor. Ruha cesed elbisesi giydirilmeden önce,insan ruhu da varlıklar pazarında gezseydi,parça parça her bir hayvana nasıl,özellikle kendisine nasıl bir model seçerdi? Kediye arslan,arslana kedi kafası mı giydirirdi? Kendisine nasıl bir kafa,vücut,el ve ayak gibi organlar seçerdi? Tabiatta,varlıklarda hiçbir rolümüz yoktur. Burada insanın hiçbir fonksiyonu olmazken,bu işleri iradesiz varlıklara isnad,mesnedsiz bir iddia olmaz mı?

BATILILARDAN DELİLLER

Batıda akıl hakimdir. Bundan dolayıdır ki,ekser filozoflar batıdan çıkmıştır.

İşte sadece aklı kendisine rehber edip,dinden istifade yönüne gitmeyen batılılar,selim bir düşünce neticesinde Allahı bulmuşlar,anlamışlar ve varlığının gereğine inanmışlardır. İşte bunlardan:

Paul Davies:”Kâinatı doğuran bütün kanunlar son derece ince bir nizamın sonucudurlar. Her hadisenin bir sebebi olmalıdır. Sebebler zincirini düşünecek olursak,sonsuz bir zincir tasavvur edemeyiz. Her şeyin bir ilk sebebi olmalıdır.

Eğer Allahı bulacaksak,bu ancak kâinatta keşfettiğimiz şeyler yoluyla olmalı,keşfedemediğimiz şeyler yoluyla değil...”

Zeno Bucher: Bir hayvan, bir bitki veya bir kimyevi bileşik gibi, atom dahi tesadüfen meydana getirdiği bir teşekkül olmayıp, ziyadesiyle plânlıdır.

Atomlar aleminde bin bir defa kırılan ve yansıyan ilâhi ışınlar, bir körü bile görür hale getirebilir.

Allahın büyüklüğü en küçük şeyde de tecelli eder.

Nobel ödüllü Fizikçi Alfred Kastler: "Kâinatın tek başına ve kendiliğinden meydana gelmiş olduğu yolundaki fikirler, son derece saçmadır. Dünyanın varlığı, ancak bir yaratıcı ile tasavvur edilebilir. Hele bir fizikçi için tek bir atom dahi o kadar karmaşık ve mükemmeldir ki, sadece maddeye dayalı bir kâinatın varlığı asla tasavvur edilemez."

Vietnamlı astrofizikçi Yhuan ise: "Kâinat son derece dakik bir şekilde yaratılmıştır. Bu haliyle şu koca alem, çok hassas bir saatten farklı değildir. Her hangi bir tesadüfün eseri olamayacak kadar kusursuz olan karşılıklı yardımlaşma sırrı ise, bu nizamın en hayret verici yanıdır."

Fransız yazar Jacques Duguesne: "Artık ilim adamları, din adamları gibi Allahın mutlak varlığından söz ediyorlar."

Prof. George Gamow: "Tutabildiğimiz en ufak madde (atom) parçasında büyük okyanusun sahillerindeki kum tanelerinden daha fazla sayıda atom vardır."

Prof. James Jeans: "Ayasofya camisinin kubbesini bir atom farz ediniz. Buna göre bir elektron, ancak mercekle görülebilen 0,2 mm. Çapta bir toz zerresinden ibaret olacaktır."

Elbette bunlarda bir ilim ve kudreti ve arasındaki münasebeti tesis edecek bir zatın varlığını gerektirir.

Emerson: "Gördüklerim, görmediğim yaratıcının varlığına inanmaya beni mecbur ediyor."

Descartese göre: "İnsanda bir sonsuzluk mefhumu vardır. Bu, ne insanın bizzat kendisinden, nede dış alemden gelebilir. Çünkü bunların her ikisinde sonludur. O halde bu sonsuzluk mefhumunun (Ma'lûlünün) ilk illeti, nâmütenahi olan Allahdır." der. **[150]**

Kanta göre: "Allah vicdanen bilinir."

Hegele göre: "İç alemimizle hissedilebilir." **[151]**

İstikametle hareket eden batılı Allahın varlığına ulaşmıştır. Ancak batının fikir ve düşünceye vurduğu pranga ve baskı, teslis inancıyla haliki mahlukla karıştırması, materyalizm ve kapitalizm esaslarıdır ki, onlar için hakikata kalın bir perde oluşturmuştur.

C. Morrison: "İlim arttıkça iman kuvvetlenir. İlim ilerledikçe dinin değeri artacaktır." **[152]**

Elektronik beyinin yapıcısı, yaptığı elektronik beyin ile tabiat arasında şöyle dengeli muvazeneyi kurar: "Yıllarca çalıştım, yüzlerce kablo ve diğer elektrik malzemesi kullanmak suretiyle, büyük bir piyanonun üç misli hacmindeki bir sandukaya sığdırabildiğim elektronik beyni meydana getirdim. Şimdi ben, böyle bir cihazın, akıl, zekâ ve plân kullanılmadan meydana gelebileceğine hiç ihtimal verebilir miyim? Halbuki etrafımızı saran tabiat büyük bir plân, icad ve nizam mecmuasıdır. Tabiatın her parçası müstakil olmakla beraber parçalar kendi aralarında âhenk içinde bir münasebet ve bağlılık hali arz eder. Kâinatın her zerresi benim icad ettiğim elektronik beyinden çok daha girift bir yapıya sahiptir.

Bu cihazın plâna ihtiyaç hissettirince fizyolojik, kimyevi ve biyolojik bir cihaz olan cisminde bir plâna ve plânı yürütecek bir yaratıcıya ihtiyaç hissettirmez mi? Cismim ki şu ucu bucağı bulunmayan kâinatın basit bir zerresinden ibarettir." **[153]**

Allahın varlığının matematiksel hesapların hesabı ve isbatından daha kolay olduğunu söyleyen Descartes bunu "Bir üçgenin iç açıları iki dik açıya eşittir. Ve dairenin çemberi üzerinde bulunan bütün noktalar merkezden eşit uzaklıktadır." diye ifade etmiştir.

Buna rağmen neden inkâr edilmekte olduğunu ise şöyle açıklar: "Allahı tanımakta, hatta ruhlarının ne olduğunu bilmekte güçlük bulunduğu inanan bir çoklarının mevcut olmalarına sebep, ruhlarını asla duyulur şeylerin (mahsusatın) ötesine yükseltmemeleridir. Hiçbir şeyi, maddi şeyler için yaratılmış özel bir düşünme tarzı olan muhayyile ile hayal etmeden incelemeye alışkın olmamalarından, hayal edilmeyen her şey onlara göre anlaşılır görülüyor. Onlara göre his ve duyuda olmayan bir şey, düşüncede de olmaz.

Bir şey evvela histe olmalıdır ki,sonra düşünce de olsun.Allah ve ruh fikirleri ise asla histen ve duygudan gelmemiştir. Bana öyle geliyor ki,Allah ve ruhu anlamak için muhayyilelerini kullanmak isteyenler,tıpkı sesleri duymak veya kokuları koklamak için gözlerini kullanmak isteyenlere benzerler. Yalnız gene şu fark var ki,görme duygusu gördüğümüz şeylerin hakikatından,koklama veya işitme duyularından daha emin kılmaz. Gördüklerimizin doğruluğuna,işittiklerimizin doğruluğundan daha fazla güvenemeyiz. Halbuki düşüncemiz işe karışmasaydı,ne muhayyilemiz,nede duygularımız bizi hiçbir şeyden emin kılmazdı.”^[154]

Deve kuşunun başını kuma sokması,avcıyı görmemesi,avcının da onu görmemesini gerektirmez.

Özellikle ve özellikle asrımızda bunun ayyuka çıkması,hiçbir asırda benzeri görülmeyen asrımızdaki ilhad ve inkâr ise,beşerin maddede daha fazla tevağğülü,dalması,imana vesile olması gerekirken,fennin inceliklerine vâkıf olduğu halde,yine fenler eliyle inkâra saptaktan kaynaklanmaktadır. Dinsizliğine fen kılıfı giydirmektedir. Aklını aydınlatırken,kalbini zulmette bırakmasıdır. Yarı münevver...

Ve bir sebebi:”İnsanların kendilerini bilmemekten kaynaklanır. Oysa-kendini bilmek basiret,kendini görmek ise körlüktür. Kendini bilen hem hakka,hem halka yaklaşır. Kendini gören ise benliğinden başka her şeyden uzaklaşır.”^[155]

Kant:”İlet ve sebepler silsilesinde yükselirken,fikrin her yerde durma ihtiyacı,aklın kanunlarından bir kanundur.”

Thomas.”Sebepler serisinde sonsuza yükselmek imkânsızdır. O halde ilk bir illete varmak lazımdır ki oda Allahdır.”

Fransız filozoflarından Jules Simon:”Din hissi,kuvvetli içtima-i bağıdır. Bir milletten Allah fikrini kaldırırsanız o zaman onlar ancak menfaat ve korku tesiri altında bir toplulukturlar. Burada vatandaşlar kardeş değiller. Menfaatları müşterek ortaklardır.”der.

Tarihte çıkan firavun,lenin,mao gibi zorbalar insanlığın bu boşluğundan istifade ederek,kendilerine karşı halkı korku içinde yaşatarak sindirmişler ve onlara yapılması güç en zor işleri yaptırmışlardır. Kendi boyundurukları altında varlıklarını sürdürmüşlerdir.

Ancak bu inançlı toplumlarda doğrudan hakimiyet mümkün olmamıştır. Ya halka dini yönünden yaklaşp taviz verir gibi davranarak veya dini yönünü zaafa uğratarak hakim pozisyonunda olmuş ,insanların üzeri betonlanmıştır. Ancak imanın var oluşu –toprağın altında buğdayın sünbül vermesi gibi- küçük bir kıvılcımın çakmasıyla alevlenmesini sağlamış,mevcud betonu bir bomba gibi alemin etrafına saçmış,târumar etmiştir.

Hayat damarları kesilen milletler,yine hayat damarlarının bağlanmasıyla hayat bulabilirler.

Dinlerde milletlerin hayat damarlarıdır. Milletler dinin hayat bulmasıyla,hayata nur,ışık ve temel olmasıyla hayat bulabilir.

İngiliz filozof Bacon:”Allahı inkâr etmek,nevi beşerin asaletini yıkmak olur.”der.

Asalet ve şerefin kaynağı Allaha imandır.

Albert ve Saint Thomas.”Mahlukat bize bir Allah var diye bağırıp duruyorlar. Zira güzel şeyler en güzele,leziz şeylerde lezzetliye,âli şeyler âlâya,sâfi şeyler daha sâfiye şahadet ediyorlar. Eşyada az çok hayır,az çok hak,az çok asil olanlar var. Lakin bu az veya çok tasdikleri bunların mutlak olan bir şeye derecatı kurb ve buûdları itibariyle yapılabilir. O halde bütün eşyadaki hayır ve kemâlin illeti olan bir mevcud bulunmak lazım gelir ki,oda Allahdır.”

Elbette ki kemâl bir kemâlden,bir kemâl sahibinden ileri gelir. Kâinatta görülen kemâllerde elbetteki o yaratanın kemâlinden ileri gelir. Nitekim sanatın mükemmelliği,sanatkârının mükemmelliğinden ileri geldiği gibi...

Sir James Jeans:”Modern ilim teorisi,bizi zaman ve mekân dışında çalışan bir Hâlık fikrini beslemeğe mecbur ediyor. Öyle bir zaman-mekân ki,bir ressam tablosunun dışında olduğu gibi,Hâlıkın mahluklarıdır.”der.

Ey kudreti ilâhiyyeyi inkâr eden ahmak. Bazuyu metnin mi eder alemleri tedvir? Elbette alem bir insanın bilek kuvveti ile değil,ilâhi kuvvetle dönmektedir.

Yapılan her esere bakan kişi,altında o eseri yapanın imzasını görür ve okur.

Kâinat ve içerisindeki her şey Allahın atılmış bir imzasıdır. Decart-ın deyimiyle:"Allah beni yaratırken,sanatkârın eserine koyduğu imza gibi kendi varlığının fikrini zihnime koymuştur."

Silinmez,sindirilmez,taklid edilmez bir imza...

Ne zihninden çıkarmak,ne zihnini çıkarmak,nede zihnini susturmak,varlığının fikrini iptal etmez,isbat eder. Ölümle sustursa bile yine onu isbat eder. Zira ancak hayatı yaratan,ölümü yaratabilir. Doğum gibi ölümden varlığına delil. Belki daha kuvvetli bir delil. Artık inkâr ettiği şeyleri bizâtihi görmekle karşı karşıya. Belki ölmekle bir çoklarından bağlantısını koparmış,bir olan Allah ile bağlantı kurmuştur. Vâ hasretâ...

Uzun müddet inkâr girdabında yüzen batılı Oscar Wilde şöyle diyor:"Şimdi çok mutluyum. Allaha inanıyorum. Meğer onu fikir bunalımları içinde tartışmak ne cinnetmiş ve O'na inanmak,ne güzelmiş."demekle şu özlü duayı hatırlatır:"Küfür ve dalaletin dışında her hâl-u kârda Allaha hamdolsun."

Sokrat:"Ey Aristo,gözlerin en yüksek noktada evreni seyrettiğini,yaratılıştaki hikmeti görmüyor musun? Ey Aristo,büyük yaratıcı her hadisede sanat ve intizamı ile kendini haykırıyor.

O olmasaydı ağzın besinlerin çıkış noktasına yakın olurdu.

Ey Aristo,ben görünmeyen mutlak yaratıcıya inanıyorum."

Prof. Fılkenstein (Fizyolojist):"Zekâ kendini inkâr edemez. Son noktasındaki idrâkide idrak edecek bir zekâ lazım. Ancak bizden üstün evren zekâsı bu sırrı çözebilir. Zekâdan üstün bir kudret Allahın kendisidir."

Einstein:"Sonsuz boyutları bilmedikçe Allah görünmez ve bilinmez. Ancak o vardır ve insanları evrende bir görevle yaratmıştır."

Şu uçsuz bucaksız denizde insan mikroskobla görülemeyecek kadar gayet küçük bir varlıktır. Ancak o sonsuz zâtî bilip,onu bulup,onunla olması halinde,kendi damlasını o sonsuz okyanus olan zâтта fâni etmekle var olur.

Dırac:"Evren çok üstün bir matematik nizam içindedir,bu nizam yaratıcının üstün bilincinde şekillenir."

Edison:"Hiçbir keşif,otun toprağı yarıp çıkması kadar üstün olamaz. Zira otu Allah yaratmıştır."

Schıwartz:"Allah evrenin her zerresinde gizli,kendinden kaçılmayan âhengin ruhudur."

Fermı:"Gerçek bir bilinmezi çözmek için onun bilinçle kurulduğundan yola çıkarak mantık silsilesi kurarak çözüme gidilebilir."

Reynaud:"Eğer bir tarafta Allahı bulmayı ümid ediyorsak,onu,nâmütenahiliğin var olduğu yerde,benliğimizin derinliklerinde aramak gerektir."

A.Carrel:"Sevmesini bilene,çok yakın olan Allah,aklı ile anlamak isteyen de o kadar uzaktır,gizlidir."

İnsan,Allaha su ve hava kadar muhtaçtır.

Pascal:"Allahdan uzaklaşan,Allahı aramayan insan,ne kendinde,nede kendi dışında hakikatı ve saadeti bulamaz."

Maria Mitchell:"Bir tabiat kanununu izah eden her formül,Allahı öven bir ilâhidir."

Yunan filozofu Pythagore (Pisagor.M.E.600):"Kâinatta yalnız bir vardır. Bir nâmütenahi,mükemmel ve ebedidir. Bir-in mükemmel oluşu,tek oluşundandır. Bu sebepten dolayı her tek,çiftten mükemmeldir. Zira her çift bire muhtaçtır. Vahidi teşkil edecek hiçbir cüz mevcut olmadığından,bir kendi kendisinin hâlıkıdır."der.

Hypocrate(Tıpta üstad.M.Ö.460):"Allah vardır. Tababetin babası Allahdır. Hastaların şifa bulması,Allahın kudret ve lufu ile olur. Hekim ve ilaç birer sebeptir."der.

Aristo(M.Ö.384-322):"Hareket eden bir alem ve o alemleri hareket ettiren fakat kendisi hareket etmeyen bir varlık vardır ki o Allahtır. Varlık mükemmelere erişmek için daima değişmektedir. Allah ise,mükemmeldir,hareket etmez."

Bediüzzaman:"Şu mevcudat-ı seyyale, şu mahlukat-ı seyyare, Vâcib-ül Vücut'un envâr-ı icad ve vücudunu tazelandirmek için müteharrik âyineler ve değişen mazharlardır."^[156]

"Yerdeki âyinelerin tegayyürü, gökteki Güneş'in tegayyürünü değil, bilakis cilvelerinin

tazelendiğini gösterir. Hem ezeli, ebedi, sermedi, her cihetçe kemal-i mutlakta ve istiğna-yı mutlakta, maddeden mücerred, mekândan, kayıddan, imkândan münezzeh, müberra, muallâ olan bir Zât-ı Akdes'in tegayyürü ve tebeddülü muhaldir. Kâinatın tegayyürü, onun tegayyürüne değil, belki adem-i tegayyürüne ve gayr-ı mütehavvil olduğuna delildir. Çünkü müteaddid şeyleri intizamla daimî tağyir ve tahrik eden bir zât, mütegayyir olmamak ve hareket etmemek lâzım gelir. Meselâ; sen çok iperle bağlı çok gülleri ve topları çevirdiğin ve daimî intizamla tahrik edip vaziyetler verdiği vakit, senin yerinde durup tegayyür ve hareket etmemekliğin gerektir. Yoksa o intizamı bozacaksın.

...Meşhurdur ki: İntizamla tahrik eden, hareket etmemek ve devam ile tağyir eden, mütegayyir olmamak gerektir; tâ ki o iş intizamla devam etsin.”^[157]

Bacon:”(1560-1626):”Az ilim bizi Allahtan uzaklaştırır. Çok ilim ise Allaha yaklaştırır. Felsefi bir mevzu olarak Allaha inanmak ile iktifa etmeli,Allahın ne olduğunun takdirini de ilâhiyata terketmelidir. İnsan,hayvanlıktan uzaklaşmak için manevi bir istinadgâha muhtaçtır. Köpek nasıl ki insanla münasebeti dolayısıyla yükselirse,insanda ulûhiyet ile münasebet kurarsa,yükselir ve asâlet kazanır.”

Lord Calvin:”(Fizik alimi):”Derinliğine düşündüğünüzde ilimlerin sizi Allahın varlığına inanmaya zorladığını göreceksiniz.”

Prof.Claude :Hatavai:”İşte biz bu sonsuz nizam okyanusu içerisinde Allahın varlığını itiraf etmekten başka bir şey yapabilecek durumda değiliz.”

Wilfrondil:”Gerçek bir ilim anlayışı insanı daha çok Allaha inanmaya sevk eder.”

Prof. Edwin Faust:“ Bu kâinatta meydana gelen her olayı işte o yaratıcı takdir buyurmuş ve yürümesi gereken plâni o çizmiştir.”

Abraham Lincoln:”Ben göklere bakıp varlıkların azametini görüp sonra Allaha inanmayanlara hayret ediyorum.”

Evet,kâinatta hayret edilecek bir şey varsa oda inkârdır.

Prof. Will Draper:“Şurası muhakkaktır ki,gerek üstümüzdeki muazzam gök yüzünde olsun,gerek bize göre altımızdaki yer yüzünde olsun,her şeyde bir plân,maksad ve gâye vardır. Binaenaleyh,bu maksadı ve plâni meydana getiren sonsuz bir kudret sahibi yaratıcının varlığını inkâra kalkışmak akıl ve mantık kurallarıyla çelişir.”

Prof. Cecil Hamar:”İnsanoğlu ne zaman yeni bir kanunla karşılaşır,duyacağı ses sadece-Beni yaratan Allahtır.- İnsanoğlu sadece Allahın yarattığı-beni keşfedebilmektedir.- sadâlarıdır.”

Prof. W.Oscar Linderg:”Bu akılları durduran nizamı yaratan ve tanzim eden bir yaratıcı olmadan bunca nizamın ve intizamın olması nasıl mümkün olabilir?”

Prof. Edward Luther Kissel(Biyalog):”Tabiat üzerindeki bilgim ve araştırmalarım geliştikçe,derinleştikçe imanım daha arttı ve kuvvetlendi.”

“Açık ve serbest kafayla incelendiği zaman ilimler,insanı Allahın varlığına götürür.”

Zeno Bucher.”Şekiller Allahın maddeye basılan mühürleridir.”

Ressam imza ve mühürünü vurup kendi ustahlığını-eksikliğine rağmen-gösterir de,Allah kendi sanatını başkasına mâl etmemek için vurmaz mı? Her şey onun mührüdür.

Albert Einstein:”Ben Allahın bu dünyayı nasıl yarattığını bilmek isterim. Ben şu veya bu olayla,şu veya bu elementin spektrumu ile ilgili değilim. Ben O'nun kâinata koyduğu hikmetleri bilmek istiyorum. Geriye kalan şey teferruattan ibarettir.”

Prof. Andro Cınovayivi(Fizyoloji alimi):”Allaha iman insan denilen varlığa,madde ve enerji yığını olmaktan çok daha büyük bir mâna katar.”

Prof.M.S.Congolen(Fizik alimi):”İlim,Allahın yarattığı şeyleri ve kudretinin eserlerini incelemekten başka bir şey yapmaz.”

Alan Bean(Apollo 12 Astronotu):”İnsan uzayda uçarken pek az kimseye nasib olan bir fırsat elde ediyor. Ufkunu genişletmek arzusu. Gerçekten bu yolculuktan sonra,içimde insanları,Allahı,kâinatı ve bunlar arasındaki alakayı daha iyi öğrenmek,anlamak arzusu doğdu.”

Tabiattaki her bir fen Allahı gösterir ve onun bir ismine dayanır.

Max Planck:”Hangi sahada olursa olsun ilimle ciddi şekilde meşgul olan herkes,ilim mabedinin kapısındaki şu yazıyı okuyacaktır:İman et. İman,ilim adamının vaz geçemeyeceği

bir vasıftır.”

Dr. Charles Stamimitis:”İleride meydana gelecek en büyük keşifler,ruhi yönden olacaktır. İnsanlar bir gün maddi şeylerin saadete vesile olamayacağını,erkeklerin ve kadınların ibda etme (yapma) gücüne sahip kılmakta çok az faydası dokunacağını anlayacaklardır. İşte o zaman dünya bilginlerin laboratuvarı Allaha yönelecek ve ilâhi hakikatlar araştırılmaya başlanacaktır. O gün geldiği zaman alem geçmiş asırlarda görmediği ilerlemelerin en hızlısına şahid olacaktır.”

İlim ve fen Allaha hizmet edecek,Hicri 3. asırdan daha büyük bir patlama ile İslâmın – tabiri caizse- rönesansı olacaktır. Asır İslâm,Allah,din,mukaddesat asrı olacaktır.

Meşhur filozoflardan Sent Anselem şöyle diyor:”Mülhidlerin en akılsızlarının,en gafillerinin bile zihninde behemahal bütün mevcudattan büyük ve daha mükemmel bir zat tasavvuru mânası vardır. Bu zât,yalnız zihnen mevcut değil,zihin haricinde de mevcuttur. Eğer öyle olmasaydı,ondan daha büyük,daha mükemmel bir şey tasavvur olunabilirdi. Binaenaleyh,fevkinde başka bir şey tasavvuru kâbil olmayan o zât,hakikaten ve bilfiil mevcut olan Allahu Azimuşşandır.”

Fransız tabiiyyunun muhakkiklerinden olan Edward derki:”Acaib ve bedayiiyle sâniin kemâli hikmetine,Hâlıkının azamet ve kudretine delalet eden bu meşhudâtı kevnîyeyi bazı kimselerin,tesadüfe haml veya maddenin asûrundan addetmeleri hakkındaki sözlerinden âkil ve bâsir olan her insan taaccüb eder,utanır.”

Fransız edib ve filozofu Lamennais şöyle der:”İnanmıyorum diyen,çoğunlukla yanılır. Çünkü ruhun içinde,tâ derinliklerinde hiçbir zaman kurumayan bir iman kaynağı vardır. Allahu inkâr eden kelimeler geçtiği dudakları yakar. Mukaddes değerleri küçültmek için açılan ağızlar,cehenneme açılan pencerelerdir.”

Bediüzzamanın ifadesiyle:” Cehennem-i cismanî, ârif olan mü'min için, âsiye kâfirin cehennem-i manevîsine nisbeten cennet gibidir.”^[158]

Diğer bir ifadeyle:” Onu tanıyan ve itaat eden zindanda dahi olsa bahtiyardır. Onu unutan saraylarda da olsa zindandadır, bedbahttır.”^[159]

Felsefeci William James der:”Bütün sıkıntılıların,şokların şüphesiz ki en büyük çaresi imandır.”

Amerika'da yapılan istatistiklere göre;her 35 dakikada bir intihar olayı vuku bulmakta ve her iki dakikada bir delilik olayı meydana gelmektedir. Hekimlerin belirttiklerine göre,intihar olaylarının ve deliliklerin yegâne çaresi iman,ruh emniyeti ve huzurudur ki,ancak buda din sayesinde elde edilebilir.

Yine psikologların ifadesine göre;sinir gerginlikleri,ruhi bunalımlar bir hadde kadar dost ve arkadaş edinmeyle önlenebilir. Kişinin Allahdan daha yakın ve daha samimi dostu var mıdır? Bu buhranları Allaha yaklaşmakla önlemekten başka bir çare var mıdır? Mü'min kendini hiçbir zaman yalnız hissetmez,her zaman Allahın yanında ve ona her şeyden daha yakın olarak kabul eder.”^[160]

TABIATTAN DELİLLER

İnsanlar maddeleri yönüyle birbirlerine bağlanmayı,aralarındaki bağlayıcı unsur olan mânevi bağlantılar vardır. Bir annenin evladına şefkatiyle,bir zengin bir fakire merhametiyle ve insanların insanlara bağlantısı sevgiyle olmaktadır. Aksi takdirde bu duyguların olmayışı,varlıklar arasındaki câzibe ve çekiciliğin,dâfia ve iticiliğe dönüşeceği malumdur.

Alem de,tabiatta hâkezâ öyle...

Maddelerin arasında mânevi bir câzibe onları ayakta tutmaktadır. Yer çekimi gibi... Fizikçilere göre,maddeyi bir arada tutan,kuvvetli,zayıf ve elektromagnetik kuvvetler ile gravitasyonun (kütle çekiminin) nasıl birbirlerini etkilediklerini bir tek ‘Büyük Birleşik’ model içinde izah ediyor. İşte eşyanın dayanağı ve onu ayakta tutan kayyum olan zât ise Allahdır. Ve onun isimleridir ki,eşyaya,varlıklara isimlerini tahşid eder.Bütün isimler onun arkasında olur. Esmâ ve tecellisini çek,geriye hiçbir şey kalmayacaktır.

Her ismi olsa da Hakim ismi olmasa,her şey abesiyete ve mânasızlığa dönüşecektir.

Her şeyin iki ciheti bulunmaktadır:Biri âfâkî,diğeri enfüsî. Yani bir iç yönü,diğeri ise dış ciheti.

Her şeyin batını,içi,dışından daha harika...Her şeyden bir nizamı çıkar,at,gerisi bomboş olacaktır. Bütün ilimlerde varlıklardaki bu nizam ve intizamı arar. Nizamın nâzımına ve devamına çalışır.

Her şeyde onun Rezzak,Rahman ismi görülür. Çünkü kâinat kendine münasib bir şekilde beslenmektedir. Her varlığa münasib bir sofraya serilmektedir.

Öyle sofralardır ki,varlıkların bütün duygularına hitab etmede..Mesela,insanın hem midesini,hem de ruh,akıl,kalb gibi duygularına Kur'an sofrasını serer. Ona gıda olur. Göze;yer ve gök,denizler bir sofradır. Kulağa;güzel sesler,nağmeler ayrı bir sofraya...İnsan kendisine serilen sofradan, kelb kendisine verilen kemik sofrasından memnun...

İnsan için o sofranın en güzelini cennet ve cemelullah sofrası oluşturur.

O halde sorarız,evimizdeki mütevazi sofraya rast gele kurulmadığına göre,tabiat sofrası hiç kendiliğinden kurulur mu?

O'dur Rahman,O'nundur sofraya...

Her şeye Rahmetiyle rahmet eden yine O... Yoksa hiç vahşi bir canavar yavrusunu şefkatle kucaklar mıydı?

Kim kimin imdadına koşar? Kim kime yardım eder? Alem hiç mümkün mü,insanların ayakları altında toprak olsun?

O rahmet olmasaydı;insan mı deveye binerdi,yoksa evet yoksa devemi? İnsan mı varlıkları sağardı,yoksa varlıklar mı?

Böylece efendi kölesine hizmet edecekti. Ama o rahmettir ki,her şeyi insana musahhar kılmıştır.

Yoksa akıllı olan biz mi kılıyoruz? Yoksa,evet yoksa tabiat mı?

Öyleyse anne karnında ve de dünyada rahmete mazhar oluyor.,bundan sonrada olacaksak,elbette bu bir rahmet edicinin olduğuna delildir.

Çocuk dünyaya gelmeden önce annede süt yoktur. Çocukla beraber süte gönderilmektedir. Çünkü çocuk süte muhtaç. Hayır,hayır,o rahmete muhtaç...

Çatlamış,susuz toprakta onun rahmetiyle dirilmekte. Kendisine atılan,kendisinde diriltmekte...

Rahmeti olmasaydı;hayatta,varlıklar ve tabiatta var olmayacaktı. Onun rahmetidir ki,basit bir suya hayat,her şeye bir varlık vermiştir.

Çocuk annenin rahmet karnında var olup,şefkat kucağında büyüdüğü gibi,varlıklar onun rahmet kucağına muhtaçlardır. Ona iltica ederler.

Her şeyde kerem-kârane bir ikrâm görülmekte...

Her şeydeki izzet,şeref,muhteremlik bir kerimin ikrâmıdır...

O kerem sahibi zâtın sofrası öyle bir sofradır ki,o sofrada dost ve düşman ayırt edilmeksizin herkes istifade etmekte...

İşte Allahın yer yüzü sofrası...

Her şey O'na senâ,övgü ve hamde mükellef. Nimetin gelmesinde aracı olan zahiri vasıtaların arkasında hakiki hamde,ezelden ebede kadar hamde ancak ve ancak O'dur layık.

Her şeyi hikmetle yaratmıştır. Yaratıklarında hikmetsizlik,abesiyet ve çirkinlik görülmemektedir. Yaratıklarında tam bir maslahat ve yarar göze çarpmaktadır.

Çarpıklık varsa oda ancak bakanın nazarındadır.

Her şey ona mensubiyetin şerefiyle şereflenmekte,aksi takdirde,Nemrud,Fir'avun gibi illel ebed sukut etmektedir.

Her şeyin saltanatı,güç ve kuvveti onun elinde,hiçbir şey onun saltanatının haricine çıkamaz. An şart ki,onun gibi kudret sahibi ola...

Her şeyden mukaddes ve müberra,noksan ve kusurlardan beri,tam bir kemâl sahibi ancak odur.

Her şey onun varlığıyla selamet ve emniyet bulur. Alem vahşet ve yalnızlıktan kurtulur. Korkulardan emin olur.

Her şey hıfz ve muhafazası altında aziz olur,onsuz her şey zillate mahkumdur.

Her şeyi dilediği gibi yaratmaya kadir,gerçek ululuk ve celâl sahibidir.

Her şeyi yaratıp şekillendiren odur.

O'dur her şeyin ilkini,sonunu,dışını,içini bilen...

O'dur ki her şeyi tenvir edip nurlandıran tek ve yektâ zât...

Şefkatiyle kucaklar,rıfk ve yumuşaklığıyla affeder. Cemâliyle günahları setreder.

Her şeyin yanında hazır,her şeyden yüce...Lutfuyla mükâfatlandırır,adâletiyile cezalandırır.

Her şeye yakın,her şey ise ona nihayet uzak...

Her hak sahibine hakkını verir. Her zorda olana imdad eder.

Her şey ona muhtaç,o ise hiçbir şeye muhtaç değildir.

Her şey onunla hayat bulur,her şeyin kayyumu da odur.

O'dur gerçek sığınacak ve sahib.

Mesela,çağ açıp çağ kapatan Fatih ele alalım. 2-3 yaşlarında iken haramilerce çalınsa,sahib olacağı şeyler gayet mahduttur. 25 yaşlarına geldiğinde kendisine Padişah Muradın oğlu olduğu söylense ve bilse,bir anda babasına mensubiyetle koca Osmanlı mülkünün bir meliki ve sahibi olacaktır. Birincisinde sahib olduğu şeyler gayet basit ve âdi,kıymetsiz ve birkaç şeyden ibaret. İkincisinde ise,koca bir saltanat...

Bunun gibide,Allaha mensub olmayan bir insanda hiçtir,fakirdir. Değil varlıklara,kendisine bile sahib değildir. Ancak ona bağlılığını ifade etmekle ki,bütün kâinata bir anda sahib olur. Yani o kişi diyebilir:Benim yaratıcım bu dünyayı bana bir ev,güneşi bir lamba,ayı gece lambası ve her şeyi emrime vermiştir.

Allahın sadece Rab yani terbiye edici ismi açısından tabiata baktığımızda,her şeyde mükemmel bir terbiye sistemi işlediğini görürüz.

Güneşi biz mi terbiye ettik? Fazla ışık,ısı,renk göndermesin diye?

Ayı,yıldızları,dünyamızı,gökteki cirimlerin terbiyesinde ne gibi bir terbiye ediciliğimiz var?

Toprağı biz mi ettik terbiye?

Büyük hayvanları biz mi emrimize râm ettik?

Kendi organlarımızın terbiye ve tanziminde kimin terbiye ediciliği vardır? Yoksa anne ve babamızın mı?

Su ile hayat buluyoruz ve hayat bulunuyor. Ona o hayatı veren biz miyiz?

Ağaçlara meyveyi verdiren,susuz yerde yetiştiği halde sulu kılan kimin terbiyeciliğidir?

O'nun terbiyesi olmasaydı alemleri,kendini nasıl terbiye edecek,düzenleyecektik? Yoksa ağzımızı karnımıza yakın mı koyacaktık?

Güneş insanı yakıp sarartırken,neden bitki ve yaprakları sarartmıyor,yeşil kalıyorlar?

Kâinatta seni efendi,diğer varlıkları sana hizmetkâr kılan sebep nedir?

Bu durum senin üstünlüğün,kuvvetin mi? Yoksa bir kurra eseri mi? Oysa Einstein-in dediği gibi:"Allah hiçbir şeyi tesadüfe bağlamaz. Çünkü Allah zar atmaz."

İnsanlardaki bu sevgi neyin eseri,kimin hibesi? Hatta hayvanlarda dahi... Ya olmasaydı? Kim kimi yiyecek? Kim kime hizmet edecek? Kim kimin her emrine râm olacaktı?

Her şey sanki bize düşman gibi iken,kimdir bize şefkat eden ve ettiren?

Develer,inekler,varlıklar mı? Yoksa onların sahibimi?

Her sene baharı getirip,dolu dolu ihtiyaçlarımızı kim gönderiyor? Kör,sağır,dilsiz ve akılsız tabiat mı? Yoksa her şey emrinde olan zât mı?

O toprak,o taş ve odunki,odun ve taş kafalı münkir gibi elinden bir şey gelmez.

Hem tabiat denilen nedir ki? Hakikatı yok,yaratıcılık vasfı yok. Su ve topraktır yaratıcı,denilebilir mi?

Tabiat,canlı ve cansız varlıkların tümüdür. O halde ya tümüdür yaratan,yada içlerinden biridir. Kimdir? Bu ise hayali,hakikatta varlığı olmayan bir şeydir?

Oysa her şeyi akla veren filozof,aklı inkâr eden sofesta-i bile,onlardan biraz akıllıca bir iş yapıp,Allahı kabul etmese de,biri akli ilâh,diğeri Allahı inkâr edemiyorum,-evet,etmiyorum değil, edemiyorum diyerek- aklını inkâr etmekle,akla yanaşmış olmaktadırlar.

Tabiatta boş ve israf bir şeye rastlanılmaz. Her şey ölçülü. Elbette ölçüyü koyan bizler değiliz.

Alemi soğan gibi yaratan yani her tabakayı diğerinden ayıran zar misali,alem alem içinde,binlerce alemler iç içe yaratan kimdir?

İnsanlar alemleri. Her bir insan bir alem. Hayvanlar alemleri,her bir hayvan bir alem.

Bitkiler alemi,her bir bitkide başı başına bir alem. Hepside kendi aleminden memnun. Mikrobu da,insanıda. Kimdir bunları böyle memnun eden,bunlara ev sahibliği yapan?

Elbette Allah diyeceksiniz...

Kur'an sık sık akla,düşünceye,tefekküre,tedebbüre havale etmekte,hâla düşünmeyecek misiniz,diye...

O Allah ki insana kendisini düşünsün diye ona aklı o vermiştir.

Kalbide o vermiştir,kendisi için çarpsın diye..Hâla akıl onun için çalışmayacak,kalbde onun için atmayacak mı?

Biz buna belî yani evet demedik mi? Hâla hatırlamayacak mıyız? Her şey onu hatırlayalım diye,hatırlatıyor...

Proton ile elektron arasındaki mesafe –büyüklüğü nisbetinde- ay ile dünya arasındaki mesafe kadardır. Dünya ve diğer 12 gezegen güneş etrafında nasıl dönüyorlarsa,aynen onun gibide,aynı sistemle elektronlarda kendi protonları etrafında,muayyen bir mihveri,yörüngeyi takib etmek suretiyle saniyede iki bin km süratle dönerler Bu ince hesaplamalar onun hesabıdır.

Arıya bal yapmasını biz vahyetmedik...

Sabahtan akşama kadar 1217 kere gezib,gıda aramasını serçeye biz ilham etmedik...

Hayvanlara ilâhi sevki biz koymadık...

Kâinatı,güneşi biz doğurup,biz batırmıyoruz. Varlıkların hayatını biz verip,biz almıyoruz. Varlıklar bizim ihtiyacımızı,bizde varlıkların ihtiyaçlarını karşılamıyoruz.

Ancak doğurulup doğurulmaması,her şeyin hayatı ve ölümü onun elinde olup,ölmeyen,hiçbir şeye muhtaç olmayan zattır ki,bu işleri yapıyor.

Her gün,her ân temizlenen dünyayı biz temizlemiyoruz. Kendi temizliğinden aciz olanında işi değildir.

Dünyaya gelen hayvanlar hayat şartlarını biliyor. İnsan ise cahil. Öğrenmeye muhtaç. Bu silsile ise insanlık tarihince devam ediyor. Ne bilgili bir insan doğuyor,doğar doğmaz yüzmeyi ve bilgisayar kullanmayı biliyor,nede bal yapmayan arı oluyor!

Belki hayvan bilmiyor,ona insana hizmet etmesi için bildiriliyor. Çünkü hizmetkârdır. İnsan ise efendisini tanıdıkça efendidir.

Toprağa içine atılan her şeyi bitirmesini,yeşertmesini,farklı farklı tohumları birbirinden ayırma sanatını da biz öğretmiş değiliz.

“Arının yaptığı işi yüzlerce fen adamı yapamadığı halde,odamızdan içeriye girmesi halinde de ona ne hürmet gösteriyor,ne de ayağa kalkıyoruz. Bal yapmak arıyı hayvanlıktan kurtarmadığı gibi,mâneviyatı,Allahı unutarak sadece dünyevi bir meslekte yükselmekte bir insanın insaniyetini tekâmül ettirememektedir.”(M.Kırkınıcı)

Ve yine Ammophile (amofil) denilen bir böceğe konserve yapma sanatını biz öğretmedik.

Hayvanlardaki Kamuflaj sistemi kim tarafından tasarlandı?

Penguenlere Smokinleri kim giydirmede?

Bütün varlıklara dikilen elbiseler vücutlarına aynen oturması,buradaki bir kuş,balık ve kara hayvanı ile,dünyanın öbür tarafındaki aynı atomdan yaratılan varlıklar kimin işi olabilir?

Yarasalara Sonar teknolojisi kim tarafından yerleştirilmekte?

Yağmurların kilometrelerce mesafelerden bir ölçü içerisinde indirilişi kimin işi olabilir?

Kâinat kitabının hayvan ve bitki gibi yüzlerce,milyonlarca sayfasını inşa edip,yaratan,insanın milyonlarca sayfasını DNA'sında muhafaza etmekten aciz kalırmı?

Hayvanlar hastalıktan korunma ve tedavi olma bilgilerini,vücut bakımı ve temizlenmelerini nereden öğrendiler? Kimdir onlara öğreten? Kimdir onları programlayan? Elbette ister istemez Allah denilecek.

Spencerin dediği gibi:”Biz kâinatta meydana gelen hadiseleri idrâk üstü mutlak bir kudretin tezahürüne bağlamak mecburiyetinde olduğunu itiraf etmek zorundayız.”

O halde;Ey insan;! İnsan isen şu güzel işlere tabiatı,tesadüfü,abesiyeti,dalâleti karıştırma,çirkin etme,çirkin yapma,çirkin olma...

Varlıklar ham maddeye muhtaçtırlar. Bunlar kaynağını nereden almaktadır? Tabiattan mı? Ya tabiat?

Talebenin disiplini bozulmakta,askeriyenin intizamı dağılmakta..ancak insan hücreleri intizamla,anarşisiz devam etmektedir. Kimdir bu dengeyi kuran?

“Bir avuç insan,eski dervişler misali,tabiatın sırlarında dolaşır,dururlar. Muhyiddin-i Abdaln dediği gibi:

Muhyiddinem dervişem.

Hak yoluna girmişem.

Onsekiz bin alemi

Bir zerrede görmüşem...”(Prof.F.G)

İlâhi sırrı gösteren sırlar mecmuasıdır tabiat...

“İlim adamları,tek bir insan hücresindeki (DNA) molekülü üzerinde kodlanmış bilgilerin kitap lisanına tercüme edilebildiği takdirde,her biri biner sayfadan az olmamak suretiyle en az 46 ciltlik bir ansiklopedi ortaya çıkacağını belirtmektedirler.

Bir hücrenin çekirdeğinin içindeki,ancak elektron mikroskoblarıyla görülebilen zerre kadar (DNA) molekülünde deryalar kadar bilgi depo edilmiştir.

Bir kitabın bütün özetinin son noktasında kaydedilmesi imkânsız ise de,kâinatın yaratıcısı binlerce sayfalık kitapları küçücük bir DNA-da şifrelemiştir.”^[161]

Yeni yeni tırnak kadar bir diskette binlerce sayfayı hafızeden insana o aklı veren,o insanın kaderini onun hücresinde,DNA-sında programlayan ve şifreleyen elbette Allahtan başkası değildir ve olamaz.

Yer çekimi kanunu var iken,özellikle Kaliforniada 100 metrelik,1500 tonluk,200 ahşab evin inşa edilebileceği dev ağaçlara su nasıl çıkmakta,ne pompalanmaktadır? Yer çekimi kanunu olduğundan aşağıya inmesi gerekirken,düşünülmesi gerekmez mi?

İnsan kâinattaki harikaları seyrettikçe”Allahu Ekber” demekten kendisini alamamaktadır.^[162]

Hadislerde cennetin vasıfları belirtilirken:”Sütten denizler baldan nehirler...”vardır,denilir.^[163]

Birde dünyamıza bakalım;mübalağa değil. Arıların bir senelik veya birkaç senelik balları toplansa ve bunu Hz. Âdem zamanına kadar götürsek,baldan nehirler olmaz mı? O halde bu baldan nehirleri kim akıtmaktadır? Arılar mı? Acaba arılar akıllı olsalar onlardan bile buna –Evet- diyen çıkar mı?

Koyun-keçi-inek gibi süt veren fabrikaları ele alalım. Onlarında sütlerini toplasak,sütten nehirler olmaz mı? Karadeniz ve Akdenizi doldurmazlar mı? Elbette bütün bunlarda o hayvanların işi ve kârı değildir. Diyebilmek için,onlardan da öteye giden varlıklar olmak demek....

Daha bunlar gibi domates,üzüm,portakal,karpuz gibi binlercesini,hatta her birinin bir senedeki mahsulatını toplasak dağların boyunu aşmaz mı? O halde bu işlerde bütün varlıkların boyunu aşan işlerdir. Birde Âdemden ve daha evvelinden beri alınan mahsulleri hesap edecek olsak,acaba dünya gibi birkaç daha dünya onları içine alabilir mi?

Bununla beraber dünyadan eksilen hiçbir şey yok. O halde bunlar nereden gelmektedir? Devamlı olarak gelmekte,buna rağmen bir şey eksilmemektedir...

Sırf bu durum rahmetin bizzat tâ kendisi değil midir? Rahmet hazinesinden başka,hangi hazine bu kadar nimetleri içine alabilir?

Dağların altlarından akan sular da öyle...Eğer o dağın hazinesinden bir yılda akan sular buzlaşsa,çıktığı dağdan daha büyük olur. Oysa o dağın yağmurlar ile aldığı kaşık kadar iken,bizim dağdan aldığımız kepçeler kadardır. Buda nereden gelmektedir? Sürekli aktığı halde hâla bitmemektedir...

Hiç tabiatın işi olabilir mi? Yazık o kafana ki,hâla düşünemiyorsun. En iyisi git de kafanı tamir ettir. Ancak ehline olsun. Belki bir çare bulunabilir...

İnsanların yapmış olduğu sanatlar çok oldukça ucuz ve kalitesiz olurlar. Oysa her gün bir milyon insan yaratılmakta..ne kalitesi düşük,nede kıymet ve değer bakımından bir şey kaybetmekte... Göz ve akıl gibi bir nimet her zaman kıymetli ve değerlidir. Herkeste oluşu kıymetini düşürmemekte...

O halde böyle âli ve kıymetli şeyler,âdi varlıkların işi değildir ve olamaz. Âdi şeylerden

âli şeyler çıkmaz. O halde bu âli ve yüce şeyler,âli ve yüceler yücresi olan Allahın işidir. Kâinatta,her şeyde bir hikmet tezgâhı çalışmaktadır. Bu hakim olan zatın işidir.

“Hayatı tabiat meydana getirmiş değildir. Çünkü oluşum esnasında ateşin yaktığı kayalarda ve tuzlu olmayan denizlerde hayat için gerekli şartlar yoktu. Acaba hayat,kâinata idrâk kudreti kazandırma fırsatını elde etmek için,gerek dünya yuvarlağı ve gerek diğer gezegenler üzerinde âdeta bir tavuk gibi kuluçkaya mı oturmuştur,dersiniz?”^[164]

RİSALE-İ NURDAN TEVHİDE DAİR NOTLAR VE DELİLLER

Mütakelliminden olan özellikle kelâm sahasında yapmış olduğu tecdid göreviyle,itikad sahasının boşluğunu dolduran Bediüzzamanın eserlerinin muhtelif yerlerinden aldığımız iktibaslarda;Risale-i Nur dükkanında Tevhidden başka bir şey bulunmadığına şahid olduk.

“Bir kitabda yazılı bir harf, yalnız bir cihetle kendisini gösterir ve kendisine delalet eder. Fakat o harf, kâtibine çok cihetlerle delalet eder ve nakkaşını tarif eder.”^[165]

Alemde bir kitap olup,her yönüyle Allahı tarif etmektedir.

“Meşhur Hebenneka gibi ahmaklaşan bir adam dahi Sâni'-i Zülcelal'in inkârına gitmemek gerekir.”^[166]

Hebenneka:Ahmaklığıyla meşhur olup,akıllı olmadığı halde kendisini öyle zanneden bir kimse. Nitekim bu kişi,kendini tanımak için boynuna isimliğini takar. Uyurken boynundaki isimliğini arkadaşı çıkartıp kendi boynuna takar. Hebenneka ise uyandığında kendisine kim olduğu sorulunca,boynuna bakar,ancak isimlik yoktur. Soran kimsenin boynunda görünce der;Sen Hebennekasın da,ya ben kimim? İşte inkârcıda böyledir...

“Cenab-ı Hak, bütün cüz' ve cüz'lerde sikke-i mahsusasını ve bütün küll ve küllîlerde has hâtemini vaz'ettiği gibi, aktar-ı semavat ve arzı,(yer ve göğün her tarafını) Hâtem-i Vâhidiyetle (Birliğinin alameti olan birlik mührüyle)ve mecmu-u kâinatı sikke-i Ehadiyetle mühürlemiştir.”^[167]

Her şeyde O'nun birliğini gösteren bir mühür vardır ve basılmıştır. Okumasını bilene...

“Sath-ı arz (yeryüzü)sahifesinde kusursuz, noksansız, sehivsiz kemal-i intizamla üç yüz binden fazla risaleleri yazmak, öyle bir Zâtın sikke-i mahsusasıdır ki, her şeyin iç yüzü, her şeyin kilidi onun elindedir. Ve hiç bir şey onun teveccühünü başkasından çevirip kendisine hasredemez.

.... Evet bu âlem pek muhteşem bir saray veya muntazam bir fabrika veya mükemmel bir şehirdir.”^[168]

Ve varlıklar arasında tam bir yardımlaşma görülmektedir.

“Umumî rızık hakkında görünen geniş ve muntazam rahmet ve inayetler, ancak her şeyin mürebbsi ve her şeyin müdebberi ve her şey yed-i teshirinde bulunan bir zâtın hâtem-i hassı olabilir.

.... En cüz'î bir ferd, "Ancak nev'imi yaratan beni yaratabilir." diyor. Çünkü efrad arasında misliyet vardır. Ve arzın her tarafında dağınık bir surette bulunan en küçük bir nev', "Beni yaratabilen ancak arzı yaratandır" söylüyor.

Arza bak ne söylüyor? Sema ile aralarında alış-verişi bulunduğu için "Beni halkedebilen, ancak mecmu-u kâinatı halkeden Zâttır." diyor. Çünkü aralarında tesanüd vardır.”^[169]

Şirkin ise ne derece muhal ve imkânsız bir yol olduğunu,bir zerreye bir ilâh derecesinde bir yükü yüklemekle göstermektedir. Bir ilâhı kabul etmeyen bu insan,zerreler adedince ilâhları kabul etmek mecburiyetinde kalmaktadır.” Şirk sahibi, cehalet sarhoşluğunu terk ve ilim gözüyle küfrüne baktığı zaman, o küfrü iman ve iz'an edebilmek için, bir zerre-i vâhideye bir ton ağırlığında bir yük yükletmeğe ve her zerrede sayısız matbaaları icad edip tabiat ve esbabın eline vermeğe ve bütün masnuatta bütün san'at inceliklerini tabiata ders vermeğe muztar ve mecbur olur. Zira hava unsurundan (meselâ) her bir zerre bütün nebatlar, çiçekler, semereler üstünde konup bünyelerinde vazifesini yapmak salahiyetindedir.”^[170]

O kâfirin bütün bunlarda Allahın kudretinin usta oluşunu işittikten sonra,düşünmesi gerekir ki:” Bir zerreye, bir terzilik san'atını öğretmeye kudretin var mıdır? Kendine Hâhk itti haz ettiğin tabiat ve esbab, her şeyin muhtelif ve mütenevvi' suretlerini biçip dikmesine kudretleri var mıdır?

Bak, ey gözden mahrum kâfir! Şecere-i hilkatın semeresi ve kuvvet ve ihtiyarca esbaptan üstün olan insan, terziliğin bütün kabiliyetlerini, bilgilerini cem'edip dikenli bir şecerenin âzalarına uygun bir gömleği dikemez. Halbuki, Sâni'-i Hakîm her şeyin neması (gelişip büyümesi) zamanında pek muntazam, cedid ve taze taze gömlekleri ve yeşil yeşil hulleleri kemal-i sür'at ve sühuletle yapar, giydirir. Fesübhanallah!...”[171]

“Arkadaş! Küfür yolunda yürümek, buzlar üzerinde yürümekten daha zahmetli ve daha tehlikelidir. İman yolu ise, suda, havada, ziyada yürümek ve yüzmek gibi pek kolay ve zahmetsizdir. Meselâ: Bir insan, gövdesinin cihat-ı sittesini (altı yönünü) güneşlendirmek istediği zaman, ya bir Mevlevî gibi dönerek gövdesinin her tarafını güneşe karşı getirir veya güneşi o mesafe-i baideden celb ile(o uzak mesafeden çekip getirerek) gövdesinin etrafında döndürecektir. Birinci şık, tevhidin kolaylığına misaldir. İkincisi de, küfrün zahmetlerine misaldir.

Sual: Şirk bu kadar zahmetli olduğu halde ne için kâfirler kabul ediyorlar?

Cevab: Kasden ve bizzât kimse küfrü kabul etmez. Yalnız şirk heva-i nefislerine yapışır. Onlar da içine düşer; mülevves, pis olurlar. Ondan çıkması müşkilleşir. İman ise, kasden ve bizzât takib ve kabul edilmekle kalbin içine bırakılır.

....Arkadaş! Bir kelime-i vâhidenin (bir kelimenin) işitilmesinde, bir adam, bin adam birdir. Yaratılış hususunda da -Kudret-i Ezeliyeye nisbeten- bir şey, bin şey birdir. Nev' ile ferd arasında fark yoktur.”[172]

“Öyle bir Allah ki, vücub-u vücud ve vahdetine, şu kitab-ı kebir denilen âlem, bütün yazıları ve fasıllarıyla, sahifeleriyle, satırlarıyla, cümleleriyle, harfleriyle şahadet ettiği gibi; şu insan-ı kebir denilen kâinat da, bütün azâsıyla, cevarihiyle, hüceyratıyla, zerratıyla, evsafıyla, ahvaliyle delalet eder.”[173]

Yani bütün envaiyle, erkânıyla, âzasıyla, eczasıyla, hücreleriyle, zerreleriyle, esir maddesiyle, ellibeş lisan ile, vücubu vücud ve vahdetine şahadet etmektedir.

“Ancak Onun kudretiyle, iradesiyle her müşkül hallolur ve kapalı kapılar açılır. Ve Onun zikriyle kalbler mutmain olurlar. Binaenaleyh necat ve halas ancak Allah'a iltica ile olur.”[174]

“Sâni'-i Âlem, âlemde dâhil olmadığı gibi âlemden hariç de değildir. İlmi ve kudreti ile her şeyin içinde olduğu gibi, her şeyin fevkindedir. Bir şeyi gördüğü gibi, bütün eşyayı da beraber görür.

.... Evet kâinat o Hâhk'ın nurunun gölgesi, esmasının tecelliyatı, ef'alinin âsâdır.”[175]

Cenâb-ı Hakkın her şeyle iştiğali,bizâtihi haberdâr olup cevap vermesi onun Rablığına bir noksan değil, olmaması noksanlıktır. Nitekim güneşin ışığından bazı şeylerin gizli kalması,ışıkta mahrum olması güneş için bir noksanlık olduğu gibi...

Bundan dolayı her şey ilim,irade,kudret itibariyle Cenâb-ı Hakkın tecellisine mazhardır.[176]

İnsanı dalâlete atan “Ene” ve “Tabiat” gibi tağutlardan olan tabiat,ilâhi bir sanattır. [177]

Matbaada teksir edilen bir kitabın yazı sanatı ve harfleri içinde olması düşünülemediği gibi,Allahın da,sanatı olan tabiatın içinde olması düşünülemez. Kitab kâtibinin yazması olduğu gibi kâinatta Allahın bir büyük kitabı ve sanatıdır.[178]

Kâinat Cenâb-ı Hakkın isimlerine birer âyinedirler. Ne kadar farklı farklı olsalar onun güzelliğine ve cemaline işaret ederler. Çünkü düşünki,kâinatın satırları mele-i a'ladan yani melekler ve felekler aleminden gelmiş birer mektublardır.[179]

Bir kişiye “Kur’an-ı biliyor musun?” denildiğinde,o kişi Kur’andan uzak bir kişi ise,örften ve alışkanlıktan kaynaklanan bir bilgiden dolayı”Evet,biliyorum.”diyecektir. Ancak marifet,içerisindeki ahkâm onun için meçhuldür. Fakat kişi bilmekle beraber,bilmiyormuş gibi bir tavırla öğrenmesine çalışacak ve araştıracaktır. Taklidden tahkike geçecektir.

Bunun gibide;Allaha mevcudu meçhul yani var fakat bizce meçhul. Tahkik ile bu kâinatın bir Allah tarafından idare edilmesi düşünüldüğünde zihne ağır gelmeyecektir. Taklilde kalan kişi ise,”nasıl olur?” diyerek bu yükü kendi sırtına yüklenip taşıyamayacak ve içinden çıkamayacaktır. ^[180]

“Bu güzel âlemin bir mâliki bulunmaması muhal olduğu gibi, kendisini insanlara bildirip tarif etmemesi de muhaldir. Çünkü insan mâlikin kemalâtına delalet eden âlemin hüsnünü görüyor; ve kendisine beşik olarak yaratılan Küre-i Arzda istediği gibi tasarruf eden bir halifedir.”^[181]

Varlıkların yaratılmalarındaki yollar ve üç muhal:

1)Her şey kendi kendine teşekkül etmiştir.

Buna göre; İnsan mevcuddur. Bu mevcut insan, birinci kelimeye nazaran hem sâni'dir, (yaratıcı) hem masnu.(yaratılmış) İki zıd bir arada. Oysa içtima-i zıddeyn yani iki zıddın bir arada olması –gece gündüz gibi- muhal ve imkânsızdır.

2) Mûcid ve müessir esbabdır.

İkinci kelimeye göre, esbabın tesiriyle vücuda gelmiştir.

İnsanın ustası sebebler olduğu takdirde,âlemin bütün ecza ve erkânı insanla alakadar olduğuna nazaran,insanın yaratılışında âmil ve usta olmaları lazım gelir. Bir usta yaptığı şeyin içerisinde bulunduktan sonra yapar. O halde,insanın bir hüceyresinde âlemin eczası içtima edebilir. Bu öyle bir muhaldir ki,muhallerin,imkânsızlıkların en mümteni,zor olanıdır.

3)Tabiat iktiza etti.

Üçüncü kelimeye nazaran, mevhum tabiatın eseridir.

“Ehl-i gafletin sâni' olarak telakki ettikleri tabiata, cenah olarak yapıştırdıkları kör tesadüf ve ittifak (sebeblerin bir araya gelip birleşmeleri) ise, dalaletten neş'et eden ızdırar (mecburiyet) neticesinde şeytanların ihtira ettikleri (uydurdukları saçmalar)hezeyanlardır.” Hülâsa: Bir hüceyrenin vücuda gelmesi kendisine isnad edilirse, kâinata muhit olan sıfatlar kendisinde lâzımdır. Esbaba isnad edilirse, âlemdeki bütün esbabın o hüceyrede içtimaları lâzım gelir. Halbuki sineğin iki eli sığmayan bir hüceyre, iki ilahın tasarrufuna mahal olabilir mi? Hâşâ!..

Dördüncü cihet ise, hak ve hakikatın istilzam ettiği gibi Allah'ın masnuudur. ^[182]

“Evet bir şeyi dünyada var desen, yalnız o şeyi göstermek kâfi gelir. Eğer yok deyip nefyetsen,(inkâr etsen) bütün dünyayı eleyip göstermek lâzım gelir ki, tâ o nefiy isbat edilsin.

İşte bu sırra binaen; ehl-i küfrün bir hakikatı nefyetmesi ise, bir mes'eleiyi halletmek veyahut dar bir delikten geçmek veyahut bir hendekten atlamak misalindedir ki; bin de, bir de, birdir. Çünkü birbirine yardımcı olamaz. Fakat isbat edenler nefis-ül emirde hakikat-ı hale baktıkları için, müddeaları ittihad ediyor. Kuvvetleri birbirine yardım eder. Büyük bir taşın kaldırmasına benzer ki, ne kadar eller yapışsa daha ziyade kaldırması kolay olur ve birbirinden kuvvet alır.”^[183]

“Ey insan! Senin kalbin ve hüviyet ve mahiyetin, bir âyinedir. Senin fitratında ve kalbinde bulunan şedid bir muhabbet-i beka, o âyine için değil ve o kalbin ve mahiyetin için değil.. belki o âyine de istidada göre cilvesi bulunan Bâki-i Zülcelal'in cilvesine karşı muhabbetindir ki, belâhet yüzünden o muhabbetin yüzü başka yere dönmüş.”^[184]

“Tesadüf, şirk ve tabiat"tan teşekkül eden fesad şebekesinin âlem-i İslâmdan nefiy ve ihracına, Risale-i Nur'ca verilen karar infaz edilmiştir.”^[185]

“Evham, şübehat, dalaletin menşe' ve mahzenlerinden biri: Nefis, kendisini kader ve sıfât-ı İlahiyenin tecelliyat dairesinden hariç addeder. Sonra tecelliyata mazhar olanlardan birisinin mevkiinde kendisini farzeder. Onda fena olur. Sonra başlar bazı teviller ile o şeyi de Allah'ın mülkünden, tasarrufundan çıkarır. Kendisinin girmiş olduğu şirk-i hafiyeye girdirir.

Ve şirk-i hafîden aldığı bazı halleri o masuma da aksettirir.”[186]

“Halk-ı eşya (eşyanın yaratılmasında) hakkında "mûcibe-i külliye" (olumlu ve umumi hüküm) sadık olmadığı takdirde "sâlibe-i külliye" (olumsuz hüküm) sadık olur. Yani ya bütün eşyanın Hâlıkı Allah'tır veya Allah hiç bir şeyin hâlıkı değildir.

... Ve keza Hâlık ya birdir veya gayr-ı mütenahîdir, evsat yoktur. Zira Sâni' Vâhid-i hakikî olmazsa, kesîr-i hakikî olacaktır. Kesîr-i hakikî ise gayr-ı mütenahîdir.”[187]

Bir tek ilâh kabul edilmediği takdirde, bir çok ilâhlar ortaya çıkacaktır. Biri kabul etmeyen, sonsuz ilâhları nasıl kabul edecektir?

“Sen kendi vücudunu yapmaya kadir değilsin. Ve elin onu icad etmekten kasırdır. Başkaları dahi o işten âciz ve kasırdırlar. İstersen tecrübe et bakalım. Şecere-i kelimat denilen bir lisanı veya muhaberat ve ezvak santralı olarak bir ağızı yap. Elbette yapamayacaksın. Öyle ise Allah'a şirk yapma!”[188]

“Vâcib-ül Vücut zâtında, mahiyetinde mümkün benzemediği gibi, ef'alinde de benzemiyor.”[189]

“Şu âlem, görünen ve görünmeyen bütün tabakat ve enva'ıyla "Lâ İlahe İllâ Hu" diye tevhidî ilân ediyor.”[190]

“Tevhid ile bütün eşyayı, Vâhid-i Ehad'e isnad etmediğin takdirde, âlemde bulunan bütün efradın mazhar oldukları tecelliyat-ı İlahiye adedince ilahları kabul etmek mecburiyetindedin. Evet gözünü şemsden yumduğun ve timsalleriyle irtibatını kestiğin zaman timsallerine ma'kes olan şeylerin adedince hakikî şemslerin vücudunu kabul etmeye mecbur olursun.”[191]

“Şu bürhan-ı enfüsî (iç alemin delaleti) olan vicdana müracaat et. Göreceksin ki, kalb bedenini aktarına, neşr-i hayat ettiği (kanı yaydığı) gibi, kalbdeki ukde-i hayatiye olan marifet-i Sâni'dir ki, istidadat-ı gayr-ı mahdude-i insaniye ile mütenasib olan âmâl ve müyül-ü müteşaiyeye (değişik meyil ve isteklere) neşr-i hayat eder. Lezzeti içine atar ve kıymet verir ve bast ve temdid eder.”[192]

Vahdet-ül vücud:”Tevhidde istiğraktır (aşkı ilâhi ile dünyayı unutup kendinden geçmek) ve nazara sığmayan bir tevhid-i zevkîdir.”[193]

“Beşerin zihni ve fikri, Cenab-ı Hakk'ın azametini bir mikyas, (ölçü) kemalâtına bir mizan, evsafının muhakemesine bir vasıta bulmak vüs'atında değildir; ancak cemi' masnuatından ve mecmu-u âsârından (umum eserlerinden) ve bütün ef'alinden tahassül (meydana gelen) ve tecelli eden bir vecihle bakılabilir. Evet zerre mir'at (ayine) olur, fakat mikyas olamaz. Bu mes'elelerden tebarüz ettiği vecihle, Cenab-ı Hakk'ın mümkünata (varlıklara) kıyas edilmesi ve mümkünatın onun şüunatına (işlerine) mikyas yapılması, en büyük cehalet ve hamakattır.”[194]

“Ateşin dumana olan delaleti gibi, müessirden esere yapılan istidlale (delil getirmeye) "bürhan-ı limmî" denildiği gibi; dumanın ateşe olan delaleti gibi, eserden müessire olan istidlale de "bürhan-ı innî" denir. Bürhan-ı innî, şübhelerden daha sâlimdir.”[195]

“Hüseyn-i Cîsrî'nin dediği gibi, âsâr-ı medeniyetle müzeyyen ve bütün zînetlere müştemil bir eve giren bir adam, ev sahibini göremediğinden o zîneti, o esasatı, tesadüfe ve tabiata isnad etmeye mecbur olmuştur.”[196]

“Hülâsa: Tabiat, Allah'ın san'atı ve şeriat-ı fitriyesidir. Nevamis ise, onun mes'eleleridir. Kuva dahi, o mes'elelerin hükümleridir.”[197]

Delîlî imkâninin hülasası;” Kâinatın ihtiva ettiği zerrelere her birisinin gerek zâtında, gerek sıfâtında, gerek ahvalinde ve gerek vücudunda gayr-ı mütenahî imkânlar, ihtimaller, müşkülâtlar, yollar, kanunlar varken; birdenbire o zerre, gayr-ı mütenahî yollardan muayyen (belli) bir yola sülûk eder. (gider) Ve gayr-ı mahdud hallerden, bir vaziyete girer. Ve gayr-ı ma'dud sıfatlardan bir sıfatla vasıflanır ve doğru bir kanun üzerine mukadder bir maksada harekete başlar ve vazife olarak uhdesine verilen herhangi bir hikmet ve bir

maslahatı derhal intac eder ki, o hikmet ve o maslahatın husule gelmesi, ancak o zerrenin o çeşit hareketiyle olabilir. Acaba o kadar yollar ve ihtimaller arasında o zerrenin macerası, lisan-ı haliyle, Sâni'in kasd u hikmetine delalet etmez mi?”^[198]

“Ey İnsanlar! Ne için misak-ı ezeliyi unuttunuz...”^[199]

“Ey insan! Şu gördüğünüz yerler, gökler; sıfatlarıyla beraber, bir Hâlıkın halkıyla, kasdıyla, tahsisiyle ve bir nâzımın nazmıyla husule gelip bu intizamı bulmuşlardır. Kör tabiatın bu kadar büyük şeylerde yeri olmadığı gibi en küçük şeylerde de yeri yoktur.”^[200]

“Dalalet yolunda nihayetsiz müşkülât var, hidayet ve vahdet yolunda nihayetsiz sühulet var.”^[201]

“Görünen eşya dahi, Cenab-ı Hakk'ın âsârıdır. "Heme Ost" değil, "Heme Ezost"tur. Yani herşey O değil, belki herşey Ondandır. Çünkü hâdisat, ayn-ı Kadîm (ezeli)olamaz.”^[202]

“Cenab-ı Hakk'ın esma-i hüsnasının hadd ü hesaba gelmez enva'-ı tecelliyatı var. Mahlukatın tenevvüleri,(farklı ve değişik olmaları) o tecelliyatın tenevvüünden geliyor. O esma ise, daimî bir surette tezahür (görünmek) isterler. Yani, nakışlarını göstermek isterler.”^[203]

“Şu kâinat yüzünde, hususan zeminin sahifesinde, gayet muntazam bir faaliyet görünüyor. Ve gayet hikmetli bir hallakîyet müşahede ediyoruz. Ve gayet intizamlı bir fettahîyet, yani herşey'e lâıyk bir şekil açmak ve suret vermek aynelyakîn görüyoruz. Hem gayet şefkatli, keremli, rahmetli bir vehhabîyet ve ihsanat görüyoruz. Öyle ise, bizzarure şu hâl ve şu keyfiyet; Faal, Hallak, Fettah, Vehhab bir Zât-ı Zülcelal'in vücub-u vücudunu ve vahdetini isbat eder, belki ihsas eder.(bildirir)”^[204]

“Vâhidîyet ise, bütün o mevcudat birinindir ve birine bakar ve birinin icadıdır demektir. Ehadiyet ise; herbir şeyde, Hâlık-ı Külli Şey'in ekser esması tecelli ediyor demektir.”^[205]

“O Vâhid-i Ehad'den başka kimin haddine düşmüştür ki, ateşi aşçı yapsın ve kibrit başı kadar bir zerrecik ateşe, binler batman eşyayı yuttursun ve hakeza..”^[206]

“Ey insan! Aklını başına al, dikkat et! Nasıl bir zât seni bilir ve bakar, bil ve ayıl!..”^[207]

“İmdat-ı vâhidîyet: Yani herşey ve bütün eşya, bir tek zâtın mülkü olsa; o vakit vâhidîyet cihetiyle herbir şey'in arkasında, bütün eşyanın kuvvetini tahşid edebilir. Ve bütün eşya, birtek şey gibi kolayca idare edilir.

... yüsr-ü vahdet: Yani birlik usûlüyle bir merkezde, bir elden, bir kanunla olan işler; gayet derecede kolaylık veriyor. Müteaddid merkezler, müteaddid kanuna, müteaddid ellere dağılsa müşkülât peyda eder.

.... İşte şu sırdandır ki: Ehl-i felsefenin en ziyade ileri gidenleri olan Sofestaîler, tarîk-ı haktan yüzlerini çevirdiklerinden, küfür ve dalalet tarîkına bakmışlar; görmüşler ki: Şirk yolu, tarîk-ı haktan ve tevhid yolundan yüz bin defa daha müşkülâtlıdır, nihayet derecede gayr-ı makuldür. Onun için bilmeceburiye herşey'in vücudunu inkâr ederek akıldan istifa etmişler.”^[208]

“Eğer her mahluk, her zerre doğrudan doğruya Vâhid-i Ehad'e isnad edilse ve onlar ona intisab etseler; o vakit o intisab kuvvetiyle ve seyyidinin havliyle, emriyle; karınca, Firavun'un sarayını başına yıkar, baş aşağı atar.. sinek, Nemrud'u gebertip Cehennem'e atar.. bir mikrop, en cebbar bir zalimi kabre sokar.. buğday tanesi kadar çam çekirdeği, bir dağ gibi bir çam ağacının destgâhı (tezgâhı)ve makinası hükmüne geçer.. havanın zerresi, bütün çiçeklerin, meyvelerin ayrı ayrı işlerinde, teşekkülâtlarında muntazaman, güzelce çalışabilir. Bütün bu kolaylık, bilbedahe memuriyet ve intisabdan (Allaha bağlanıp,onun emriyle hareket etmekten) ileri geliyor. Eğer iş başıbozukluğa dönse, esbaba ve kesrete ve kendi kendilerine bırakılıp şirk yolunda gidilse, o vakit herşey, cirmi kadar ve şuuru mikdarınca iş görebilir.”^[209]

“Sa'dî-i Şirazî'nin dediği gibi: Her şeyde Cenab-ı Hakk'ın marifetine bir pencere açar.”^[210]

“Âlemde herbir şey, bütün eşyayı kendi Hâlıkına verir. Ve dünyada herbir eser, bütün âsârı kendi müessirinin eserleri olduğunu gösterir. Ve kâinatta herbir fiil-i icadî, bütün ef'al-i icadiyeyi kendi fâilinin fiilleri olduğunu isbat eder.”^[211]

Vahdetül Vücudun maddiyyunlarla farkı ise:“ ehl-i Vahdet-ül Vücut, o kadar vücud-u İlahîye kuvvet-i iman ile ehemmiyet veriyorlar ki, kâinatı ve mevcudatı inkâr ediyorlar. Maddiyyunlar ise, o kadar mevcudata ehemmiyet veriyorlar ki; kâinat hesabına, Allah'ı inkâr ediyorlar. İşte bunlar nerede? Ötekiler nerede?”^[212]

“Cenab-ı Hakk'a vâsıl olacak tarîkler pek çoktur.”^[213]

Allahı inkâr fikri karşısında:“Eşek muzaaf bir eşekliğe girse, sonra insan olsa, "Bu fikri kabul etmem" diye kaçacaktır.

... Evet o küfür; ahmakane, sarhoşane, divanece bir hezeyandır.”^[214]

“Ey ahmak-ul humakadan tahammuk etmiş (ahmaklarında ahmakından ahmaklaşmış) sarhoş ahmak! Başını tabiat bataklığından çıkar, arkana bak; zerrattan, seyyarata kadar bütün mevcudat, ayrı ayrı lisanlarla şehadet ettikleri ve parmaklarıyla işaret ettikleri bir Sâni'-i Zülcelal'i gör.. ve o sarayı yapan ve o defterde sarayın programını yazan Nakkaş-ı Ezelî'nin cilvesini gör, fermanına bak, Kur'anını dinle.. o hezeyanlardan kurtul!..”^[215]

“Evet Kadir-i Mutlak'ın iki tarzda, hem ibda' hem inşa suretinde icadı var. Varı yok etmek ve yoğu var etmek; en kolay en sühuletli, belki daimî, umumî bir kanundur. Bir baharda, üç yüz bin enva'-ı zîhayat mahlukatın şekillerini, sıfatlarını, belki zerratlarından başka bütün keyfiyat ve ahvallerini hiçten var eden bir kudrete karşı, "yoğu var edemez!" diyen adam, yok olmalı!..”^[216]

“Madem cismen fâniyim, bu fânilerden bana ne hayır gelebilir? Madem ben âcizim, bu âcizlerden ne bekleyebilirim? Benim derdime çare bulacak bir Bâki-i Sermedî, bir Kadîr-i Ezelî lâzım.”^[217]

“Vâlîde ve veledi (annesi ve evladı)bulunanlar,ilâh olamazlar.”^[218]

“Katl ve küfür,tahrib ve tecavüz olduğu için,gayre tesirat yapar.”^[219]

“İşte bu surette bir sineğin icadı, kâinat kadar müşkilatlı olur; yüz derece müşkil müşkil içinde, belki muhal muhal içinde olacak. Çünkü Hâlık-ı Ferd'den başka hiçbir şey, hiçten ve ademden icad edemediğine bütün ehl-i din ve ehl-i fen ittifak ediyorlar. Öyle ise esbab ve tabiata havale edilse, herşeye, ekser eşyadan toplamak suretiyle vücud verilebilir.”^[220]

“Bu kâinatın Hâlık-ı Zülcelali Kayyum'dur. Yani bizâtihi kaimdir, daimdir, bâkidir. Bütün eşya onunla kaimdir, devam eder ve vücudda kalır, beka bulur. Eğer kâinattan bir dakikacık olsun o nisbet-i kayyumiyet kesilse, kâinat mahvolur.”^[221]

“Yerdeki âyinelerin tegayyürü,(değişmesi) gökteki Güneş'in tegayyürünü değil, bilakis cilvelerinin tazelenmesini gösterir. Hem ezeli, ebedî, sermedî, her cihetçe kemal-i mutlakta ve istiğna-yı mutlakta, maddeden mücerred, mekândan, kayıddan, imkândan münezzeh, müberra, muallâ olan bir Zât-ı Akdes'in tegayyürü ve tebeddülü muhaldir. Kâinatın tegayyürü, onun tegayyürüne değil, belki adem-i tegayyürüne ve gayr-ı mütehavvil olduğuna delildir. Çünkü müteaddid şeyleri intizamlı daimî tağyir ve tahrik eden bir zât, mütegayyir olmamak ve hareket etmemek lâzım gelir. Meselâ; sen çok iplerle bağlı çok gülleri ve topları çevirdiğin ve daimî intizamlı tahrik edip vaziyetler verdiğin vakit, senin yerinde durup tegayyür ve hareket etmemekliğinin gerektir. Yoksa o intizamı bozacaksın.”^[222]

Hem değişme sonradan yaratılmaktan,ihtiyaçtan,maddilikten,tazelenmekten ileri gelir. Vücudu kesin olan Allah için ise mümkün değildir.

“Ey şiddet-i zuhurundan gizlenmiş ve ey azamet-i kibriyasından istitar etmiş olan Zât-ı Akdes! Zeminin bütün takdisat ve tesbihatıyla; seni kusurdan, aczden, şerikten takdis ve

bütün tahmidat ve senalarıyla sana hamd ve şükrederim.”[223]

Şiddeti zuhur; yani zıddının olmayışından görülmemektedir. Nitekim güneşin zıddı olan gece olmasa ve bütün feza alemini kuşatsaydı görülemeyecekti.[224]

“Kastamonu'da lise talebelerinden bir kısmı yanıma geldiler. "Bize Hâlıkımızı tanıttır, muallimlerimiz Allah'tan bahsetmiyorlar" dediler. Ben dedim: Sizin okuduğunuz fenlerden her fen, kendi lisan-ı mahsusuyla mütemadiyen Allah'tan bahsedip Hâlıkı tanıttırıyorlar.

Muallimleri değil, onları dinleyiniz.”[225]

“Evet nasıl Güneş kayıdsız nuru, maddesiz aksi vasıtasıyla sana, senin göz bebeğinden daha yakın olduğu halde; sen mukayyed (bağlı) olduğun için ondan gayet uzaksın. Ona yanaşmak için, çok kayıdlardan tecerrüd etmek, çok meratib-i külliyyeden geçmek lâzım gelir. Âdeta manen yer kadar büyüyüp, Kamer kadar yükselip, sonra doğrudan doğruya Güneşin mertebe-i asliyesine bir derece yanaşabilir ve perdesiz görürebilirsin. Öyle de: Celil-i

Zülcemal, Cemil-i Zülkernal sana gayet yakındır, sen ondan gayet uzaksın.”[226]

“Evet bütün istib'ad, müşkilât, suubet, helâket belki muhaliyet, onu tanımamaktadır.”[227]

Tevhid iki kısımdır. Mesela bir çarşı veya şehre bir zatın malları gelse: 1) O mallar o zâtındır. Fakat bu durumda o mallara başka sahib olanlar olabileceği için, bu kadar mal ancak onun olur, şeklindeki bilgi eksiktir.

2) Her denk üzerinde o zâta ait olduğunu okur ve bilir. Ve her şey onundur, der. Birincisine, Tevhidi Âmi denir. Yani bütün bu alem Allahındır, der. Tafsilat yapmaz. İkincisi ise, Tevhidi Hakikidir ki, her bir varlıkta Allahın isimlerini görerek, bilerek, tafsilatlı olarak her şeyin onun olduğunu kitab okur gibi okur.[228]

“Bir şeyden her şey yapar, hem her şeyden bir tek şey yapar.”[229]

“Ey biçare ve sinekten daha âciz, daha hakir! Sen necisin ki, şu kâinatın Sahib-i Zülcelal'ini tekzibe yelteniyorsun?”[230]

“Elhasıl: Mevcudatı mevcudat hesabına hizmetten azlederek, mana-yı ismiyle bakmamaktır.”[231]

"Ben şu evi nasıl yaptım ve tanzim ettim. Öyle de şu dünya hanesini birisi yapmış ve tanzim etmiş"[232]

"Her birliği bulunan, yalnız birden sudûr edecektir. Madem her şeyde ve bütün eşyada bir birlik var, demek bir tek zâtın icadıdır"[233]

“Her zerrede -hem harekâtında, hem sükûnetinde- iki güneş gibi iki nur-u tevhid parlıyor. Çünkü Onuncu Söz'ün Birinci İşaretinde icmalen ve Yirmiikinci Söz'de tafsilatla isbat edildiği gibi; herbir zerre, eğer memur-u İlahî olmazsa ve onun izni ve tasarrufu ile hareket etmezse ve ilim ve kudretiyle tahavvül etmezse; o vakit herbir zerrenin nihayetsiz bir ilmi, hadsiz bir kudreti, her şeyi görür bir gözü, her şeye bakar bir yüzü, her şeye geçer bir sözü bulunmak lâzım gelir.”[234]

“Herbir zerrede, Vâcib-ül vücud'un vücuduna ve vahdetine iki şahid-i sadık vardır. Evet zerre acz ve cümuğuyla beraber şuurkârane büyük vazifeleri yapmakla, büyük yükleri kaldırmakla Vâcib-ül Vücud'un vücuduna kat'î şahadet ettiği gibi, harekâtında nizam-ı umumiyeye tevfi-k-i hareket edip her girdiği yerde ona mahsus nizam-ı müraat etmekle, her yerde kendi vatanı gibi yerleşmesiyle Vâcib-ül Vücud'un vahdetine ve mülk ve melekûnun mâliki olan zâtın ehadiyetine şahadet eder. Yani zerre kimin ise, gezdiği bütün yerler de onundur. Demek zerre, -çünkü âcizdir, yükü nihayetsiz ağırdır ve vazifeleri nihayetsiz çoktur- bir Kadîr-i Mutlak'ın ismiyle, emriyle kaim ve müteharrik olduğunu bildirir.”[235]

“Feyâ Sübhanallah! Zındık maddiyyun gâvurlar bir Vâcib-ül Vücud'u kabul etmediklerinden, zerrat adedince bâtil âliheleri kabul etmeğe mezheblerine göre muztar kalıyorlar. İşte şu cihette münkir kâfir ne kadar feylesof, âlim de olsa; nihayet derecede bir

cehl-i azîm içindedir, bir echel-i mutlakır.”^[236]

“Ey ehl-i şirkin vekili! İşte silsile-i kâinat kadar kuvvetli bürhanlar, meslek-i tevhidi isbat eder. Ve bir Kadîr-i Mutlak'ı gösterir. Madem hilkat-ı semavat ve arz, bir Sâni'-i Kadîr'i ve o Sâni'-i Kadîr'in nihayetsiz bir kudretini ve o nihayetsiz bir kudretin, nihayetsiz bir kemalde olduğunu gösterir. Elbette şeriklerden istiğna-yı mutlak var. Yani, hiçbir cihette şeriklere ihtiyaç yok. İhtiyaç olmadığı halde neden bu zulûmathı meslekte gidiyorsunuz? Ne zorunuz var ki, oraya giriyorsunuz?

..... Bir delilden, bir emareden neş'et etmeyen bir ihtimalin ehemmiyeti yok. Kat'î ilme şek katmaz. Yakîn-i hükmîyi sarsmaz.”^[237]

“Herşeyden Cenab-ı Hakk'a karşı pencereler hükmünde çok vecihler var.”^[238]

“Eğer bir çiçekte esmayı okuyamıyorsan ve vâzih göremiyorsan; Cennet'e bak, bahara dikkat et, zeminin yüzünü temaşa et. Rahmetin şu büyük çiçekleri olan Cennet ve bahar ve zeminde yazılan esmayı vâzihan okuyabilirsin, cilvelerini ve nakışlarını anlar, görürsün.”^[239]

“Ehl-i dalaletin vekili, tutunacak ve dalaletini ona bina edecek hiçbir şey bulamadığı ve mülzem kaldığı zaman şöyle diyor ki:

"Ben, saadet-i dünyayı ve lezzet-i hayatı ve terakkiyat-ı medeniyeti ve kemal-i san'atı; kendimce, âhireti düşünmemekte ve Allah'ı tanınamakta ve hubb-u dünyada ve hürriyette ve kendine güvenmekte gördüğüm için, insanın ekserisini bu yola şeytanın himmetiyle sevkettim ve ediyorum.

Elcevab: Biz dahi Kur'an namına diyoruz ki: Ey bîçare insan! Aklını başına al! Ehl-i dalaletin vekilini dinleme! Eğer onu dinlersen hasaretin o kadar büyük olur ki, tasavvurundan ruh, akıl ve kalb ürperir.

..... Şirk ve dalaletin ve fîsk ve sefahetin yolu, insanı nihayet derecede sukut ettiriyor. Hadsiz elemeler içinde nihayetsiz ağır bir yükü zaîf ve âciz beline yükletir. Çünkü insan, Cenab-ı Hakk'ı tanımazsa ve Ona tevekkül etmezse, o vakit insan, gayet derecede âciz ve zaîf, nihayet derecede muhtaç, fakir, hadsiz musibetlere maruz, elemli, kederli bir fâni hayvan hükmünde olup, bütün sevdiği ve alâka peyda ettiği bütün eşyadan mütemadiyen firak elemine çeke çeke, nihayette, bâki kalan bütün ahbabını bir firak-ı elîm içinde bırakıp, kabrin zulûmatına yalnız olarak gider.

..... Daha cehenneme gitmeden cehennem azabını çeker.”^[240]

“Şimdi ey münkir-i cahil ve ey fâsık-ı gafil! Bu faaliyet-i hakîmaneyi, basîraneyi, rahîmaneyi ne ile izah edebilirsin? Sağır tabiatla mı, kör kuvvetle mi, sersem tesadüfle mi, âciz camid esbapla mı izah edebilirsin?...”^[241]

“Şimdi ey bedbaht gafil! Şu halde Onu görmek ve tanımak istemezsen; aklını çıkar at, hayvan ol, kurtul...”^[242]

“Âmiriyet ve hâkimiyetin muktezası; rakib kabul etmemektir, iştiraki reddetmektir, müdahaleyi ref'etmektir. Onun içindir ki; küçük bir köyde iki muhtar bulunsa, köyün rahatını ve nizamını bozarlar. Bir nahiyede iki müdür, bir vilayette iki vali bulunsa, herc ü merc ederler. Bir memlekette iki padişah bulunsa, fırtınalı bir karmakarışıklığa sebebiyet verirler. Madem hâkimiyet ve âmiriyetin gölgesinin zaîf bir gölgesi ve cüz'î bir nümunesi, muavenete muhtaç âciz insanlarda böyle rakib ve zıddı ve emsalinin müdahalesini kabul etmezse; acaba saltanat-ı mutlaka suretindeki hâkimiyet ve rububiyet derecesindeki âmiriyet, bir Kadîr-i Mutlak'ta ne derece o redd-i müdahale kanunu ne kadar esash bir surette hükmünü icra ettiğini kıyas et.”^[243]

"İmkân, mütesaviy-üt tarafeyn"dir. Yani: Adem ve vücud, ikisi de müsavi olsa; bir tahsis edici, bir tercih edici, bir mûcid lâzımdır.”^[244]

“Tevhidin bir bürhan-ı nâtıkı olan Zât-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm risalet ve velayet cenahlarıyla, yani kendinden evvel bütün enbiyanın tevatürle icma'larını ve ondan sonraki bütün evliyanın ve asfiyanın icma'kârane tevatürlerini tazammun eden bir kuvvetle bütün hayatında bütün kuvvetiyle vahdaniyeti gösterip ilân etmiş.”^[245]

“İzzet-i azamet ister ki; esbab-ı tabîî, perdedar-ı dest-i kudret ola aklın nazarında. Tevhid ve celal ister ki: Esbab-ı tabîî, dâmenkeş-i tesir-i hakikî ola kudret eserinde.”[246]

“Eski zamanda dalalet, cehaletten geliyordu. Bunun yok edilmesi kolaydır. Bu zamanda dalalet, -Kur'an ve İslâmiyet'e ve imana taarruz- fen ve felsefe ve ilimden geliyor. Bunun izalesi müşküldür. Eski zamanda ikinci kısım, binden bir bulunuyordu; bulunanlardan, ancak binden biri, irşad ile yola gelebilirdi. Çünkü öyleler hem bilmiyorlar, hem kendilerini bilir zannediyorlar.”[247]

Vahidi kıyasi neticesi olarak;nasılki insan devamlı bir sanatı yapmakla,özellikle sanattaki maharet ve üstünlüğü nisbetinde usanmaz. Bilakis,zevk ve lezzet alırsa;Allah'da ne yaptığı sanattan ve onun çokluğundan,nede onun farklı ve değişik olmasından elbette zorlanmaz.

Sanatın varlığı,sanatkârın varlığı ile vardır. Sanatkâr giderse,sanatta gider. Sanatın sanatkârla bağı koparsa,değer ve mâna cihetiyle de kıymetini yitirir ve bitirir...

FAYDALANILAN ESERLER :

- 1)Kur'an-ı Kerim Meâli.Ali Özek Başk-Heyet-
- 2)Cevşen
- 3)Mu'cemül Müfehres Li Elfazil Kur'anil Kerim.M.Fuad Abdulbâki.
- 4)Maturidiye Akaidi.N.Sabuni.Terc.B.Topaloğlu.
- 5)Tefsiru Âyâtîl Ahkâm.Sabûnî.
- 6)Kitabut Tevhid.Maturidi.
- 7)Kitabul Müsayere.Kemal İbnü Hümmam.
- 8)İhyayı Ulûmiddin.İ.Gazali
- 9)Kimyayı Saadet.İ.Gazali.
- 10)Fıkhi Ekber.Aliyyül Kari.
- 11)Kelâm İlmi.Bekir Topaloğlu.
- 12)Akaidi Şerhi Kesteli.Taftazani.
- 13)İslâm Ansiklopedisi.TDV.
- 14)Harikalar Ansiklopedisi.Yeni Asya.
- 15)Mesnevi-i Nuriye.B.Said Nursi.
- 16)Sözler.B.Said Nursi.
- 17)Lem'alar.B.Said Nursi.
- 18)Mektubat.B.Said Nursi.
- 19)İşarat-ül İ'caz.B.Said Nursi.
- 20)Sikke-i Tasdiki Ğaybi.B.Said Nursi.
- 21)Kütübü Sitte Muhtasarı.Prof.İ.Canan.
- 22)Terğib vet-Terhib.(Arapçası)
- 23)Hak Dini Kur'an Dili.Elmahlılı Hamdi Yazır.
- 24)Mesnevi.Mevlâna.Tahirul Mevlevi Şerhi.
- 25)Zâdul Meâd.İbni Kayyim el-Cevziyye.
- 26)Mülehhas İlmi Tevhid.Ömer Nasuhi Bilmen.
- 27)Nasıl Aldanıyorlar?Mehmet Kırkıncı.
- 28)Hikmet Pırıltıları.M.Kırkıncı
- 29)Yeni Lugat.Abdullah Yeğın.
- 30)Allahın Sifatları.Metin Yurdağür
- 31)Allahın Varlığı.B.Topaloğlu
- 32)İlim-Ahlak-İman.M.R.Balaban
- 33)Tasavvuf.Mahir İz
- 34)İktibaslar.(I)Ahmet Coşkun
- 35)Akaid Ve Kelâm.Süleyman Uludağ
- 36)Tefsir Usulü.İ.Cerrahoğlu

- 37)Tefekkür Hazinesi.Prof.Tantavi Cevheri.Terc.A.Sönmez.
 38)İmamı Rabbani ve İslâm.Ebul Âla el-Mevdudi.Terc.H.Karaman
 39)Kelâm İlminin Belli başlı meseleleri.Prof.Ebul Vefa el-Taftazani.Terc.DoçS.Gölcük
 40)Asrın Getirdiği Tereddütler.(I)M.A.Şahin
 41)Ölçü.M.A.Şahin.
 42)Tek Nur.H.Nurbaki
 43)Güzel Sözler Antolojisi.(I)B.Eren
 44)Allah Vardır.Dr.H.Bilsel
 45)Dur ve Düşün.C.Suavi
 46)İlimlerden açılan pencere.S.Bengisu
 47)Allah ve Kâinat.D.M.Cemaleddin Fendi.Terc.A.Bingöl
 48)Allah ve Modern İlim.(I-II)A.Nevfel.Terc.A.Nuri.
 49)Hidayet.Ş.Yüksel Şenler
 50)Zafer Dergisi.

ALLAHA İMAN

Aslım bulan bir insan,vashnada vâsıl olur. Devamlı can ve cânanla beraberdir. Onun için firak ve iftirak yani ayrılık yoktur. Kemâle vâsıl olduğundan kâmil ve olgun olur. Nefsin hamlığında,gurur ve kibrinden kurtulur.

İnsan ve varlığı O'nunla olunca,O'nun dışındaki varlıklar ve mâsiva aradan çıkar. Nitekim hadiste:"Benim Rabbim ile beraber öyle zamanım olur ki;o zamanda,aramızda ne bir nebi,nede bir mukarreb yani yakın bir melek (Cebrail) girebilir."

Ve yine Peygamber Efendimiz:"Ben İsa'dan daha mücerredim."ifadesiyle,kalb tahtına ilâhi sevginin dışında hiçbir sevgiyi oturtturmadığını,onlara orada yer olmadığını belirtmiştir. Çünkü kalb,ayine-i Sameddir.Allah sevgisinin mahalli ve yeridir. Başka sevgileri kabul etmez. Aksi takdirde o sevgi çıkar,diğer dünyevi sevgiler yerleşir.

Kişi O'nunla olursa,mest olur. Her ân ve hali O'nunla hem-hâl olur. Her şeye değil,O'na ve O'nun sevgisiyle yanar. Nitekim Efendimizin Hz. Âişeye:" Ey Humeyrâ! Benimle konuş ve bana işveler yap ki kendime geleyim ve yanmıyayım;çünkü tecelli nuru beni yakıyor. Müslümanların işleri için birkaç gün daha bu dünyada kalmalıyım."buyurarak,o varlık ummanına dalmakla var olunabilir.

ALLAH MEVCÛDU MEÇHULDÜR

Allahın varlığı ezeli ve ebedidir. Mahiyeti bizce meçhuldür. Allah ma'ruftur. Varlığı bilinir. Ancak bu bilgi,keyfiyet yönüyle yani;nasıllık,nicelik,büyüklük,yön,zaman ve mekân cihetiyle olmayıp,Vâcibul Vücut olması itibariyledir.

Meçhulde sonsuzluk ve ihatasızlık vardır. Ma'lumiyette ise,bir sınırlılık,sonluluk ve bir şeyi etrafıyla ihata ve kuşatma söz konusudur. Nasıl olsa biliyorum,malum...

Bir şeyi bilmek ayrı,tanımak ayrıdır. Mesela:Mekkeyi bilmek birkaç şekilde olur. Duyarak,kitaplardan,okuyarak,gidip görerek ve bir mühendis gibi her yerin plânını çizip,bizzat görerek çizmek gibi..sanki bizzat orayı kurmuş bir kimse gibi...

Böylece bu bilgi orayı sınırlamakta,o bilgi o sınır kadar uzamakta,sınır da bilginin kapsamı içerisinde girip sonlanmakta,böylece iki sonlu birbirini sonlandırmakta ve sonlanmaktadır.

Allah ise ezeli ve ebedi olduğundan,hem kendi ,hem ilmi ve her şeyiyle sınırlı olan bir insan tarafından ilmine ve sıfat ve varlığına ulaşması elbetteki mümkün değildir. Sonuna ulaşmak,onu sonlandırmak demek olur. Oysa O'nun sonu yoktur ve O sonsuzdur.

Bir nokta nasıl olsun da sonsuzları içine alsın? Ve de onu sonlandırarak kuşatsın? Aksi takdirde ya o nokta nokta değil,yada o sonsuz sonsuz değildir. Hiçbir şey O'nu kuşatamaz. O ise her şeyi kuşatır ve ihata eder.

İnsan mükemmel iman ve marifete –misalde belirttiğimiz şekilde- O'nu İlmel

Yakînden,Aynel Yakînden,Hakkal Yakîn derecesine varmakla ulaşabilir,hakiki ma'rifeti elde eder.

RABBİMİZİ TANIYALIM

Sıfır yaşta dünyaya gelen insan,onbeş yaşına kadar ancak gözünü açıp,etrafında yardımıyla ancak iyi ile kötüyü birbirinden ayırd edebilmektedir.

Bundan sonraki dönemde ise,gerek gençliğin verdiği taşkınlık,gerekse yapısı gereği nefsin azgınlığı,kötü arkadaşında yardımıyla hayatı yuvarlanmakta,ancak hidayetinin nasib olması,içerisindeki iyilik duygusunun ortaya bir vesile ile çıkmasıyla kırk yaş civarında kendisini toplayabilmektedir. Çünkü insanın normal olarak kemâl ve olgunluk yaşı kırktır.

Buradan hareketle;şöyle bir faraziye düşünelim ki;dünyaya kırk yaşında veya kırk yaşın olgunluğunda ve tecrübesinde bir insan gelse,her şeyden habersiz bir vaziyette tanımadığımız,bilmediğimiz kimseler bizi beklemekte,kısaca bilmediğimiz bir varlık alemine gelmişiz. Gelenlerinde gitmekte olduklarına şahid olmaktayız. Bu vaziyette iken;Nereden geldiğimizi,Nereye gideceğimizi,Niçin geldiğimizi ve bizi Gönderenin kim olduğunu,bizden Ne istediğini,kendimizi ve bizi göndereni bilmeden,bizden ne istediğini anlamadan;

Özetle;Yaradanimızdan ve yaratılış gayemizden habersizcesine,kendimiz ve etrafımızdakilere-Haydi gelin keyfedelim,eğlenelim,gülelim, oynayalım,hayvanî ve nefsanî bir hayat yaşayalım ve sürelim- denir mi? Denirse,hakiki insan olunur mu?

Madem olmaz,o halde;

BİZ NEREDEN GELDİK :Çünkü bir asır önce ne biz,nede bizimle beraber 6 milyar insan yoktu. Geriye doğru böylece gittiğimizde,bu insanlık kfilesinin hiç birisi yoktu. Kısaca yokluktan varlık alemine çıkan bu insanlar nereden geldiler? Havadan bile gelseler,yine nasıl geldiler ve kim gönderdi? denilir. Bu gelişte ne benim,nede benim gibi diğer insanların hiç birisinin hakiki tesiri bulunmamaktadır. Gelmek için hiçbir girişimde bulunmadık. Bir dilekçede vermedik. Bize danışılmadı da,nereye gideceğimizi bilmiyor,ora hakkında da bir malumat sahibi değildik. O kadar varlık,her cins yaratık içerisinden bizim insan ve müslim sıfatıyla gönderilmemiz için ne gibi bir imtiyazımız vardı? Seçkinliğimize ve seçilmemize sebeb ne idi?

Gelmiş bulunduğumuz yer hakkındaki bilgi kadar,gelmekte olduğumuz yer hakkında bir bilgiye sahip miyiz? Hele birde buradan gideceğimiz yer hakkında bir bilgiye sahip değilsek,o zaman tam bir bilgisizlik arasında bocalıyoruz demektir. Sanki bir cenaze gibi. Hareket halindeki bir ölü. Mezarı müteharrik bir bedbaht ve talihsiz bir kişi gibi...

Kim bilir hangi hesaplarla buraya geldik. Hayır,hayır,biz buraya gelmedik,belki gönderildik. Talebe yaşadığı evinden bin bir sıkıntılarla okula gönderilirken,elbette bulunduğu durumdan daha üstün bir duruma çıkması hesablanıyordu. Ondan başarılar bekleniyordu. Durumunu ve halini düzeltmesi,hiç olmazsa daha kötü vaziyetlere düşmemesi düşünülüyordu. Bir gâye için gönderilmişti. Yoksa bir farklılık olmayacaksa,niçin gönderilsindi?

Elbeteki ağaç meyvesi için ekilir. Meyvenin kurtsuz,ham ve çürük olmaması hedeflenir. Kâinat ağacında insan meyvesi için ekilmiştir. Çürük meyveleri dermek için değil...

Demekki bizlerde yokluk karanlıklarından,Cenâb-ı Hakkın kudretiyle bu varlık alemine çıkmış olmaktayız,gelmedik,gönderildik.

NİÇİN GELDİK ? Bu geçici olan varlık alemine,âyette de buyurulduğu üzere;^[248]
İnsan,İman ve İbadet için yaratılmıştır.

Din bir imtihandır. Hadiste de belirtildiği gibi,İnsanlar birer madenler gibidirler. Yüce ruh sahibleri ile,sefil ve alçak ruhların birbirinden tefrik ve ayrıştırılması amacıyla gönderilmiş olmaktayız.

Toprak altına atılıp bir çok ameliyeden geçirilen bir tohum ve çekirdek gibi,insanda duygu,istidat ve kabiliyetlerinin gelişmesi amacıyla yaratılmıştır. Kısaca her bir insan cennet veya cehenneme namzed ve adaydır. Bunun tahakkuku burada yapılacak,burada belirlenecektir.

BİZİ KİM GÖNDERDİ ? BİZDEN NE İSTEMEKTEDİR ? Her şey Allah der. Allah zâtıyla vacibul vücud,sıfatlarıyla ezeli ve ebedidir. Madem bizi o göndermiştir,elbette bizden yine bizim için istedikleri olacaktır. Bizden süfli ve aşağı şeyleri bırakıp,ulvi ve yüce şeylerle

uğraşmamızı istemektedir. Bizden kendisini bilmemizi ve bulmamızı istemektedir. Zira O'nu bulan neyi kaybeder,O'nu kaybeden neyi bulur? O'nu bulan her şeyi bulur. O'nu kaybeden hiçbir şeyi bulmaz ve bulamaz. Balsa da başına belâ bulur.

Allaha giden yollar mahlukatın nefesleri sayısındadır. Evet aynen öyledir. Bununla beraber O'na giden yolda mahlukat sayısınca engeller,mahlukatın nefesleri sayısınca hile dolapları vardır.

Bir'e binleri aştıktan sonra varılır. O'nun gayrından da O'na,binlerin içinden de bir'e varan yollar vardır. Her yol O'na varır ve O'na çıkar. Kalblerde iman çakar ve iman ateşi yanmaya başlar.

Yeryüzünün rızıklarından ve nimetlerinden sadece müslümanlar istifade ettirilmez. Güneşte sadece müslümanların üzerine doğmaz. Tabiri caizse,her gün doğar ki,yeni doğanlarda onun nurundan ve ziyasından istifade etsinler. Belki biri daha nurlanıp,faydalansın diye...karanlıklar aydınlansın diye...

O'nsuz yer düşünülemez. Çünkü her yer O'nun...

Hayvanlar hisleriyle hareket ederler. Akıl,düşünce,idrâk,vicdan,ruhi üstünlük gibi özellikleri olmadığı halde sahiblerini ve yuvalarını bulurlar.

Bir arkadaşım anlatmıştı:Hayvan pazarından bir inek almıştım. Satıcı bana çok sütlü olduğunu söylemiş ve bende inanıp almıştım. Ancak eve götürüp sağdıktan sonra,hayvanın günlerce sağılmadığından,sütlü gibi görüldüğü anlaşılmıştı. Satıcının adının da Ahmet olmasından başka hakkında bir malumatım yoktu. Hemen hayvanı da alarak satın aldığım yere gidip,hayvanı serbest bıraktım. Geriye çekilip hayvanı takibe başladım. Hayvan bir iki etrafına bakındıktan sonra yürümeye başladı. Bende peşinden hayvanı takibe başladım. Nihayet bir evin önünde durup,beklemeye başladı. Orada bulunan bir kişiye Ahmet adındaki birisinin evinin burası olup olmadığını sordum. –Evet-deyince kapıyı çaldım. Karşıma çıkan kişi,bana hayvanı satan Ahmet idi. Hayvanın süt vermediğini söyleyip,paramı geri aldım.

Bu misalden hareketle;akıl gibi bir çok özelliklere sahip olan insanın sahibini bulamaması,bir ömür boyu başı boş dolaşması halinde,hayvandan daha aşağı düşmüş olmaz mı? Hayvanın sahibini bulmasına rağmen,insanın kendi sahib ve yaratıcısını bulamaması garipliğin en acibidir. Dünyada en şaşılacak bir şey varsa oda budur ve inkârdır.

Akıl,kalb,vicdan ve ilim Allah demektedir.

A.Yılmaz adlı uçak mühendisi,bilgisayarla yaptığı araştırması ile –grafikle- Allah dedi. Söyle ki;Kur'an-ı Kerimdeki sıralarına göre her surenin âyet sayısı koordinat düzleminde işaretlenip,dışta kalan noktalar bir çizgiyle birleştirildiğinde –Allah- lafzı ortaya çıkıyor. İstatistik tekniğinde Kur'andaki bütün âyetlerin Allahın emri altında sıraya girdiklerine şahitlik ediyor. [249]

Yöntem ise:"Önce (X) koordinat eksenine Kur'an-ı Kerimdeki sırasına göre ikişer milim aralıklarla Fatiha'dan Nas suresine kadar 114 sureyi yerleştirdim. Daha sonra (Y) koordinat eksenine de Kur'an-da bir surenin içinde en fazla 286 âyet bulunduğu için birer milim aralıklarla 286 nokta tesbit ettim. En son olarak da ilk sure olan Fatiha'dan başlamak üzere her surenin âyet sayısını koordinat düzlemi üzerinde işaretledim." Daha sonra dışarda kalan noktaların birleşmesiyle ortaya çıkmıştır.

Bu düşünceyi ortaya çıkaran sebep ise;Arıların peteğinde yazılan Allah lafzı,hâkeza karpuz çekirdeğinde,soğan zarında,insan kalbinde ve ağaçta Besmele,balığın kuyruğunda bulunan Kelime-i Tevhid hep bu kabildendir.

Ancak dikkatli ve bilerek, düşünülerek gözetildiğinde her şeyde O'nun imza ve mührü görülecektir.

NEREYE GİTMEKTEYİZ : Geldiğimiz yere. Asli vatana. Ebedi ve sonsuz bir hayata. Bu hayat cennet veya cehennem. Kaçınılmaz bir son.Durulacak son durak. Ve böylece süren uzun yolculuktan sonra her şey aslına rücu' edecek,dönecektir. Hakiki kıymeti nisbetinde muameleye tabi tutulacaktır.

Böylece Bediüzzamanın ifadesiyle:"İnsan bir yolcudur. Ruhlar aleminden,çocukluktan,gençlikten,ihtiyarlıktan ,kabirden,haşirden,sıratından,cennet ve cehenneme giden uzun bir yolculuğu vardır.."

MEHMET ÖZÇELİK

-
- [1] Tur.35.
[2] Bak.Allahın Varlığı.B.Topaloğlu.sh.23.
[3] En'am.125.
[4] Zümer.22.
[5] Rahman.29.
[6] Nisa.171.
[7] Nisa.73.
[8] Yusuf.105,Şura.29,Casiye.3.
[9] Ra'd.2.
[10] Nahl.10.
[11] Nahl.13.
[12] Nahl.65.
[13] Nahl.69.
[14] Hac.5,Fussilet.39.
[15] Yasin.32.
[16] Yasin.44.
[17] Fussilet.37.
[18] Fussilet.53.
[19] Şura.32.
[20] Casiye.6
[21] Vâkıâ.58-59,71-72.
[22] Ğaşiye.17-20.
[23] Fâtır.3.
[24] Bakara.163.
[25] Âl-i İmran.6,2,8.
[26] Nisa.87.
[27] Nisa.171.
[28] En'am.19,102,Tevbe.31.
[29] Hud.14.
[30] Ra'd.16,30.
[31] Nahl.22,51.
[32] İsra.42-43.
[33] Enbiya.22,25,Taha.8,98.
[34] Mü'minun.91,116,Kasas.70,88,Saffat.1-5,Sad.65-66,Zümer.4-6,Mü'min.3,16,62,65,Fussilet.6,Zuhruf.84,Duhan.8,Haşr,22-23,Teğabun.13,Müzzemmil.9,İhlas.1.
[35] En'am.75-79.
[36] Neml.59-64.
[37] Kasas.71-73.

- [38] Ankebut.61-63.
[39] Hadid.3.
[40] Mülk.19,30.
[41] Bakara.28-29.
[42] Âl-i İmran.47.
[43] Maide.17.
[44] En'am.73,95,101-102.
[45] A'raf.54,Hicr.86,İsra.99.
[46] Nur.45,Kasas.68.
[47] Rum.27,40,54.
[48] Secde.7,Fatr.1,Yasin.81,Zümer.62,Mü'min.62,Şura.49.
[49] Kamer.49-50,Vâkıa.57-59,63-65,Haşr.24,Teğabun.2.
[50] Bakara.18,En'am.39.
[51] Bak.Allahın Varlığı.179.
[52] Maturidiye Akaidi.N.Sabuni.Terc.B.Topaloğlu.sh.65,Fıkıhı Ekber.sh.51.
[53] Âl-i İmran.59.
[54] Âl-i İmran.46,Mâide.110.
[55] Âl-i İmran.47,Tahrim.12.
[56] Mü'minun.91.
[57] Ankebut.65.
[58] İhyayı Ulûmiddin.İ.Gazali. 4 / 473.
[59] Enbiya.22.
[60] Fatır.1
[61] Yasin.83.
[62] İşaratül İ'caz. B.Said Nursi.217.
[63] Enbiya.25.
[64] Zuhruf.45.
[65] Nahl.36.
[66] Tefsir Usûli.İ.Cerrehođlu.sh.60-61.
[67] Zariyat.56.
[68] Hac.31.
[69] Ra'd.28.
[70] Saffat.95-96.
[71] Bakara.144.
[72] Bakara.149.
[73] Yunus.105.
[74] Rum.30.
[75] Rum.43.
[76] Mü'minun.84-89.
[77] Mâide.3
[78] Âl-i İmran.31.
[79] Nisa.80.
[80] Cin.18,Diyanet İslâm Ans. 2 / 479.vd.

- [81] Tefekkür Hazinesi. Tantavi,Cevheri.sh.87.
- [82] Bakara.255.
- [83] Müslim.İman.293.
- [84] Nihayeden.Bak.Kütübü Siite.Prof.İ.Canan 10 / 286.
- [85] Zâd-ul Meâd.4 / 154.
- [86] Age.4 / 395.
- [87] Age. 4 / 412.
- [88] Allahın Varlığı.age.sh.165.
- [89] Age.173.
- [90] Age.174.
- [91] Fıkhı Ekber.89.
- [92] Taha.110.
- [93] Allahın Sıfatları.M.Yurdagür.21.
- [94] Yunus.90-91.
- [95] Naziat.24.
- [96] Taha.70.
- [97] Allahın sıfatları.age.21.vd.
- [98] İsra.110,A'raf.180.
- [99] Yeni Lugat.A.Yeğin.71,İşaratül İ'caz.96.
- [100] Mesnevi-i Nuriye.B.Said Nursi.256.
- [101] Mektubat.agy.76.
- [102] Age.76,Yeni Lugat.age.753.
- [103] Mektubat.76,Tasavvuf.M.İz.161.
- [104] Rahman.26.
- [105] Tasavvuf.age.161.
- [106] İmamı Rabani ve İslâm.Mevdûdi.Terc.H.Karaman.144.
- [107] Age.52.
- [108] A.G.Tereddütler.M.A.Şahin.23.
- [109] Sikke-i Tasdiki Ğaybi.B.Said Nursi.17.
- [110] Mesnevi-i Nuriye.B.Said Nursi.131,94.
- [111] Hikmet Pırlıtları.M.Kırkınıcı.57.
- [112] Age.59.
- [113] A.G.Tereddütler.age.61.
- [114] İsra.84.
- [115] Tek Nur.H.Nurbaki.23.
- [116] Allah ve Kâinat.Dr.M.C.Fendi.terc.A.B.
- [117] Allah ve modern ilim.age.54,159.
- [118] Rum.23.
- [119] Nasıl Aldanyorlar?M.Kırkınıcı.25.
- [120] Zafer derg.1987.E.Göze.
- [121] Allahın Varlığı.age.26.
- [122] Age.76.
- [123] Age.78.

- [124] Age.159.
- [125] İhyayı Ulûmiddin.İ.Gazali. 4 / 451,Kimyayı Saadet.İ.Gazali.649.
- [126] Age.4 / 454.
- [127] Şura.11.
- [128] Fıkhi Ekber.223.
- [129] İbrahim.10.
- [130] Lokman.5.
- [131] Fıkhi Ekber.365.
- [132] Kelâm İlmi.B.Topaloğlu.45.
- [133] En'am.75-79.
- [134] Kasas.88.
- [135] Hadid.3.
- [136] Allahın sıfatları.42.vd.
- [137] Tefsiru âyâtıl Ahkâm.Sâbunî. 1 / 25.
- [138] İşaratül İ'caz.100.
- [139] A.G.Terredütler.I / 17.
- [140] Mektubat.79.
- [141] Rahman.29.
- [142] Rahman.29.
- [143] Mesnevi terc.Tahirul Mevlevi Şerhi.. 5 / 1433.
- [144] Bak.Hidayet.Ş.Y.Şenler.74.
- [145] H.D.Kur'an Dili. 4 / 2714.
- [146] Enbiya.24.
- [147] H.D.Kur'an Dili. 5 / 3348.
- [148] Fussilet.53.
- [149] Mülahhas İlmi Tevhid.Ömer Nasuhi Bilmen. 91.
- [150] Bak.Allahın varlığı.167.
- [151] Age.169.
- [152] Age.171.
- [153] Age.172.
- [154] Akâid ve Kelâm.194.
- [155] Ölçü.M.A.Şahin.75.
- [156] Mektubat.290.
- [157] Lem'alar.351.
- [158] Mesnevi-i Nuriye.226.
- [159] Sözler.159.
- [160] Allah ve Modrn İlim.A.Nevfel. 2 / 204.
- [161] Bak.İ.A.Pencere.S.Bengisu..
- [162] Bak Harikalar Ansiklopedisi.Yeni Asya yayn.
- [163] Terğib vet-Terhib. 4 / 518.H.No.47.
- [164] Allah ve Modern İlim.A.Nevfel. 1 / 89.
- [165] Mesnevi-i Nuriye.13.
- [166] Age.13.

- [167] Age.13.
[168] Age.14.
[169] Age.15.
[170] Age.30.
[171] Age.31.
[172] Age.71.
[173] Age.49.
[174] Age.52.
[175] Age.56.
[176] Age.bak.104.
[177] Age.bak.108.
[178] Age.bak.111.
[179] Age.bak.112.
[180] Age.bak.119
[181] Age.125.
[182] Age.bak.131-132.
[183] Age.144.
[184] Age.160.
[185] Age.165.
[186] Age.166.
[187] Age.167.
[188] Age.168.
[189] Age.169.
[190] Age.175.
[191] Age.222.
[192] Age.232.
[193] Age.233.
[194] İşarat-ül İ'caz.83.
[195] Age.96.
[196] Age.100.
[197] Age.101.
[198] Age.104.
[199] Age.109.
[200] Age.112.
[201] Mektubat.17.
[202] Age.77.
[203] Age.79.
[204] Age.211.
[205] Age.216.
[206] Age.216
[207] Age.224.
[208] Age.226-228.
[209] Age.235-236.

- [210] Age.306.
[211] Age.309.
[212] Age.421.
[213] Age.429.
[214] Lem'alar.168.
[215] Age.175.
[216] Age.183,322.
[217] Age.225.
[218] Age.255.
[219] Age.262.
[220] Age.304.
[221] Age.22.
[222] Age.331.
[223] Age.343,359,367.
[224] Bak.Nasıl Aldanıyorlar.M.Kırkımcı.31.
[225] Sözlür.143.
[226] Age.179.
[227] Age.267.
[228] Bak.age.271.
[229] Age.273.
[230] Age.287.
[231] Age.448.
[232] Age.503.
[233] Age.508.
[234] Age.515.
[235] Age.518.
[236] Age.519.
[237] Age.567-568.
[238] Age.586.
[239] Age.590.
[240] Age.591.
[241] Age.611.
[242] Age.615.
[243] Age.638.
[244] Age.639.
[245] Age.642.
[246] Age.650.
[247] Age.702.
[248] Zâriyat.56-57,Cin.16-17.
[249] Bak.Tercüman gazt.24-2-1986.